

**ПОЉОПРИВРЕДНА СТРУЧНА
СЛУЖБА • Сремска Митровица •**
Светог Димитрија 22

Limagrain d.o.o.

21000 Novi Sad, Radnička 30a
Tel: 021/4750-788; Fax: 021/4750-789
www.limagrain.rs

**Seme
rađa
profit**

**hrana
produkt**

hrana bez mana!

www.hranaprodukt.com
Tel: 022/650-027, 650-033

SREMSKA Godina IV • Broj 65 • 12. jun 2015. • cena 40 dinara

**сремске
НОВИНЕ**

POLJOPRIVREDA

BEZ HEMIJE

Na salašu kraj Save u Martincima, Dragan Slavkić – Lođa bavi se stočarstvom na neobičan način: uvek gaji pedesetak krmača koje hrani samo kukuruzom, bez koncentrata i hemijskih stimulansa, a sve drugo same nađu u prirodi.

Kako kaže, iako do željene težine stoke stiže tek posle dve godine, ipak ima računce u ovakvom načinu bavljenja stočarstvom.

Strana 10.
Foto: Ž. Negovanović

U OVOM BROJU

SVE POPULARNIJA
PLASTENIČKA PROIZVODNJA:

**Plastenici
dobar biznis?**

Strana 6.

ŠIŠATOVAC
ŽIVOT „U SENCI“ MANASTIRA:

**Između carske i
nesuđene prestonice**

Strana 12.

LAĆARAK - DULE SVILOKOS, ZALJUBLJENIK U KONJE

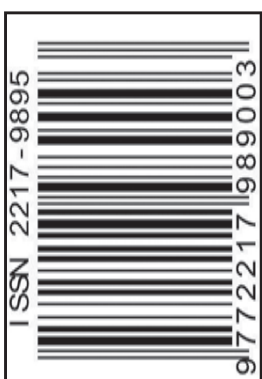
**Šta je
"mercedes"
prema
lipicaneru !?**

Kad upregne konje i sedne u svoj fijaker, Dule Svilokos toliko uživa u vožnji da to zadovoljstvo ne bi menjao ni za kakvu vožnju čuvenim automobilima. Veliku ljubav prema četvoronožnim lepotanima on je nasledio od oca i dede, a želi da je prenese na sina i ćerku.

Strana 11.

SMS MALI OGLASI 063/8526-021

**BAČINCI - IVAN RACANOVIĆ,
VLASNIK RANČA „ČESMIN DO“**

**Puno srce kad
pogledam salaš** **Strana 20.**

**produktna berza ad
novi sad**

"Produktna berza"AD, Novi Sad, Bulevar oslobođenja 5
Tel: 021/442-935, fax: 021/442-931, 443-457, 442-932
E-mail: nsberza@eunet.rs, www.proberza.co.rs

od 1.6. do 5.6. 2015.

Rast cene kukuruza

Pad cene soje

**Dešavanja na
svetskim berzama**

Unaprediti znanja poljoprivrednika

S obzirom na veliki broj malih gazdinstava, srpski agrar ima potrebu za uspostavljanjem udruženja poljoprivrednih proizvođača, čime bi se omogućila povoljnija nabavka repromaterijala, objedinjena prodaja veće količine proizvoda, zajednička prerada i pakovanje proizvoda, istakla ministarka poljoprivrede Snežana Bogosavljević Bošković

Ministar poljoprivrede i zaštite životne sredine prof. dr Snežana Bogosavljević Bošković izjavila u utorak, na 15. Ekonomskom samitu Republike Srbije, da poljoprivreda i prehrambena industrija predstavljaju izuzetno značajne oblasti i razvojnu šansu za unapređenje privrede Republike Srbije, i da je agrobiznis sektor atraktivan kako za domaće, tako i za strane investitore.

Ona je navela da Republika Srbija ima izvanredne uslove za poljoprivrednu proizvodnju koji se ogledaju u kvalitetnom zemljištu, povoljnim klimatskim uslovima, stručno osposobljenom kadru i vrednim ljudima, navodeći činjenicu da je poljoprivredni sektor jedan od retkih privrednih sektora koji godinama beleži suficit u spoljnotrgovinskoj razmeni. „U prošloj godini je, i pored velikih elementarnih nepogoda koje su nas zadesile u poljoprivrednom sektoru, zabeležen suficit u spoljnotrgovinskoj razmeni od preko milijardu evra“, precizirala je ministarka Bogosavljević Bošković.

Ono na čemu Ministarstvo poljoprivrede i zaštite životne sredine insistira je potreba za konstantnim unapređenjem poljoprivredne proizvodnje i prerađivačke industrije i to kako u pogledu kvaliteta proizvoda, tako i u pogledu povećanja proizvedenih količina. Činjenica je da i pored dobrih rezultata srpsku poljoprivredu karakteriše izvoz sirovina ili proizvoda niskog stepena obrade, što u budućem periodu predstavlja zadatak da se uspostavljanjem savremenih prerađivačkih kapaciteta naša zemlja svrsta u red razvijenih zemalja sa visokim procentom izvoza prerađenih proizvoda - navela je ministarka.

Ministarka Bogosavljević Bošković na Ekonomskom samitu

Bogosavljević Bošković je istakla da, s obzirom na veliki broj malih gazdinstava, srpski agrar ima potrebu za uspostavljanjem udruženja poljoprivrednih proizvođača, čime bi se omogućila povoljnija nabavka repromaterijala, objedinjena prodaja veće količine proizvoda, zajednička prerada i pakovanje proizvoda, a da se veliki potencijal Srbije nalazi i u izradi proizvoda sa dodatnom vrednošću, kao što su organski proizvodi.

Ministarka je kao oblast od posebne važnosti izdvojila i transfer znanja za razvoj srpskog agrara, ističući da samo dobro obrazovan poljoprivredni proizvođač koji svoju proizvodnju zasniva na savremenim tehnologijama može biti konkurentan. Jedan od osnovnih preduslova za efikasnu i konkurentnu poljoprivrednu proizvodnju u Srbiji je unapređenje znanja poljoprivrednika, o čemu govori i podatak da kada bi se unapredilo znanje i povećao prinos žitarica za 5-10 posto i prinos mleka za oko 10 posto, prihod Srbije

bio bi uvećan za 150 miliona evra.

Ministar je podsetila i na donet Zakon o finansiranju i obezbeđenju finansiranja poljoprivredne proizvodnje kao i na to su našim poljoprivrednim proizvođačima dostupni i krediti sa subvencionisanom kamatnom stopom. Takođe, kako je navela ministar, pored mera podrške poljoprivredne politike i politike ruralnog razvoja, Ministarstvo poljoprivrede i zaštite životne sredine sprovodi niz aktivnosti, projekata i programa, koji će doprineti poboljšanju uslova poslovanja i kreiranju boljeg poslovnog ambijenta u poljoprivrednom sektoru.

Usvajanje IPARD programa i uspostavljanje IPARD strukture omogućiće našim poljoprivrednicima korišćenje predpristupnih fondova Evropske unije, što bi trebalo značajno da doprinese unapređenju konkurentnosti domaće poljoprivredne proizvodnje. Takođe, realizuju se aktivnosti na jačanju sistema kvaliteta i bezbednosti hrane kroz uspostavljanje Nacional-

Prelevmani za uvoz mleka

Vlada Srbije uvela je prošle sedmice prelevmane, odnosno uvozne takse za mleko u iznosu od 10 do 20 dinara i za kiselo-mlečne proizvode od 10 do 30 dinara.

Posle ozbiljne višemesečne, vrlo temeljne analize tržišta i položaja u kom se nalazi srpski mlekarski sektor, Vlada je, da bi rešila poremećaje na tržištu mlečnih proizvoda, uvela prelevmane za mleko i kiselo - mlečne proizvode i to je privremena mera - rekla je agenciji Beta ministarka Snežana Bogosavljević Bošković.

Kako je istakla, država na taj način želi da zaštiti, koliko god je to moguće, domaće proizvođače, koji su u odnosu na evropske farmere u znatno težem položaju, jer oni dobijaju finansijsku podršku.

Prema podacima Uprave carina, u prvih pet meseci ove godine iz EU je u Srbiju uvezeno skoro 3,5 puta više mleka u odnosu na isti period prošle godine, a taj podatak je samo jedan od pokazatelja kojim se Vlada rukovodila pri odlučivanju o uvođenju prelevmana, objasnila je Bogosavljević Bošković.

ne referentne laboratorije, kao i aktivnosti harmonizacije domaćeg zakonodavstva sa pravnim tekovinama Evropske unije, a sve u cilju poboljšanja položaja naših poljoprivrednih proizvođača, unapređenju njegove proizvodnje i blagovremenom prilagođavanju srpske poljoprivrede zahtevima Evropske unije - rekla je ministarka na konferenciji.

Kao jedan od najvećih problema savremene civilizacije, ministar je navela problem kvaliteta životne sredine, a rešavanje ovog problema postalo je neizbežni deo međunarodnih, regionalnih i nacionalnih agendi današnjice.

„Svesni smo da i u Srbiji unapređenje sistema zaštite životne sredine mora uključiti stalnu brigu za očuvanje i unapređenje kvaliteta vazduha, vode i zemljišta, zaštitu biodiverziteta, očuvanih ekosistema, kao i održivo i efikasnije korišćenje prirodnih, posebno energetskih resursa“, kazala je ministarka.

la je ministar i dodala da „Ministarstvo poljoprivrede i zaštite životne sredine potpuno podržava koncept tzv. zelene ekonomije, koja je kao instrument održivog razvoja zasnovana na efikasnom korišćenju relativno „čiste“ energije dobijene iz različitih obnovljivih izvora, na reciklaži i adekvatnom upravljanju otpadom, kao i na organskoj poljoprivredi“.

Još jedan veliki izazov za Srbiju predstavljaju njeni ekonomski kapaciteti u oblasti unapređivanja kvaliteta životne sredine. Procenjuje se da će ukupni troškovi ispunjavanja svih pravnih tekovina EU u oblasti životne sredine do 2030. godine biti oko 10,6 milijardi evra, od čega su najzahtevniji sektor za vodu, otpad i sektor industrijskog zagađenja“, izjavila je Bogosavljević Bošković i naglasila da unapređenje životne sredine ne predstavlja samo trošak, već daje i velike koristi za građane i privredu.

S. P.

Prinos pšenice kao lane?

Ako se produži period izuzetno visokih temperatura, postoji opasnost da će se to odraziti na prinose

Stručni saradnik u Poljoprivrednoj stručnoj službi Sremska Mitrovica **Vladimir Marić** izjavio je za „Sremsku poljoprivredu“ da je stanje useva na sremskim poljima trenutno dobro.

Kiša koja je pala krajem maja, dobro je došla kako jarim, tako i ozimim usevima. U isto vreme imali smo i nešto niže temperature koje su posebno pogodovale usevima - navodi Marić. Poslednjih dana su zabeležene nešto više temperature i postoji opasnost od toplotnog udara, posebno kod ozimih useva koji su u fazi naliavanja zrna. Što se tiče jarih useva, oni su u dobrom stanju, a proizvođači uspešno privode kraju zaštitu od korova i međuredno kultiviranje.

Po Marićevim rečima, sada su vremenske prilike najveći problem i bilo bi dobro da ovih dana padne kiša, ali bez nepogoda.

Kiša bi mnogo značila svim usevima jer ove visoke temperature ne pogoduju strninama. Ako se produži period izuzetno visokih temperatura, postoji opasnost da će se to odraziti na prinose - precizira Vladimir Marić za naš list. Pšenica i ječam su tretirani nekoliko puta i trenutno nema opasnosti od bolesti na ovim kulturama.

Ovogodišnji prosečni prinosi pšenice, na osnovu sadašnjeg stanja useva, biće na nivou prošlogodišnjih i iznosiće oko četiri tone po hektaru, izjavio je rukovodilac odeljenja za strna žita na novosadskom institutu za ratarstvo i povrtarstvo dr **Nikola Hristov**.

On je na Danu polja strnih žita u Subotici izjavio da se za sve pšenice i druge kulture ne može reći da izgledaju dobro, jer je rok setve posebno došao do izražaja.

To, po njegovim rečima, znači da su kod sorti posejanih van optimalnog agrotehničkog roka, kao posledica sušnog proleća, usevi ostali niski, proređeni, pa se ne mogu očekivati rekordni rezultati.

Sa druge strane, kako kaže, usevi posejani u optimalnom roku, uz neophodne agrotehničke mere, kao na oglednom polju Poljoprivredne stručne službe u Subotici, izgledaju dobro i na njima se mogu očekivati dobri rezultati.

Po procenama koje smo dobili od nadležnih organa, da u sadašnjem momentu imamo negde oko 50 odsto useva koji su posejani u optimalnom agrotehničkom roku, a 50 odsto van toga, možemo očekivati da će rezultati biti na nivou prošle godine - rekao je Hristov.

On očekuje da prvi otkosi ječma padnu već sledećeg vikenda, a pšenice

u trećoj dekadi juna, a što će sve zavistiti od vremenskih uslova do tada.

Možemo očekivati da će prinosi biti na nivou prošle godine, što znači u proseku negde oko četiri tone - procenjuje Hristov.

Na osnovu stanja, u Poljoprivrednoj stručnoj službi u Subotici procenjuju da će ovakva situacija biti i u Subotici.

Naša prognoza je da će biti velikih razlika u samom prinosu, koja će nastati u samom roku setve i primeni agrotehnik. Mi procenjujemo da će prinos biti između četiri i sedam tona po hektaru - rekao je savetodavac u ovoj službi **Neven Orčić**.

Na Danu polja strnih žita ove službe predstavljeno je 25 sorti pšenice, ječma i ostalih strnina, gajenih uz punu primenu agrotehnik u optimalnim rokovima.

S. P.

Padavine bi obradovale ratare

SREMSKA
POLJOPRIVREDA

OSNIVAČ I IZDAVAČ: NIPD "Sremske novine" d.o.o. Sremska Mitrovica
• Trg vojvođanskih brigada broj 14/II • **DIREKTOR:** Dragan Đorđević

• **GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:** Živan Negovanović
• **DIREKTOR MARKETINGA:** Zlatko Zrilić • **TEHNIČKI UREDNIK:** Marko Zrilić • **REDAKCIJA:** Svetlana Đaković, Katica Kuzmanović, Marija Balabanović, Sanja Mihajlović, Stevo Lapčević, Miłan Mileusnić (fotoreporter), Gordana Majstorović • **MARKETING:** 063/8526-021
• **ŠTAMPARIJA:** DOO MAGYAR SZO KFT OJ Štamparije "Forum" Novi Sad • **E-mail:** poljoprivreda@sremskenovine.co.rs
TELEFON/FAX: 022/610-144 • **Registarski broj NV000659**

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Библиотека Матице српске, Нови Сад
63(497.113)

Sremska poljoprivreda / glavni i odgovorni urednik Živan Negovanović.
- God. 1, br. 1 (okt. 2012) - - Sremska Mitrovica: Sremske novine, 2012-. - Ilustr. ; 46 cm

Dva puta mesečno.
ISSN 2217-9895
COBISS.SR-ID 273701127

MAJKL BULEN, MENADŽER SEKTORA ZA POLJOPRIVREDU I RURALNI RAZVOJ DELEGACIJE EU U SRBIJI

Poljoprivreda je strateška grana razvoja EU

- Pokazalo se da su bili neosnovani strahovi od mogućih negativnih efekata koje na poljoprivredu može imati proces proširenja. Naprotiv, prihodi poljoprivrednika su porasli, unutrašnje tržište poljoprivrednih proizvoda dobro funkcioniše i potrošački izbor je povećan – istakao je Majkl Bulen

Uprkos poteškoćama sa kojima se suočava, a za šta mnogi evroskeptici u Srbiji prstom upiru u Evropsku uniju, svoju šansu u procesu prodruživanja zajednici najrazvijenijih zemalja Starog kontinenta traži i domaći agrar. Kako sada stvari stoje, Evropa bi u narednom periodu srpskim paorima kroz IPARD program projektovan za period 2014-2020. mogla dati 175 miliona evra.

Međutim, da bi to ovih sredstava Srbija došla, poručuju iz Evropske unije, potrebno je sprovesti edukaciju poljoprivrednika i stovirit nacionalnu agenciju preko koje bi novac namenjen agraru mogao doći do svojih krajnjih korisnika. Koliko će u tom procesu Srbija biti uspešna zavisi najviše od nje same, a o tome koliko je Evropska unija spremna da pomogne srpskoj poljoprivredi i šta uopšte poljoprivreda znači za savremenu Evropu razgovarali smo sa Majklom Bulenom, menadžerom Sekotra za poljoprivredu i ruralni razvoj delegacije EU u Srbiji.

SP: Koji je značaj agrarne politike u EU?

MB: Poljoprivreda i bezbednost hrane su veoma važne oblasti, kako za Evropsku uniju tako i za Srbiju. Od početka Evropske unije, ranije Evropske zajednice, Zajednička poljoprivredna politika (ZPP) je bila jedna od glavnih oblasti na koju je odlazio veliki deo budžeta. Trenutno oko 40 posto budžeta EU odlazi na poljoprivredu. Ciljevi ZPP su vremenom evoluirali. Danas, pored toga što i dalje podržava ruralnu ekonomiju i obezbeđuje održivu poljoprivrednu proizvodnju, takođe nastoji da obezbedi visoke standarde za bezbednost hrane za potrošače kao i zaštitu životne sredine i odgovornost koju zahtevaju poreski

obveznici. ZPP sadrži sveobuhvatne instrumente i standarde za bezbednost hrane i njih Srbija treba da uspostavi tokom procesa pristupanja EU.

SP: Kakav će uticaj imati ulazak Srbije u EU na našu poljoprivredu?

MB: Proces proširivanja EU je doneo napredak poljoprivredi svih država članica, olakšavajući trgovinu unutar EU i podstičući modernizaciju poljoprivrede novih članica. sa druge strane, doprinos novih država članica se ogledao u tome da je evropska poljoprivreda dobila na značaju u smislu površine, proizvodnje i broja poljoprivrednika. Pokazalo se da su strahovi od mogućih negativnih efekata koje na poljoprivredu može imati proces proširenja bili neosnovani. Iskustvo pokazuje da su u procesu proširenja poljoprivrednici među najzainteresovanijim ali i najkritičnijim partnerima. Strahovi izraženi u prošlosti, kao što su rizik od gubitka prihoda, poremećaja na tržištu i problem sa kvalitetom, nisu se obistinili nakon priključenja novih članica. Naprotiv, pri-

hodi poljoprivrednika su porasli, unutrašnje tržište poljoprivrednih proizvoda dobro funkcioniše i potrošački izbor je povećan.

Poljoprivrednici u novim državama članicama uživaju ne samo u beneficijama nastalim usled slobodnog pristupa jedinstvenom EU tržištu, već imaju koristi i od politika usmerenih na razvoj poljoprivrede na održiv i profitabilan način. One uključuju direktnu podršku prihodovanju i podršku za restrukturiranje u ruralnim oblastima. Programi ruralnog razvoja se uglavnom finansiraju u saradnji sa nacionalnim vladama, ali sa generalno višom stopom doprinosa od strane EU nego što je to bio slučaj sa starim državama članicama.

Poljoprivrednici u novim zemljama članicama su očigledno povećali svoj prihod od kako su pristupili EU. Realni dohodak po poljoprivredniku, koji radi puno radno vreme, je porastao pet puta od 2000. do 2011. u Letoniji i više od tri puta u Estoniji, udvostručio se u Litvaniji, Češkoj i Poljskoj, a u Slovačkoj se povećao za više od 50 posto. Između 2007. i 2011, prihod poljoprivrednika u Rumuniji se duplirao, a u Bugarskoj je porastao za više od 40 posto. Ovaj pozitivni razvoj u poljoprivrednim primanjima u novim zemljama članicama je velikim delom rezultat poboljšanih tržišnih uslova nakon pridruživanja, postepenog uvođenja direktnih plaćanja ZPP i efekta mera ruralnog razvoja. Prošireno EU tržište je donelo brojne nove mogućnosti za poljoprivrednike i poljoprivredno-prehrambena preduzeća i dovelo do povećane trgovine unutar Unije, jačanja pozicije EU na međunarodnim tržištima, stabilnosti za poljoprivrednike i povećanja stranih direktnih investicija bez većih internih ekonomskih, socijalnih ili prehrambeno-bezbednosnih briga.

Nakon uspešnog prijema 12 novih članica, Evropska komisija nastavlja da pomaže državama poput Srbije, koje teže članstvu u EU, pružanjem saveta i finansijske i tehničke pomoći kako bi ih

Podrška na više nivoa

- Zainteresovanima u Srbiji će biti ponuđeno 175 miliona evra u obliku grantova za sufinansiranje odgovarajućih investicija do maksimalnih 70 posto javnih doprinosa za prihvatljive troškove. Podrška će biti ponuđena za: 1. Investicije u poljoprivredna gazdinstva - grantovi će biti obezbeđeni poljoprivrednicima za proizvodnju mleka, mesa, voća i povrća kao i drugih useva; 2. Investicije vezane za preradu i plasman poljoprivrednih proizvoda - ciljaju se mikro, mala i srednja preduzeća koja pre-

rađuju mleko, meso, voće i povrće; 3. Organsku proizvodnju - podrška će biti obezbeđena poljoprivrednicima koji uvode organske načine proizvodnje; 4. Sprovedenje strategija lokalnog razvoja - uz takozvani "LEADER" pristup, lokalne akcijske grupe (specijalno uspostavljena javno-privatna partnerstva) će dobiti podršku u sprovođenju lokalnih ruralnih strategija; 5. Diverzifikaciju gazdinstava i poslovni razvoj - ova mera će podržati razvoj privatnih ruralnih turističkih objekata, jasan je Bulen.

pripremila za buduće pristupanje vezano za poljoprivredu i ruralni razvoj.

SP: Kakva se konkretna podrška nudi Srbiji?

MB: Oko 100 miliona evra EU finansijske pomoći je isporučeno Srbiji od 2000. godine i to samo u sektorima poljoprivrede, ruralnog razvoja, bezbednosti hrane kao i zdravlja životinja i biljaka. Prioriteti su bili usmereni na identifikaciju zemljišta, administrativnu kontrolu plaćanja u okviru mera podrške, informacione sisteme kao što je Sistem računovodstvenih podataka na poljoprivrednim gazdinstvima (FADN), iskorenjivanje životinjskih bolesti, sledljivost proizvoda životinjskog porekla, veterinarsku i fitosanitarnu kontrolu kao i upravljanje životinjskim otpadom. Uzmimo FADN kao primer. Sa jedne strane, služi poljoprivrednicima kao reper za uspešno poslovanje i praćenje troškova proizvodnje. Sa druge strane, služi da informiše kreatore politika na nacionalnom i EU nivou, prema pomenutoj analizi. Treba napomenuti da 59 poljoprivrednika iz Sremskog okruga već daje doprinos ovom sistemu.

Podrška će se nastaviti u ovim oblastima i to sa većom pažnjom usmerenom na pomoć proizvođačima da razumeju zahteve EU standarda, a biće im ponuđena i finansijska pomoć da prilagode i poboljšaju svoju konkurentnost. U narednim godinama pre samog pristupanja EU u planu je značajno veća direktna podrška korisnicima u ruralnim sredinama i to kroz takozvani IPARD Program (instrument za pretpriputnu pomoć u ruralnom razvoju). Glavni ciljevi ovog programa su da se poveća bezbednost hrane u Srbiji i da se poboljša konkurentnost poljoprivrednog i prehrambenog sektora, kao i da se pomogne Srbiji da se postepeno usaglasi sa EU standardima.

Podrška će biti obezbeđena i kroz namenski sistem za upravljanje i kontrolu, čije uspostavljanje u okviru državne administracije pomaže EU. Sistem mora u potpunosti biti usklađen sa standardima upravljanja jedne savremene administracije, kako se to već čini u sličnim organizacijama u zemljama članicama Evropske unije. Mora da se uspostavi odgovarajuća struktura koju će odobriti Evropska komisija da bismo mogli da krenemo sa potpisivanjem prvih ugovora sa korisnicima. Ovo je glavni prioritet da bi IPARD Program počeo da daje podršku ruralnom sektoru u Srbiji u bliskoj budućnosti.

Za više detalja o IPARD programu, posetite veb-sajt Upravljačkog tela IPARD-a, koji se nalazi u Ministarstvu poljoprivrede i zaštite životne sredine: http://www.mpzss.gov.rs/wp-content/uploads/datoteka/korisna_dokumenta/Serbia_IPARD_II_Program_finalni_prevod-Korigovano_20_04_2015.pdf

S. Lapčević

Porast broja poljoprivrednika

Poslednja proširenja EU u 2004. i 2007. godini pridodala su sedam miliona poljoprivrednika na već postojeću populaciju od šest miliona poljoprivrednika. Novih 12 država članica donele su EU oko 55 miliona hektara korišćenog poljoprivrednog zemljišta, kao dodatak na već postojećih 130 miliona

hektara u 15 starih članica. Ovo je predstavljalo povećanje od 42 posto u zemljištu, dok se proizvodnja povećala samo za 10-20 posto za većinu proizvoda. Međutim, ZPP je pomogla poljoprivrednicima da postepeno razviju održive proizvodne mogućnosti, objašnjava Majkl Bulen.

Postepeno nadjačavanje izazova

- Ciljana pretpriputna pomoć, kao i dobri rezultati pregovora (fokusirani više na ruralni razvoj i preusmereni sa podrške tržištu na direktnu podršku prihodovanju) su omogućili neometano integrisanje država članica u Uniju. Sveukupni pozitivni pomaci i nove mogućnosti su nadjačali izazove i troškove pune integracije u zajedničku agrarnu politiku. Ulazak

u EU je doprineo suštinskoj modernizaciji i restrukturiranju poljoprivrede i prerade hrane u novim državama članicama. Ovo je jednim delom rezultat mogućnosti koje nudi jedinstveno tržište, ali takođe i rezultat kapitalnih investicija u poljoprivredna gazdinstva koje su bile sufinansirane iz EU fondova za ruralni razvoj, kaže Majkl Bulen.

Druga agrarna reforma

Zakon o poljoprivrednom zemljišnom fondu vezan je za karakterističnu fazu razvoja jugoslovenske poljoprivrede, koja se ogleda u posebnoj situaciji do koje je došlo po završetku agrarne reforme u pogledu posedovne strukture, a i zbog reorganizacije seljačkih radnih zadruga. Naime, po okončanju Prve agrarne reforme na posed do 10 hektara otpadalo je 90,6 odsto svih seljačkih gazdinstava, dok su posedi preko 10 hektara predstavljali samo 9,4 odsto

Sledeća agropolitika mera koja je znatno uticala na povećanje zemljišta društvenog sektora, doneta je osam godina po završetku agrarne reforme. To je Zakon o poljoprivrednom zemljišnom fondu opštenarodne imovine i dodeljivanju zemlje poljoprivrednim organizacijama („Službeni list FNRJ”, broj 22/53) iz 1953. godine, kojim je ograničen individualni posed obradivog poljoprivrednog zemljišta na 10 hektara po domaćinstvu. Sopstvenici čije je zemljište na osnovu ovog zakona postalo opštenarodna imovina imali su pravo na naknadu za to zemljište. Naknada se isplaćivala u roku od 20 godina bez kamate. Sprovedenjem ovog zakona od individualnih gazdinstava na području Vojvodine otkupljeno je 101.700 hektara.

Ovako otkupljeno zemljište dodeljivano je poljoprivrednim organizacijama na trajno korišćenje. Pod poljoprivrednim organizacijama smatrane su zemljoradničke zadruge, poljoprivredna dobra i druge poljoprivredne organizacije i ustanove koje se bave poljoprivrednom delatnošću. Zakon o poljoprivrednom zemljišnom fondu vezan je za karakterističnu fazu razvoja jugoslovenske poljoprivrede, koja se ogleda u posebnoj situaciji do koje je došlo po završetku agrarne reforme u pogledu posedovne strukture, a i zbog reorganizacije seljačkih radnih zadruga. Naime, po okončanju Prve agrarne reforme na posed do 10 hektara otpadalo je 90,6 odsto svih seljačkih gazdinstava, dok su posedi preko 10 hektara predstavljali samo 9,4 odsto (podaci za Jugoslaviju).

Dakle, samo manji broj seljačkih gazdinstava došao je pod udar Zakona o poljoprivrednom zemljišnom fondu. Nadalje, Uredbom o imovinskim odnosima i reorganizaciji seljačkih radnih zadruga, koja je doneta neposredno pre Zakona o poljoprivrednom zemljišnom fondu (Uredba je doneta aprila 1953. godine, a Zakon maja iste godine), omogućeno je članovima radnih zadruga da napuste organizaciju i pre isteka roka od tri godine, koji je bio predviđen zadržanim pravilima. Veliki deo, pre svega, imućnijih seljaka, istupio je iz zadružnog članstva. Da je do tog istupanja došlo pod uslovima dotadašnjeg maksimuma (20 hektara), seljačke radne zadruge, a u njima brojni bezzemljaši i sitni seljaci, ostali bi sa vrlo malo zemlje. Na taj način, preostalim zadrugama je omogućeno da nastave rad na novim osnovama. To je ustvari i bio smisao donošenja nove agrarne reforme.

Kolonizacija u Srbiji

Pošto su mnogi vlasnici pobegli iz Srbije u Tursku, na njihove posede je nagnulo mnogo ljudi iz pasivnih krajeva nove države. Godine 1920. doneta je Uredba o naseljavanju južnih krajeva. Predviđeno je: svaka porodica dobije po pet hektara zemlje, plus svaki oženjeni član još četiri hektara, a svaki muški neoženjeni stariji od 21 godine po tri hektara, onaj između 16 i 21 godine dva hektara,

Kupovina zemlje

Dalje povećanje površina društvenog sektora nije više išlo zakonskim zahvatima, već kao posledica društveno-ekonomskih promena na selu. Ono je obavljano: kupovinom od individualnih ponuđača, privođenjem zemljišta kulturi (osvajanjem novih površina), zahvatanjem viškova zemljišta prilikom sprovođenja komasacije, otkrivanjem uzurpiranog zemljišta i prihvatanjem napuštenog ili darivanog zemljišta. U periodu 1957-1975. godine fond obradivog zemljišta društvenih gazdinstava povećan je putem kupovine za 229.147 hektara, osvajanjem novih površina za 31.787 hektara i pripajanjem uzurpiranih površina za 19.298 hektara. U periodu 1976-1981. god. društveni sektor je uvećan kupovinom zemljišta za novih 35.000 hektara. Najintenzivnija kupovina je bila u periodu 1959-1964. godine, upravo kada je zapošljavanje zemljoradnika van poljoprivrede bilo veoma dinamično, ali i kada je kredit za kupovinu zemljišta davan pod najpovoljnijim uslovima.

Geneza nastanka društvene - državne svojine

Ako se ima u vidu geneza nastanka i stalnog povećanja površina obradivog poljoprivrednog zemljišta u društvenoj svojini, mogu se razlikovati četiri glavne osnove i nekoliko podosnova:

1. Državna (društvena) svojina nastala 1945. godine. sprovođenjem Zakona o konfiskaciji imovine narodnih neprijatelja i Zakona o agrarnoj reformi i kolonizaciji. Državna svojina konstituisana na 240.000 hektara obradivih površina.

2. Poljoprivredno zemljište preneto u društvenu svojinu konfiskacijom u periodu od 1947-1953. godine po propisima o obavezama otkupa poljoprivrednih proizvoda. U društvenu svojinu preneto je oko 21.500 hektara;

3. Po Zakonu o poljoprivrednom zemljišnom fondu iz 1953. godine otkupljeno je i dodeljeno poljoprivrednim organizacijama 101.700 hektara obradivog poljoprivrednog zemljišta;

4. Od 1954. godine povećanje obradivog poljoprivrednog zemljišta obavljano je uglavnom kupovinom od privatnog sektora ili osvajanjem novih površina, zahvatanjem viškova zemljišta u postupku komasacije, otkrivanjem uzurpacije i prihvatanjem napuštenog ili darivanog zemljišta. Na taj način društvena svojina je povećana za oko 300.000 hektara.

ra, a deca, udovice, đaci po jedan hektar; svaki kolonist dobio je još dva hektara zemlje za pošumljavanje i dva hektara za vinograd. Nakon 3-10 godina primernog rada kolonista je postajao potpuni vlasnik zemlje.

Do 1933. godine za kolonizaciju je stavljen na raspolaganje 289.843 hektara državne, napuštene, nepotrebne zemlje iz agrarne reforme.

Zašto se ne nastavi sa restitucijom zemljišta i restitucijom čitave nacionalizovane imovine?

Nova agrarna reforma koja treba da se sprovede u savremenim društveno-ekonomskim odnosima, treba da ispravi nepravde iz prošlosti odnosno prošlih agrarnih reformi. Da bi bila pravedna treba da ima obrnuti pravac i smisao nego dosadašnje reforme.

To znači, ne podružtvljavanje već jačanje privatnog sektora, privatne inicijative, jačanje porodičnog gazdinstva. Ishodište kod toga treba da bude upravo geneza nastanka društvene odnosno državne zemlje.

Usvajanjem Zakona o načinu i uslovima priznavanja prava i vraćanju zemljišta koje je prešlo u društvenu svojinu po osnovu poljoprivrednog zemljišnog fonda i konfiskacijom zbog neizvršenih obaveza iz obaveznog otkupa poljoprivrednih proizvoda („Službeni glasnik RS”, broj 18/91) stvorene su mogućnosti da se ranijim sopstvenicima i njihovim naslednicima vrati zemljište oduzeto 1953. godine sprovođenjem Zakona o poljoprivrednom zemljišnom fondu, kao i zemljište konfiskovano od 1947-1953. god. po propisima o obaveznom otkupu. Kada je prethodna politička struktura imala smelosti da vrati zemlju bivšim vlasnicima, i to u nevrete, odnosno u vreme najvećih iskušenja za srpski narod - društvenih, ekonomskih, pre svega etičkih i moralnih, postavlja se pitanje zašto se sa restitucijom zemljišta i restitucijom čitave nacionalizovane imovine ne nastavi. Inicijativa da se vrati konfiskovana zemlja je potekla od seljaka iz Bačkog Petrovca, koji su 1991. godine prvi demonstrativno posetili pokrajinskog ministra za poljoprivredu i tražili da im se njihova zemlja bezuslovno vrati. Bili su prijatno iznenadjeni kada im je rečeno da su u pravu i da će im se zemlja vratiti. To je i urađeno.

Efekti agrarne reforme u SHS

Krajnji efekti agrarne reforme zbir su povoljnih i nepovoljnih rezultata: povoljno je što je uništen feudalni sistem u cijevoj zemlji i što je značajan broj seljaka dobio zemlju, a nepovoljan što je najveći broj njih

dobio malo zemlje pa nije rešen problem agrarne prenaseljenosti. Ukupno je razdvojeno 1.500.000 hektara na 18.759 dobrovoljačkih porodica, 6.788 kolonista i 186.000 lokalnih interesenata.

Po vojvodjanskim salašima počeli su da duvaju novi vetrovi. Potpuno je već sazrelo ubedjenje da se mora vratiti i zemljište oduzeto po ostalim osnovama, pri čemu treba poštovati genezu nastanka te društvene odnosno državne svojine što će biti preduslov pravednosti, bezbednosti i mira u zemlji. U Vojvodini bi trebalo da se vrati čak 240.000 hektara obradivih površina zemljišta koje su nacionalizovane u Prvoj agrarnoj reformi-veleposednicima, vrednim seljacima, verskim zajednicama. Da bi se ovo zemljište zaštitilo od spekulacija, arčenja, mešetarenja nelegalnog i sumnjivog kapitala i neloyalne trgovine, ova zemlja je 1992. godine na osnovu inicijative Republičkog ministra za poljoprivredu stavljena pod zaštitu države. Bilo je raznih predloga šta raditi sa tom zemljom. Ipak, bila je odluka, pre svega, zemlju treba odmah vratiti onim od kojih je uzeta. Ne samo zbog toga što je oteto prokletu, već da se nastavi sa stvaranjem novog-pravednog ambijenta na selu. To će uostalom biti i osnovni uslov kod uključivanja zemlje Srbije u razne evropske i druge integracije. Najpre restitucija pa tek onda licitacija o onome što će ostati. Naravno da se ne može vratiti imovina građanima stranih zemalja. Njihovo obeštećenje je rešeno dokumentima o ratnim reparacijama. To zemljište je bilo namenjeno prevashodno za spro-

vođenje unutrašnje kolonizacije. Upravo zbog toga koloniste i njihove potomke treba pitati i danas, šta raditi sa tom zemljom. Novija istorija nije bile imuna na vanredne, krizne događaje, razna ratna previranja, egzodus naroda. Sve to se može delimično ublažiti intervencijom iz fonda takozvane državne zemlje, kao što se mogu ublažiti i posledice raznih neuspelih integracija i dezintegracija kod stvaranja agrokomplesa u našoj zemlji, priča Kišgeci.

Tu su i razni tehnološki aspekti kod očuvanja velikih zemljišnih celina, velikih kompleksa, kao što je semenarska proizvodnja, primena nauke u praksi i savremena mehanizacija. Tu je i aspekt bezbednosti i sigurnosti snabdevanja prehrambenim proizvodima u vanrednim okolnostima. Svi ti argumenti treba da ostanu u drugom planu. Prioritet ostaje ipak imperativ - vratiti zemlju bivšim vlasnicima. Oni će najbolje znati šta sa tom zemljom raditi.

(Nastaviće se)

(Delovi iz knjige Branislava Gulana „Sudbina oduzete imovine”. Knjiga se može naručiti (cena 2.000,00 dinara) kod izdavača banatski kulturni centar, JNA 35, Novo Miloševo, e-mail:banatski-kulturni-centar@gmail.com ili na tel 023/783-155 ili kod autora na e-mail:gulan@nscale.net ili na tel. 063/8-666-527).

RUMA • ODRŽANI 20. PEKARSKI DANI

Hleb nije ni konfekcija ni socijalna kategorija

- Ono što smo ovim „Pekarskim danima“ želeli da predočimo, jeste da hleb nije konfekcija i da je u razvijenom svetu trend proizvodnje različitih vrsta hlebova sasvim normalna stvar, te da se hleb odavno više ne posmatra kao socijalna kategorija što je kod nas, na veliku žalost, još uvek slučaj, rekao je Milan Skendžić iz „Mlinpek zavoda“

Dvadeseti po redu pekarski dani koji tradicionalno okupljaju pekarske proizvođače iz Srbije, regiona i Evrope, održani su u rumskom Kulturnom centru. Ove godine, konferencija koju su uz sponzorstvo „Dadexa“ iz Mačvanske Mitrovice organizovali „Mlinpek zavod“ iz novog sada i kompanija „Lesafir“, trajala je dva dana i bila je posvećena analizama kvaliteta hleba, raznovrsnosti ponude, mogućnosti napretka proizvodnje, razvoju marketinga i drugim temama koje su učesnici ocenili kao značajnim.

Kako je ovom prilikom istakao **Lazar Popović**, direktor pekarstva Mlinpek zavoda, učesnici su imali priliku da se razmenom znanja i iskustava upoznaju sa savremenim trendovima u proizvodnji hleba i peciva što, kako je dodao, značajno može da unapredi pekarsku industriju u Srbiji.

Milan Skendžić

Vlada će pomoći razvoj pekarstva

Da pekarstvo u Srbiji ima dobru perspektivu, istakao je i **Daniilo Golubović**, državni sekretar u Ministarstvu poljoprivrede i zaštite životne sredine, koji je napomenuo da će Vlada u narednom periodu nastojati da kroz ulaganja i edukacije izvoz pekarske sirovine pretvori u izvoz gotovog proizvoda.

- Srbija beleži konstantan suficit u izvozu pekarskih sirovina, pre svega žita, a naš cilj je da ulaganjem u pekarstvo omogućimo da naši proizvođači na evropsko tržište u značajnijem obimu počnu da izvoze kvalitetne hlebove i peciva, rekao je Golubović uz napomenu da konferencije poput „Pekarskih dana“ predstavljaju najbolju mogućnost za edukovanje srpskih pekara.

Tokom dva dana konferencije, bilo je između ostalog reči o mogućnostima određenja cene pekarskih proizvoda, o čemu su govorile **Andrea Vuković** i dr **Jasna Mastilović**, o marketinškim pristupima u pekarstvu, o čemu je govorio **Stefan Ivanović**, otvaranju maloprodajnih objekata i značajnu implementacije premd arhitekture u pekarstvu, što je učesnicima konferencije predstavio **Nenad Đorđević**.

O parametrima kvaliteta govorila je **Aleksandra Stankov**, o iskustvu u izradi polupečenih proizvoda **Dragana Popara**, dok je o alternativnim sirovinama kao izvoru funkcionalnosti pekarskih proizvoda govorila **Tamara Dapčević Hadnađev**.

- Ono što smo ovim „Pekarskim danima“ želeli da predočimo jeste da hleb nije konfekcija i da je u razvijenom svetu trend proizvodnje različ-

Otvaranje konferencije

tih vrsta hlebova sasvim normalna stvar, te da se hleb odavno više ne posmatra kao socijalna kategorija što je kod nas, na veliku žalost, još uvek slučaj. Na zapadu postoje hlebovi i za one koji su na dijeti, za one koji vole obogaćena testa i slično i upravo to je ono što bi naši pekari morali da shvate i prihvate. Što se tiče samog kvaliteta hleba kod nas, on nije konstanta. Iako je sirovina od koje se pravi zadovoljavajućeg kvaliteta, mnogo toga zavisi i od samih pekara. Upravo zbog toga mi smo pre 20 godina krenuli sa „Pekarskim danima“ jer, ako ne prihvatimo znanja i iskustva razvijenijih, teško da možemo očekivati skoriji i brži napredak domaćeg pekarstva, rekao je **Milan Skendžić** iz „Mlinpek zavoda“.

Danilo Golubović

Da pekarstvo u Srbiji ima dobru perspektivu, istakao je i **Daniilo Golubović**, državni sekretar u Ministarstvu poljoprivrede i zaštite životne sredine, koji je napomenuo da će Vlada u narednom periodu nastojati da kroz ulaganja i edukacije izvoz pekarske sirovine pretvori u izvoz gotovog proizvoda

Viši nivo bezbednosti je moguć

Govoreći o tehničkim uslovima za dhp, obim i vrednost ulaganja, **Lazar Popović** kao odgovorni projektant iz oblasti tehnološkog projektovanja pogona u oblasti prerade žita i brašna, istakao je drugog dana konferencije da je uvođenje sistema bezbedne hrane u proizvodnji i prometu prehrambenih proizvoda trebalo biti sprovedeno do 2011. godine.

- Opšti uslovi, krizno vreme i socijalna politika su u velikoj meri uticale da se ovi procesi oduže tako da danas možemo konstatovati da najveći broj pekara, nažalost, još uvek nema uveden jasan sistem. Veliki broj „malih“ pekara izgrađen je sa minimumom uslova i to predstavlja najveći problem kada se želi sprovesti sistem bezbedne hrane, rekao je Popović i dodao da se metodom taksativnog nabiranja potreba koje se moraju sprovesti, kao i obimom vrednosti ulaganja može ukazati da je uz dobru volju i angažovanje ipak može sprovesti zadovoljavajući nivo bezbednosti, uprkos svim izazovima.

Širok dijapazon tema

O problemima vezanim za energetska efikasnost govorio je **Luka Nalić**, o rekuperaciji toplote kao

mogućoj varijanti uštede energije reč je držao **Bogoljub Đurđević**, o parametrima kvaliteta **Aleksandra Stankov**, dok je o funkciji aktivnih komponenti u kompleksnom poboljšivaču i njihova optimizacija u skladu sa kvalitetom brašna govorila dr **Olivera Šimurina** sa naučnog Instituta za prehrambene tehnologije, Univerziteta u Novom Sadu.

Da u proizvodnji pekarskih proizvoda sa dodatnom vrednošću ne treba nužno izbegavati alternativne sirovine, istakao je čitav niz stručnjaka, dok je **Dragana Popara** govorila o iskustvima u izradi polupečenih proizvoda. **Mirjana Đorđević** govorila je o smrznutim proizvodima dok su na kraju o ukusu i svežini pekarskih proizvoda govorili predstavnici kompanije „Lasafir“.

Recimo na kraju i to das u posetioci 20. „Pekarskih dana“ imali priliku da pogledaju i izložbu proizvoda firmi koje se bave opremom, repromaterijalom i sirovinama za pekarstvo, a sladokusci mogli su i da probaju proizvode mnogobrojnih izlagača.

S. Lapčević

Veliki broj sponzora i izlagača

NOVI SLANKAMEN • PLASTENIČKA PROIZVODNJA SVE POPULARNIJA

Plastenici – garantovano dobar biznis?

Reč je o proizvodnji koja ne zahteva veliku površinu zemljišta, a uzgajivači su podigli plastenike standardne veličine, u kojima uspešno gaje paradajz, krastavce, kupus, krompir i salatu, kažu proizvođači iz Slankamena

I ndijsko naseljeno mesto Novi Slankamen nadaleko je čuveno po voćnjacima i izvozu jabuka na tržište Rusije i to nije novost. Međutim, poslednjih par godina je u selu pravi hit postala plastenička proizvodnja, pa se sve više meštana opredeljuje za ovaj biznis. Reč je o proizvodnji koja ne zahteva veliku površinu zemljišta, a uzgajivači su podigli plastenike, kako kažu, standardne veličine, u kojima uspešno gaje paradajz, krastavce, kupus, krompir i salatu. Posla ima ujutru i uveče, a najčešće su svi članovi domaćinstva uključeni u posao. Tragom ove priče, posetili smo Slankamen i dva gazdinstva, kako bi se uverili da li je plastenička proizvodnja postala garantovano dobar biznis u svetu poljoprivrede, gde je, skoro uvek, seljak više na gubitku nego na dobitku.

Sedamdesetogodišnji poljoprivrednik i penzioner **Lazar Parenta** se plasteničkom proizvodnjom bavi sedam godina. Kako ističe, ima dve bašte, jednu pod plastenicima, a drugu pod otvorenim nebom, pa posla ima od jutra do sutra.

- Imam dva plastenika dužine 30 a širine 8 metara u kojima uzgajamo standardne povrtarske kulture. Kada sam odlučio da se bavim ovim poslom, nisam uzeo nikakav kredit već smo iz drugog posla otplatili plastenike. Inače, nisam ljubitelj kredita i dugovanja - kaže on i tvrdi da je ova-ko najmirniji.

- Kada je reč o samom poslu, zbog uslova u plastenicima rad je moguć ujutru i naveče, jer su preko dana izuzetno visoke temperature, pogotovo u ovom periodu. Prednosti plastenika su ogromne, poznato je da smo zaštićeni od vremenskih nepri-lik, zatim biljke se manje tretiraju u zatvorenom prostoru i mnoge druge

Lazar Parenta

prednosti ima ovaj vide proizvodnje kaže Lazar i dodaje da su do sada najisplativiji kulture bile krstavac i paradajz.

- U prethodnom periodu su najaktuelniji krstavci koje beremo već mesec dana, a ovih dana će i paradajz biti spreman za branje. Posebno bih istakao da na otvorenom imamo oko 1.000 stabljika paradajz koji se nalazi u jako dobrom stanju - ponosno ističe ovaj poljoprivrednik.

Što se tiče prodaje, Lazar kaže da dobra roba nađe put do kupca, dok jednu količinu prodaje u porodičnoj trgovinu.

- Za sada je cena krstavca oko 30 dinara dok je kupus 15. Lane sam

Proizvodnja i na otvorenom

ga prodavao po 30 - priseća se Lazar i kaže da je ove godine sve upla cene. - Mislim da ima dosta robe na tržištu pa je to verovatno uticalo da cene budu duplo niže, a i kupovna moć je slabija u odnosu na prošlu godinu ističe ovaj poljoprivrednik iz Novog Slankamena.

- Što se tiče paradajza, on trenutno ima prilično visoku cenu, između 130 i 150 dinara, a pre samo nekoliko dana se prodavao i ispod 100 dinara - kaže Lazar i poručuje da se sve što je jeftinije od 50 dinara, ne isplati proizvoditi.

Rod je, kako kaže zadovoljavajući, skoro svaki dan ubere 100 kilograma krstavca, ali nema gde toliko prodati. Njegovo domaćinstvo broji četiri člana, pa mu u poslu pomažu supruga, sin i snaja. Još uvek ne zna da li će nastaviti proizvodnju i u kojoj meri, ali kako na kraju poručuje, to mu je najbolja zanimacija tokom penzionerskih dana.

Kod **Ramile i Neđe Štulića**, situacija je malo drugačija jer su plasteničku proizvodnju započeli prošle godine. Sada se nadaju prvom rodu i to veoma dobrom kaže domaćin kuće. Oboje su članovi prve ženske zemljoradničke zadruge „Žene NSL“ koja im je pružila podršku prilikom započinjanja sopstvenog biznisa.

- Jesenas sam napravio dva plastenika površine 400 kvadrata standardne veličine u kojima uzgajamo krstavce i paradajz. Posao oko paradajza je počeo od polovine januara, kada smo nabavili semena, odnosno kontejnere za rasad - kaže Neđo i naglašava da je ovih dana počela berba.

Do sada su, kako kažu, imali posla oko prskanja i rasade paradajza, a bilo je potrebno uložiti dosta sredstava u proizvodnju. Bolesti, na sreću nije bilo, pa se nadaju najboljem.

- Videćemo nakon branja kakva će biti situacija, ako uspemo da vratimo sredstva koja smo uložili u plasteničku proizvodnju, to će biti uspeh - kaže on i naglašava da će rod biti veoma dobar.

- Reč je o izuzetno dobroj sorti paradajza, visokog kvaliteta i veoma ukusnog za jelo. Što se tiče cene, ako ostane na ovom nivou, imamo čemu da se nadamo. Po nekoj našoj proceni očekujemo rod oko četiri do pet tona - ističe Neđo i navodi da bi voleo da svu robu prodaju na veliko, a neke od opcija su i kvantaš kao i pijaca u Inđiji.

Štulići su u plasteničkoj proizvodnji videli šansu, pa je Neđo sam postavio dva plastenika sa sistemom navodnjavanja kap po kap. Kako navode, imaju bunar u dvorištu i dovoljne kapacitete vode.

- Iako je proizvodnja u plasteniku zaštićena, početkom aprila smo imali mraza i to je moglo da ugrozi rod, ali na svu sreću dobro smo prošli.

Neđo Štulić

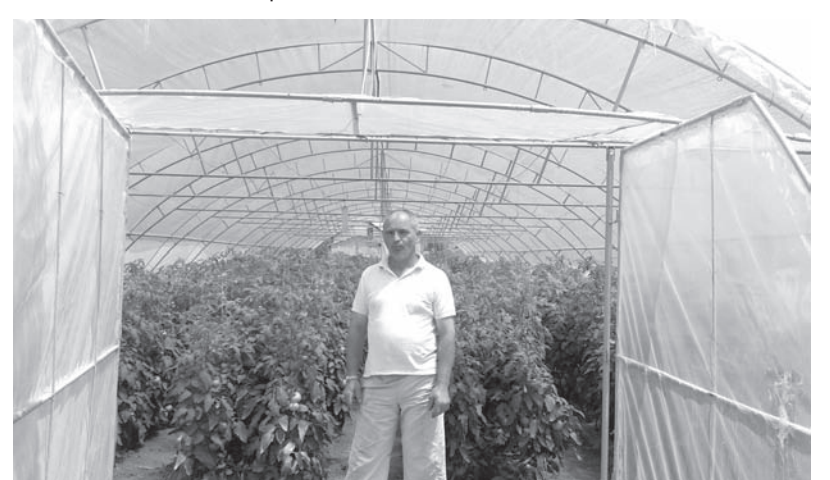
I ovaj poljoprivrednik se priseća da je prošle godine sasvim slučajno iza kuće posadio kornišone, ali da nisu bili ni pola dobri kao kod kolege koji ih uzgaja u plasteniku.

- To je bilo kao „nebo i zemlja“, ni slični, pa sam tako odlučio da podignem plastenike, prvo jedan, pa drugi. Iskreno se nadam da će se isplatiti i da ćemo u dogledno vreme proširiti proizvodnju. Znam da u ovim krajevima ljudi mahom imaju voćnjake, ali za nekog ko nema puno zemlje plastenička proizvodnja je idealna - ističe na kraju Neđo Štulić. -Ako sve bude kao što smo planirali, verovatno ćemo podići još koji plastenik i zasaditi zelenu salatu, ali o tom potom, samo da prodamo prvi rod.

M. Balabanović

I posao i hobi tokom penzionerskih dana

Uskoro počinje branje paradajza

AKTUELNOSTI

NOVI SAD • AKTUELNI KONKURS IZ POKRAJINE

Unapređenje stočarske proizvodnje

P okrajinski sekretarijat za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo raspisao je Konkurs za dodelu podsticajnih sredstava za poboljšanje stočarske proizvodnje na poljoprivrednim gazdinstvima i uvođenja EU standarda u objekte u

kojima se vrši proizvodnja i prerada mesa i mleka u AP Vojvodini u 2015. godini. Cilj konkursa je poboljšanje kvaliteta mleka, povećanje stočnog fonda, uposlenost članova domaćinstava koja se bave stočarskom proizvodnjom, proširenje asortimana no-

vim proizvodima, brendiranje proizvoda i povećanje životnog standarda na selu. Podsticajna sredstva za podršku investicijama po ovom konkursu utvrđuju se u iznosu do 70% od ukupne vrednosti investicije, umanjenoj za iznos sredstava na ime po-

reza na dodatu vrednost investicije. Sufinansiranje će se vršiti za sledeće investicije: adaptacija objekata za preradu mleka i mesa, nabavka nove opreme za modernizaciju postojećih prerađivačkih postrojenja i razvoj novih proizvodnih linija za prošire-

nje asortimana proizvoda od mleka, nabavka novih linija, opreme i mašina, radi modernizacije kapaciteta u pogledu higijene i kvaliteta mesa i proizvoda od mesa. Konkurs je otvoren zaključno sa 31.07.2015. godine.

OGAR • PČELINJAK „RADOŠEVIĆ“, PRIMER USPEŠNIH MEDARA

Kad bi ljudi samo delom bili kao pčele

- Ako ste ljuti ili nerasploženi, ne idite pčelama, one to oseće. Samo ih treba voleti i poštovati i neće vas dirati
- kažu vlasnici Pčelinjaka „Radošević“ iz Ogara, Asima i Nikola

Kada sam krajem prošle nedelje sa predstavnicima Agencije za razvoj opštine Pećinci posetila pčelare iz Ogara **Asimu Zulić Radošević** i njenog supruga **Nikolu Radoševića**, bila sam iznenađena urednošću pčelinjaka, dvorišta i prostorijom gde je smeštena oprema i med.

- Stotinu košnica u tri reda, kao pod konac poređanih, umatičenih, ponosno kaže Asima.

A u pčelinjaku, posebna atrakcija su prve dve košnice na početku redova. Jedna izrađena u obliku pravoslavne crkve, a druga u vidu džamije, Biće i treća, u obliku sinagoga, tvrdi ljubazna domaćica, otkrivajući nam da je to oduvek bila njena želja.

- Naš pčelinjak i ovu košnicu u obliku pravoslavne crkve osveštao je naš mesni sveštenik, a ovu u obliku džamije, uzela sam Kuran i sama osveštala. Na početku trećeg reda dočice i sinagoga, tako da će svaki red počinjati s košnicom u obliku bogomolje. Bog nam je svima jedan i nikada se nisam izjašnjavala kao Muslimanka, nego kao Jugoslovenka i s tim osećajem ću i da umrem - priča Asima ili kako je meštani zovu Mira. S setom seća se detinstva i mladalačkih dana u rodnom kraju u okolini Bihaća i žali za tim vremenom.

- Ono što je posle došlo, nikome od nas nije trebalo. Svoju familiju nisam videla 18 godina - dodaje, naglasivši da je ljubav prema pčelama donela iz zavičaja. Njeni su se od starina bavili pčelama. Kada se iz Beograda gde je radila, 1988. godine udala u Ogar, u novom domu

Milan Aleksić, Andrijana Jakovljević, Nikola i Asima Radoševići

zatekla je samo pet košnica. A onda se broj povećavao na 11, 21, 70... Iako je bilo i propadanja, sada Radoševići imaju stotinu umatičenih košnica. I to im je, kako oboje ističu, osnovni izvor prihoda. Žive od pčela i meda. Dobro su opremljeni i imaju stalne mušterije.

Prošla godina je, podsećaju, omanula, ali već ovog proleća nacedili su tonu i po meda bagremca. Moglo je tu biti i više, ali polovinu, po pravilu uvek ostavljaju pčelama.

- Bagremac je, po meni bolji od čistog bagremovog meda, ali po kvalitetu šumski med je neprevaziđen, pa onda dođe livadski. Bagremov med je dobar za bebe i še-

ćeraše, a šumski za plućne bolesti i imunitet. Livadski je blagotvoran za sve zbog raznovrsnosti livadskog bilja - objašnjava naša sagovornica i dodaje da se kod njih mogu naći sve vrste pčelinjih proizvoda, sve vrste meda, polen i propolis kapi.

- Pčele treba voleti i poštovati i one vas neće dirati. Kada ste ljuti ili nerasploženi, ne idite pčelama. One to oseće. Mi uvek polovinu meda ostavljamo za njih. One su ga stvorile i neka i jedu. Ta mala stvorenja se udalje po pet-šest kilometara od svoje košnice i ja ih posmatram kad se vraćaju s ispaše, grupno u trakama (koloni) lete i svaka ode u svoju košnicu. Kada bi

Asima među košnicama u vidu bogomolja

se ljudi bar jednim delom ponašali kao pčele i na betonu bi nam cvetalo - kategorična je Asima.

Oko pčela Radoševići, uglavnom sve rade sami, jedino kad je cednje meda, priteknu u pomoć prijatelji i rođaci, koje vlasnici, svakako nagrade pčelinjim proizvodima. Pčele su uvek u pčelinjaku, jedino ih nose u polje za vreme cvetanja suncokreta. Nikola kaže da ne planiraju proširenje proizvodnje jer i ovako mu je posla previše.

- Ima tu mnogo posla, posebno kad se roje, jer razrojavanje radim sam - kaže Nikola, podsetivši da u poslednje dve godine dobijaju subvencije od države, 500 dinara po umatičenoj košnici.

Na kraju Asima dodaje, da toliko voli pčelarenje i život u selu, da nema tih para zbog kojih bi otišla u grad pa kada bi je i u „okove vezali“, a za toliku ljubav i trud oko pčela ni nagrade nisu izostale, od

Saveza pčelarskih organizacija Vojvodine i Srbije, ali i na sajmovima meda i slavi pčelara.

Inače, pre petnaestak godina u pećinačkoj opštini postojalo je Udruženje pčelara „Obedska bara“ koje se rasformiralo, tako da se sada javila ideja da se uz podršku lokalne samouprave i Agencije za razvoj formira pčelarsko udruženje. Gosti iz Agencije razvoj, direktor **Milan Aleksić** i **Andrijana Jakovljević** istakli su da će se lokalne vlasti postarati da pomognu oko proceduralnih pitanja pri osnivanju Udruženja pčelara i oko obezbeđenja prostorija za njega.

A da bi pčelari i od opštine imali beneficije, moraju imati registrovano Udruženje, rekao je Aleksić, dok je Jakovljevićeva domaćinima predočila koje sve državne i kreditne pogodnosti mogu da koriste u svojoj delatnosti.

G. Majstorović

ZANIMLJIVI SREM

IRIG • NAJSTARIJE STABLO OSKORUŠE U VOJVODINI

Zaboravljen spomenik prirode

Na padinama koje se spuštaju s Fruške gore, skrajnuta od magistralnog puta Ruma - Novi Sad, u neposrednoj blizini manastira Novo Hopovo, nalazi se već zaboravljeno voće - stablo oskoruša. Visine preko 15 metara, sa velikim širokim krošnjama, i stablom prečnika preko dva metra, danas je prava retkost u Srbiji. Procenjuje se da je ovo stablo starosti preko 230 godina, najstarije u Vojvodini i jedinstveno u Sremu. Predstavlja spomenik prirode od 1976. godine, a za njega, sem nadležnih službi, retko ko zna.

Još za vreme vladavine austro-ugarske carice Marije Terezije, njenom naredbom, svako seosko dvorište u Vojvodini moralo je da ima stablo oskoruše kako bi se sprečila glad ali i zbog zdravije ishrane dece i naroda na ovim prostorima. Ovo dugovečno stablo, prepoznatljivo po oporim plodovima, ostalo je sačuvano preko dva veka u iriškome ataru. Danas malo ko zna da se stablo nalazi pod zaštitom države kao spomenik prirode, pa okolne vikendaše čudi kako ga do sada neko nije posekao.

- Ova oskoruša je pre 40 godina, od strane lokalne samouprave, odnosno opštine Irig, uz saglasnost Pokrajinskog zavoda za zaštitu prirode, stavljena pod zaštitu, kao redak primer iz biljnog sveta. Opština ima obavezu da postavi tablu za obeležavanje ovog retkog prirod-

nog spomenika, sa karakterističnim podacima o stablu i naznakom da je pod zaštitom - objašnjava **Alen Kiš**, iz Pokrajinskog zavoda za zaštitu prirode u Novom Sadu.

On dodaje, da je takođe u ingerenciji iriške opštine, da vodi brigu, i pravilno održava zelenu površinu, oko stabla, kao i da li će ova oskoruša biti promovisana u turističke svrhe.

- Bilo kakvi radovi u njenoj neposrednoj okolini, ovde je u prostoru

raspona krune stabla, 20x20 metara, nisu dozvoljeni da se izvode bez naše saglasnosti, da joj se ne bi oštetio koren. Mi redovno proveravamo da li je drvo zdravo, i to je ono za čega smo mi nadležni, kod ovakvih spomenika prirode - dodaje Kiš.

Od ovog danas veoma retkog drveta, proizvode se kundaci za puške, klompe, palice za biljar... U Francuskoj i Nemačkoj je veoma tražena u prehrambenoj industriji,

Stablo prečnika preko dva metra

Najstarija oskoruša u Vojvodini

dok u Škotskoj se od nje izrađuju gajde i skupoceni nameštaj. Inače, najveći i možda najstariji poznati primerak oskoruše u Evropi je blizu grada Strážnice u pokrajini Moravskoj u Češkoj. Njeno stablo je obima 458 cm sa krošnjom 11 m visokom i širokom 18 m. Procenjuje se da je stara oko 400 godina.

Plodovi oskoruše ne sadrže nijedan štetni agens (oksidansi, fenolna jedinjenja itd). Ovakvim sastavom blagovremeno deluje na redukcioni proces u ćelijama, zatim na žuč, je-

tru, ćelije mozga, celokupan nervni sistem. Plod ove vočke bez bojazni mogu jesti dijabetičari zbog minimalne zastupljenosti saharioze. U nekim krajevima oskorušu smatraju snažnim afrodizijakom, a žene vjeruju da pomaže u trudnoći.

U porodičnoj medicini sprečava zatvor, anemiju, koristi se za jačanje organizma i rada srca. U šumarskoj literaturi oskoruša se pominje kao drvo dobro za nameštaj.

S. Kostić

Sektori agrobiznisa u Srbiji i EU

Za razliku od podizanja novih voćnjaka, podizanje novih vinograda, po važećim propisima na nivou EU, nije više moguće. Jedino mogu da se krče stari vinogradi i podižu novi na istim površinama

Autori: **Danilo Tomić, Branislav Gulan i Mile Mandić**

Do učlanjenja Srbije u EU svi propisi i legislativa, uslovi proizvodnje i prerade moraju se prilagoditi istim u EU. Tako se mala i mikro, kao i srednja porodična preduzeća, moraju prilagoditi, odnosno pripremiti za poslovanje i konkurentnost u zajednici kakva će biti EU. To se odnosi i na sektore agrobiznisa [2].

Višegodišnji zasadi

• Kakvi su propisi za podizanje novih zasada u zemljama EU i koja dokumentacija je potrebna?

Propisi EU ne predviđaju postojanje kvota za podizanje novih zasada voćnjaka. To je prepušteno proceni svakog potencijalnog proizvođača. Proizvođači su dužni da poštuju kodeks dobre poljoprivredne prakse, propise koji regulišu bezbednost hrane, zaštitu potrošača, kao i mere usmerene na očuvanje životne sredine. Za razliku od podizanja novih voćnjaka, podizanje novih vinograda, po važećim propisima na nivou EU, nije više moguće. Jedino mogu da se krče stari vinogradi i podižu novi na istim površinama. Zbog toga je veoma bitno, da se pre ulaska u EU obnove ili podignu novi vinogradi i da se na taj način obezbedi bolja pozicija.

Stočarstvo

• Šta znače kvote za mleko u pojedinim državama članicama i kriterijumi za utvrđivanje istih?

Kvota za mleko u EU uvedene su 1984. godine, zbog visokog porasta proizvodnje mleka, a određene su na osnovu proizvodnje u referentnoj (početnoj) godini. Svaka država članica ima kvote za isporuku mleka u mlekaru i za direktnu prodaju potrošačima. Nacionalna kvota raspoređuje se među proizvođačima na osnovu proizvodnje iz referentne (početne) godine, tako da proizvođači dobijaju svoju pojedinačnu kvotu. Proizvođači mogu svoje kvote da prodaju ili iznajmljuju onima koji žele da povećaju proizvodnju, po ceni definisanim na tržištima.

• Koliko traje obračunska godina za mleko?

Obračunska godina za mleko računa se od 1. marta tekuće kalendarske godine, do 1. aprila naredne godine. Svaka država članica podnosi Evropskoj komisiji do 1. septembra tekuće godine izveštaj o primeni kvota za mleko u prethodnom obračunskom periodu. U slučaju da država članica prekorači utvrđenu kvotu, predviđa se plaćanje kazne, koja trenutno iznosi oko 28 evra na 100 litara mleka. Iznosi kvote za mleko u EU određuju se svake godine i tako će biti sve do 2015. godine, a onda će ceo sistem kvota biti preispitan. Kvote Republike Srbije za mleko su predmet pregovora Srbije i EU. Velike probleme, kada je mleko u pitanju, Srbija će imati od 2015. godine. Jer će EU, zbog nemogućnosti prodaje na tržištu Rusije, pokušati deo mleka i proizvoda da plasira u Srbiji. To će biti velika konkurencija domaćim proizvođačima.

• Šta traže proizvođači mleka iz Srbije (njih 330.000)?

Udruženje proizvođača mleka Srbije i predstavnici Centralne asocijacije proizvođača mleka Vojvodine, krajem 2014. godine, uputili su Ministarstvu poljoprivrede i zaštite životne sredine zahteve koji se odnose, pre svega, na zaštitu proizvođača mleka i podsticanje kvaliteta putem premiranja po klasama. Oni traže da premija za ekstra klasu iznosi deset dinara po litru mleka, za prvu klasu sedam dinara, za drugu klasu četiri dinara po litru, a da regres za umatičeno grlo iznosi 30.000 dinara. Zahtevaju, takođe, da se u izmene Zakona o državnom poljoprivrednom zemljištu unese predlog da rok zakupa bude minimum 30 godina, po pravu prečeg zakupa stočarima. Udruženja traže da ograničenje zakupa bude hektar po uslovnom umatičenom grlu... Traže i hitno preispitivanje rada Uprave za veterinu, da bi se rešili svi nagomilani problemi u sektoru.

• Mogu li se u podelu kvota uključivati i novi proizvođači?

Svaka država članica EU imaće određeni (mali) broj kvota koje neće biti raspoređene, što može ostaviti prostora za nove, mlade poljoprivredne proizvođače i prerađivače, odnosno za slučajeve nepredviđenih okolnosti (na primer, elementarne nepogode), za naučna istraživanja... Nove kvote mogu se dodeljivati samo u veoma posebnim slučajevima, ali to nije uobičajena praksa u EU.

Korišćenje oznake „feta“ predstavlja nedozvoljenu radnju, zbog koje proizvođači iz Srbije mogu imati pravne i ekonomske posledice

• Šta treba da uradimo u proizvodnji mleka, što do sada nismo?

Praksa u EU pokazala je da bi trebalo oformiti registre gazdinstava koja se bave stočarstvom na nivou jedinica lokalne samouprave, kako bi se gazdinstva i prerađivači koji se bave određenim proizvodnjama i tehnologijama razdvojila od mešovitih. Porodična poljoprivredna gazdinstva treba da se specijalizuju, predu s mešovite na specijalizovanu proizvodnju, uz povećanje proizvodnje do maksimalne za postojeću veličinu i kapacitete gazdinstava – mikro firmi. Takođe, još jedna preporuka je da se obavi ukupnjavanje se poseda, koliko je to moguće, jer se to pokazalo kao najbolje rešenje iz prakse država članica EU.

• Da li proizvođači iz Srbije mogu da koriste oznaku „feta“ za domaće sireve, ili druge mlečne proizvode?

Podizanje novih vinograda, po važećim propisima na nivou EU, nije više moguće

Nakon isteka roka od pet godina od stupanja na snagu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropske unije i njenih država članica i Republike Srbije, odnosno Prelaznog sporazuma o trgovini i trgovinskim pitanjima, domaći proizvođači neće moći da koriste naziv „feta“ za svoje proizvode.

Termin „feta“ predstavlja uobičajeni izraz u opštoj upotrebi u prometu u Republici Srbiji za određenu vrstu proizvoda, pa je stoga dosadašnja praksa bila da su proizvođači u prometu koristili reč „feta“ za obeležavanje svojih proizvoda i kao sastavni deo određenog broja registrovanih žigova. Na nivou EU dugo je postojao spor po pitanju generičkog karaktera termina „feta“, u smislu da li se radi o izrazu u opštoj upotrebi ili tradicionalnom nazivu, da bi konačno „feta“ dobila zaštitu kao oznaka geografskog porekla, koja se vezuje za područje Grčke.

Proizvođači sira iz Srbije nikada ne mogu postati ovlašćeni korisnici oznake geografskog porekla (ime-na porekla ili geografske oznake) koja se vezuje za područje Grčke, jer svoj sir ne proizvode na označenom geografskom području.

Potpisivanjem Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Srbije i EU, odnosno Prelaznog sporazuma o trgovini i trgovinskim pitanjima, Republika Srbija je preuzela obaveze koje se tiču zaštite oznaka geografskog porekla registrovanih na nivou EU:

- Obaveza Republike Srbije je da na svojoj teritoriji zabrani svaku upotrebu, odnosno naziv zaštićenih proizvoda iz EU i za slične proizvode koji ne zadovoljavaju uslove za korišćenje oznake geografskog porekla;

- obaveza je da u roku od pet godina od dana stupanja na snagu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, odnosno Prelaznog sporazuma o trgovini i trgovinskim pitanjima, prestanu da se koriste žigovi koji se sastoje ili u sebi sadrže naziv koji je identičan ili sličan oznaci geografskog porekla koja je registrovana na nivou EU, u skladu sa Uredbom EU 510/2006, a koja se odnosi na slične proizvode koji ne ispunjavaju uslove za korišćenje oznake geografskog porekla;

- obaveza je da se obezbede pravna sredstva koja će garantovati da će svaka oznaka geografskog porekla, koja je zaštićena na nivou EU, a koja predstavlja uobičajeni izraz u opštoj upotrebi za određen proizvod, prestati da se koristi u Republici Srbiji, najkasnije pet godina nakon stupanja na snagu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, odnosno Prelaznog sporazuma o trgovini i

trgovinskim pitanjima.

Svako korišćenje oznake „feta“, čak i ako se koriste reči „vrsta“, „tip“, „način“, „imitacija“, „po postupku“ i slično, pa čak i ako je navedeno istinito geografsko poreklo proizvoda (na primer „Somborska feta“, ili „sir u tipu „fete“, „sir proizveden na način kako se proizvodi „feta“), predstavljaće nedozvoljenu radnju, zbog koje proizvođači ovog sira iz Srbije mogu imati vrlo ozbiljne pravne i ekonomske posledice, kao što je nadoknada štete i izmakle dobiti, do njenog trostrukog iznosa.

• Kako je u EU utvrđen sistem praćenja (sledljivosti) goveda i govedeg mesa. Da li ovaj sistem važi samo za govede, ili i za druge vrste mesa (na primer za prasad, živinu i slično)?

U EU su uspostavljeni sistemi obeležavanja i registracije za goveda, ovce, koze, svinje, konje, kao i za kućne ljubimce. Cilj formiranja ovih registara je da se uspostavi praćenje kretanja stoke (takozvana sledljivost), kontrola od strane nadležnih veterinarskih službi i sprečavanje širenja bolesti, radi bezbednosti hrane i zaštite potrošača.

Na osnovu odredbi Zakona o veterinarstvu Republike Srbije i relevantnih podzakonskih propisa, kojima se reguliše način obeležavanja i vođenja evidencije o obeleženim govedima, kopitarima, ovcama, svinjama, kozama, pčelinjacima i pčelinjim društvima, u Republici Srbiji su uspostavljeni sistemi obeležavanja i registracije ovih vrsta životinja, koji se neprekidno unapređuju, a koji će omogućiti veću sledljivost proizvoda, efikasniju kontrolu, viši nivo zaštite potrošača i bezbednost hrane.

• Kako će ulazak Srbije u EU uticati na proizvodnju goveda, svinja, živine, sitne stoke i ostalog?

Na tržištu EU ne postoje kvote za proizvodnju mesa, tako da se može proizvoditi u skladu sa zahtevima tržišta (odnosno ponudom i potražnjom), uz strogo sprovođenje zdravstveno-veterinarskih mera. Proizvodnja svih vrsta mesa u Republici Srbiji (od oko 450.000 tona godišnje) ne pokriva potrebe domaćeg tržišta, tako da se meso uvozi. Pristupanje Srbije EU ne bi trebalo da značajnije utiče na smanjenje proizvodnje. Ipak, očekuje se da će proizvodnja u sektoru mesa biti uže specijalizovana među proizvođačima, a da će eventualni podsticaji biti uslovljeni ne samo primenom odgova-

rajućih standarda, već i time da jedino registrovani proizvođači mogu da ostvaruju prava na određena podsticajna sredstva.

• Šta za industriju prerade mesa znači pristupanje EU?

Pristupanje Srbije EU za industriju prerade mesa značiće uvođenje još strožih pravila u proizvodnji i kontroli od strane nadležnih veterinarskih službi, praćenjem linije klanja, kategorizacije i kvaliteta mesa. Kontrolu i sertifikaciju ove proizvodnje u EU obavljaju nezavisni kontrolori s licencom, koji nisu zaposleni u ministarstvima nadležnim za poljoprivredu, niti su predstavnici proizvođača mesa. Cilj ovih mera je postizanje objektivnosti u radu.

• Kakvu podršku mogu da očekuju srpski proizvođači zlatiborskog pršuta, kulena, kobasice?

Postoji predlog da se uspostave mere podrške za povraćaj troškova kontrole za proizvode sa geografskim poreklom, dela troškova za izdavanje kontrolnih markica od strane Zavoda za izradu novčanica, kao i za kupovinu opreme i adaptaciju proizvodnih kapaciteta.

• Kako ćemo zaštititi autohtone poljoprivredne proizvode?

Poslednju deceniju i po (od 2000. godine), zbog povećane konkurentnosti, sve je veći trend da se na tržište plasiraju prehrambeni proizvodi koji se odlikuju autentičnošću i/ili tradicijom. Te karakteristike prehrambenog proizvoda proizilaze iz vrednosti njegovog sastava, načina proizvodnje i prerade, i podneblja iz kojeg dolazi. Srbija ima potencijal u ovom segmentu, jer je zemlja klimatskih i geografskih različitosti, bogate kulture i tradicije. Ovaj sistem utiče na povećanje ekskluzivnosti proizvoda, i odgovora potrošačima u Evropi, koja se najviše služi označavanjem geografskog porekla. Međutim, oznake geografskog porekla hrane predstavljaju oblik prava intelektualne svojine, koji do sada nije dovoljno korišćen i iskorišćen u Republici Srbiji. Do sada je u Republici Srbiji blizu 60 poljoprivrednih proizvoda registrovano sa geografskom oznakom. Takođe, pored kontrole proizvoda s geografskim poreklom, u procesu je i uspostavljanje sistema obeležavanja ovih proizvoda kontrolnim markicama.

(Nastaviće se)

Zdravlje u mleku magarice

Sa ciljem da se proveri kvalitet sirovog mleka magarice balkanske rase i bezbednost njegovog konzumiranja bez prethodne toplotne obrade, u laboratoriji Naučnog instituta za prehrambene tehnologije iz Novog Sada je ispitano preko 130 uzoraka ovog mleka. Rezultati ispitivanja su pokazali ne samo njegov izuzetan mikrobiološki kvalitet, nego i druge posebnosti u odnosu na ostale mleka

Najveća farma magaradi u ovom delu Evrope

Detalji sa farme u Zasavici

Slobodan Simić upravnik SRP Zasavica

Jedinstvena svojstva

Mleko magarice u svežem stanju ima hranjive karakteristike koje su jedinstvene. Veoma je lako svarljivo, a hranjiva vrednost mu je slična humanom mleku. U 100 mililitara ovog mleka ima 8,5 do 11,2 grama suve materije, 1,4 do 2,2 grama proteina, 0,4 do 1,8 grama mlečne masti i 5,8 do 7,4 grama laktoze. Ukupan nivo proteina u mleku magarice je nizak što ne dovodi do prekomernog opterećenja bubrega prilikom konzumiranja u poređenju sa kravljim mlekom 3,2 do 3,4 grama na mililitar. Uz ostalo, ovo mleko ima veoma povoljan mineralni sastav po kome je takodje, slično humanom mleku. Mineralni sastav je posebno povoljan u pogledu sadržaja Ca, P i Na. Funkcionalni sastavi ovih minerala izraženi su i utiču na mineralizaciju kostiju i zuba, kontrakciju relaksaciju mišića funkcionisanje creva, normalan balans tenosti u telu, navode u saopštenju o svojim istraživanjima stručnjaci FINS-a Ljubiša Šarić i Jasmina Gubić.

Rezultati ispitivanja dvoje naučnih radnika FINS-a pokazali su izuzetan mikrobiološki kvalitet sirovog mleka magarice i njegovu posebnost u odnosu na mleka konvencionalnih mlečnih vrsta. "Ni u jednom ispitanoj uzorku nije utvrđeno prisustvo patogena mikroorganizama uključujući *L.monocytogenes*,

Mleko magarice ima određene jedinstvene karakteristike u odnosu na druge vrste mleka. To su: značajno nizak sadržaj kazeina, proteinske surutke sa biološkom funkcijom, a visok sadržaj lizozoma i lakoferina. U njemu je manje mlečne masti, visok sadržaj laktoze (slično je humanom mleku), ima energetske funkcije, poboljšava asimilaciju kalcijuma, a ima i probiotik efekat. U ovom sirovom mleku je visok sadržaj vitamina C, takav je sadržaj natrijuma i kalcijuma pa mu to daje sličnost sa humanim mlekom. Magareće mleko ima prirodne hipoalergijske proteine korisne za majku i dete, ima visok udeo kratkih i srednjih masnih kiselina, ima manje masne globule što ga čini više razgradivim i svarljivim.

Ovo su samo neke od naučno dokazanih vrednosti mleka magarice koje su, nakon istraživanja na više od 130 uzoraka, utvrdili i javnosti saopštili stručnjaci novosadskog FINS-a odnosno Instituta za prehrambene tehnologije i doktoranti Ljubiša Šarić i Jasmina Gubić.

Saradnja sa naukom

Naučno istraživanje je rezultat saradnje FINS-a i Specijalnog rezervata prirode "Zasavica" gde se nalazi druga po veličini farma muznih magarica u svetu.

Kod našeg naroda odvajkada postoji verovanje da je sveže mleko od magarice dobro i zdravo za ishranu, da pomaže u lečenju bolesti kao što su astma, bronhitis, kašalj ripavac. Od davnina se verovalo i da ovo mleko može da zameni majčino mleko bebama, da je po nutritivnim vrednostima najbliži majčinom u vreme laktacije. U sadašnjosti ponajviše je onih koji to mleko cene i konzumiraju kao zaista zdravu hranu. Na početku teksta izneti i dru-

gi rezultati istraživanja stručnjaka FINS-a, radjeni na uzorcima mleka sa farme na SRP "Zasavica", dobrim delom potvrđuju osnovnost narodnih verovanja o kvalitetu i svojstvima magarećeg mleka.

Farma muznih magarica u SRP Zasavica je najveća u ovom delu Evrope i druga je po veličini u svetu. Postoji šest godina, nastajala je postepeno, jer su prvo nabavili nekoliko komada magarica, kasnije su taj broj uvećavali.

Poznata su narodna verovanja, a ja sam se raspitao o magarećem mleku, čitao sam razne informacije o njemu, saznao sam da je to mleko u istoriji smatrano lekovitim za kožu, plućne bolesti i drugo. Kada je pre šest godina kod nas napravljena ova farma muznih magarica razvili smo čitavu paletu prehrambenih i kozmetičkih proizvoda od magarećeg mleka. Međutim, primetio sam da nije bilo nijednog naučnog rada o kvalitetu i svojstvima tog mleka. Ovim naučnim radom smo taj nedostatak ispravili, al na dostignutom se neće stati, najavio je Slobodan Simić, upravnik SRP "Zasavica".

Muža magarice

Jasmina Gubić i Ljubiša Šarić

Salmonella spp. i *E.coli*. Broj koliformnih bakterija enterobakterija, kvasca i plesni bio je ispod granice detekcije. Ukupan broj mikroorganizama je u 85 odsto ispitanih uzoraka bio manji od 320 čelija po mililitru a u svega četiri odsto uzoraka je bilo iznad 10.000 čelija po mililitru. Ukupan broj mikroorganizama u sirovom kravljem, kozijem i ovčijem mleku je neuporedivo veći. Razlog tome je izuzetno velika koncentracija lizozima u mleku magarice a ovaj antimikrobni agens označen je kao glavni nosilac antimikrobne aktivnosti pvpq mleka", navedeno je u saopštenju o istraživanju.

Rezultati mikrobioloških ispitivanja mleka magarice balkanske rase su pokazali da se ovo mleko uz ispunjavanje osnovnih higijenskih standarda tokom muže i dalje manipulacije može smatrati apsolutno bezbednim za dalje konzumiranje bez prethodne toplotne obrade. Potporu ovom zaključku je doprinela i dokazana antibakterijska aktivnost mleka magarice balkanske rase prema *E.coli. salmoneli Enteritis, Salmoneli Typhimutium, L. monocytogenes* i *S. aureus*.

Utvrđeni antibakterijski potencijal mleka balkanske magarice prema patogenima iz hrane otvara mogućnost njegove primene kao funkcionalnog sastojka u formulaciji raznih vrsta prehrambenih proizvoda.

Snažan antibakterijski potencijal

U okviru antibakterijskih istraživanja, saopštili su Ljubiša Šarić i Jasmina Gubić, analiziran je i antibakterijski potencijal ovog mleka prema kliničkom izolatu *Klebsiella pneumoniae*, izolovanom iz pluća obolelog pacijenta. Cilj je bio da se proveri tradicionalno znanje o efikasnosti mleka magarice u lečenju respiratornih obolenja. Dobijeni rezultati su pokazali da mleko magarice poseduje antibakterijski potencijal prema *Klebsiella pneumoniae* uslovljen temperaturom inkubiranja i sadržajem lakoferina. Ovi pozitivni preliminarni rezultati upućuju na potrebu preduzimanja kliničkih ispitivanja mogućnosti primene mleka magarice u tretmanu pneumonije i drugih respiratornih obolenja.

Ovi i drugi podaci o magarećem mleku iz istraživanja stručnjaka FINS-a otvaraju put njegovoj potencijalnoj primeni, kao sastojka, u drugim proizvodima. Nakon daljeg ispitivanja primene i u drugim oblastima. Jer, magareće mleko ima revitalizujuće dejstvo na ceo organizam, veoma je efikasno u otklanjanju problema na koži, jačanju imunosistema, doprinosi oporavku organizma.

Tekst : S. Đaković
Slike: M. Mileusnić
i Stevo Lapčević

MARTINCI • DRAGAN SLAVKIĆ, VLASNIK FARME KRMAČA

Proizvodnja bez trunke hemije

Na salašu kraj Save u Martincima Dragan Slavkić – Lođa bavi se stočarstvom na neobičan način: na farmi gaji pedesetak krmača koje hrani samo kukuruzom, a sve drugo same nađu u prirodi – Ima li računice u proizvodnji zdrave hrane?

Farmer **Dragan Slavkić** zvan **Lođa** (55) iz Martinaca je, verovatno, jedini čovek u Srbiji koji ima tri aktivna salaša. Jedan je na izuzetno dobrom mestu, na samom ulazu u šumu koja se prostire na oko 200 hektara što su idealni uslovi za bavljenje stočarstvom.

- Imam i ovaca, ali najviše gajim krmače prašćare. One su stalno na salašu gde se hrane i prase. Ishrana je u prirodi, dodatno im se daje samo kukuruz, a sve drugo same nađu u prirodi. Nema premiksa ni hemije – priča nam Lođa.

Deo proizvedene prasadi se prodaje, a deo ostavlja za potrebe domaćinstva i dalju preradu. U prirodi se hrane pune dve godine na kukuruzu i kada dostignu 150 do 180 kilograma, odlaze u preradu koja je već postala porodični biznis.

- Trenutno imam 38 krmača, ali sam ostavio nazimica i još ćemo kupiti dvadesetak novih nazimica. Rase su durok, hemšir i jorkšir. Nije tačno da ove rase ne mogu u prirodi. Samo je to mukotrpan posao i treba duže vremena da bi prirodnom hranom stigli do željene težine. Istovremeno, nema naduvavanja tovljenika hemijom, niti žurbe da bi za osam meseci starosti dostigli 130 kilograma. To je čista hemija i trovanje dece. Lično imam troje unučadi i jednu zdravu hranu, a ne hemiju – kaže Slavkić.

Ima računice i bez hemije

Dva od tri Lođina salaša „leže“ na ukupno 15 jutara zemlje. On ima ukupno 17 jutara svoje zemlje i radi još neke površine u arendi, ali ne mnogo.

- Nema računice da radim više zemlje. Nema zarade ni na svojoj zemlji a ne na tuđoj ako platim arendu 300 evra jutro. Šta treba da rodi da se

ispлатi? Kukuruz po 15 dinara? – pita se Lođa a na pitanje kakvu računicu ima da dve godine čeka da svinje dostignu željenu težinu za preradu, odgovara da je poenta u ispustu i malom utrošku hrane jer im daje samo svoj kukuruz.

- Nema bolesti, nema zaraza, niti problema... Na jednom salašu sa posadio jasen i topolu i između sadnica drveža zasejao bundeve za svinje. To niko još nije uradio. Bundeve su kalorična hrana nemerljive vrednosti – kaže Lođa.

Što se kalkulacije o isplativosti tiče, Lođa nastavlja:

- Godišnje imam od 800 do hiljadu prasadi. Kada bih samo prodavao prasadi, računica je jasna: 800 prasadi po 3.500 dinara komad je oko 2,5 miliona dinara. Gde može da se zaradi 22 – 23 hiljade evra sa ulogom od četiri-pet hiljada? Nigde. U normalnoj državi moja prasadi bi bila najmanje 50 posto skuplji od ostalih. Međutim, mi nemamo kategorizaciju ni za krmače, ni za klasu ni za ono što je vanklase. Prerađivači klasiraju prilikom kupovine, ali ne i prilikom prodaje – zamera ovaj farmer.

On dalje objašnjava svoju računicu. - Zalučujem krmače u pet nedelja, kada su prasadi težine sedam-osam kilograma. Oni što hrane velike turnuse, traže što više prasadi jer je njima bitan samo broj grla. Prodajem đuture a kada se izmere, ispada da je to jako skupo po kilogramu. Ali, njima je važno samo da imaju što više grla. Meni se ne isplati da držim prase dok ne dostigne 20 kilograma – priča Lođa i kaže da je sin jednom pokušao da hrani prasadi do težine od 20 kilograma i da ih tek onda proda. Kada je „bacio na papir“ šta je sve uložio, zarada bila samo stotinak dinara po komadu!

- Druga stvar je što je u dve godine, ranim zalučenjem prasadi, imam pet prašenja krmača. Kad se svede na moju matematiku, ja u dve godine dobijem jedno prašenje gratis. A jedno prašenje je 400 prasadi pa ti sada računaj. A pri tome nema problema sa bolestima jer su krmače u zdravom okruženju, nisu zatvorene u prasilišta – navodi Lođa.

On dalje kaže da stočari koji imaju savremena tovilišta za stotine i hiljade tovljenika, uvek teže da proizvedu što više kako bi otplatili dug ili kredit i nešto zaradili.

- To rade samo da bi se pričalo o njima kao strašno velikim proizvođačima, a ne znam da li je baš tako kada su stalno nekome nešto dužni. Ja nemam kredita, sve je moje i mogu da prodam kad i kome hoću – priča Slavkić.

Po Slavkićevim rečima, bilo bi dobro kada bi država namenski podržala stočare koji se bave uzgojem stoke na potpuno prirodan način, jer i se i mnogi mladi poljoprivrednici sve više interesuju za gradnju salaša kraj reke i tov bez premiksa i aditiva.

Farma u prirodi

Sa Draganom u domaćinstvu žive supruga **Spomenka** (51) i sin **Milenko** (30), dok je kćerka **Maja** (33) udata u Mitrovici. Lođa ne zamera onima koje grad privlači.

- Hoće ljudi u grad, da budu viđeni. Ali, ja sam uvek voleo deo kod reke i nasipa. Verovao sam i verujem da će onaj ko bude imao salaš i sve prirodno, imati novaca da neće znati šta će sa njima. Sad bi svi da imaju salaše, ali ne može se do toga odjednom, a doći do ovoga nije baš bilo jednostavno. Ima tu muke – priča nam Lođa.

Inače, Slavkić ima registrovano gazdinstvo, ali i farmu krmača. Sa prerađevinama od mesa Lođa je učestvovao na brojnim sajmovima turizma širom Srbije i Republike Srpske, a proizvodi od „zrelog mesa“ imaju svoje kupce bez obzira na „paprene cene“: kobasica i slanina su 15 evra, po 25 evra su suva šunka i kraški vrat u poncakli, mleveni kulen je 30, a seckani kulen čak 40 evra. Ali, kupaca ima, a među njima su i ugledni beogradski i novosadski restorani.

- Ja znam da običan smrtnik ne može da plati kulen pet hiljada, ali može da ga proba i zato gde god odem na sajam, nudim ljude da probaju i jednu moje proizvode – priča Lođa i zadovoljno konstatuje da će sin naslediti posao, već sada zajedno sve rade, a sin „povukao“ na oca, pa voli sve.

- Što se budućnosti tiče, ne sme se dozvoliti da neka hemija naruši prirodnu proizvodnju, ali država mora napraviti program za ovakvu proizvodnju. Neće cela Srbija raditi ovo što ja radim, ali možda bi u svakom selu bilo par sičnih – nada se Slavkić.

Tradicija je da ova porodica gaji i ovce, a u stajama je uvek i jedna krava koja jede čistu prekrupu i detelinu. Od kvalitetnog mleka prave se razne vrste sireva, od trapista do sira sa ružmarinom. Samo zdrava hrana, bez ikakve hemije.

Na kraju nam Lođa je ispričao po kojim recepturama nastaju njegovi nadaleko hvaljeni proizvodi.

Nikada ne bi...

- Nikada ne bih radio uslužni tov. Da prosiš, 'beš hiljadu svinja koji nisu moji. Ja sam mnogo sretniji ako imam 10 svojih svinja i sa njima radim šta hoću. U uslužnom tovu si stalno dužan i stalno moraš da povećavaš broj da bi nešto kvitao. Nema tu kraja, jednom kad uđeš u to kolo, nagrabusio si. Neće ovo mnogi da priznaju ljudi, lažu da je drugačije. A ima i onoga da naši još u ukradu malo prasadi i hrane i, kad se savrni, budu dužni. Jasno ko dan da su kraduckali sami od sebe. To je suludo da kradeš sam od sebe – priča Lođa.

- Mnogi nisu znali da sam mesar po zanimanju. Po sopstvenom sećanju vratio sam recepture majstor Pere Đurđevića, čuvenog Pere Konjara. Uradio sam prvo probe sa tim recepturama, a onda sum sve i zapisao. Ako bi ovako nakaradan umro na prečac, barem je ostalo sinu sve zapisano. Znači, po sećanju sam vratio majstor Perine recepture i u okruženju ih niko više ne koristi. Svi prave kulen, svi se bave nekim teorijama, sekcaju, stavljaju u marinadu, svašta probaju. Neki čak ubacuju rum, šećer, med... Kada pitam šta od toga imaju, niko precizno ne odgovora šta time dobija – zaključuje Lođa i ističe da greše i oni koji sole meso pa ga usoljenog drže 24 ili 48 sati i tek onda prave kulen. Takav kulen bude suv i dolazi do pucanja. So izvuče vodu iz mesa, ono ima mali salinitet, gubi boju i ne može dugo da se održi.

Ž. Negovanović

Kulen i sušenje

- Za dobar kulen potrebno je meso krmače koja je stara dve godine jer je to zrelo meso i ima mali procenat vode. Za kulen se koristi birano meso, so i paprika. Meso ne mora čak ni da odstoji. I to je zabluda – objašnjava Lođa. Na primer, danas se kolje, a onda se meso u polutkama stavlja u rashladnu komoru. Sutradan se obrađuje i odvaja šta je

za kulen. Kulen radim odmah to veće. Nema potrebe da odstoji u nekim začinima. Tajna je i u sušenju. Moja pušnica je visoka osam metara, a na četiri metra je presečena betonskom pločom od 25 santimetara gde je izbušeno 700 rupa. Od mesta loženja bukovke piljevine, do prve kate s kulenom je pet metara i dim prolazi kroz izbušene rupe u ploči.

Kupaca ima bez obzira na paprene cene

Bundeve između sadnica jasena i topole

LAČARAK • DULE SVILOKOS, ZALJUBLJENIK U KONJE

Šta je "mercedes" prema lipicaneru !?

Kad upregne konje i sedne u svoj fijaker, Dule Svilokos toliko uživa u vožnji da to zadovoljstvo ne bi menjao ni za kakvu vožnju čuvenim automobilima. Veliku ljubav prema četvoronožnim lepotanima on je nasledio od oca i dede, a želi da je prenese na sina i ćerku

Veliki zaljubljenik u konje i fijakere **Dule Svilokos** iz Lačarka, neguje ovu svoju ljubav skoro punih četvrt veka. Sada mu je četiri decenije života, a seća se da je još kao 15-godišnjak dobio od oca na poklon četvero ždrebad. To su bila prva ždrebad o kojima se brinuo. Istina, generacijama unazad je u štalama ove porodice bilo rasnih konja, jer su služili za obavljanje radova u poljoprivredi, a sada kada za to nisu potrebni, drže ih radi razonode i da nastave lepu sremačku seosku tradiciju.

Evo, pre neki dan Duletova ćerka je proslavila punoletstvo. Sakupilo se mnogo gostiju, mladih, a Dule je njeno društvo dovezao fijakerom od porodične kuće u Lačarku do Doma učenika srednjih škola u Sremskoj Mitrovici, gde je devojka slavila 18. rođendan.

- Nije bilo onog ko je stajao na ulici, a da nije izašao do druma da nas bolje vidi. Mnogi su došli i da se slikaju i to sve govori da ljudi vole konje i da su konji još uvek deo našeg života i tradicije, ističe Dule Svilokos ovu opasku kao uvod u priču kako je počeo i dokle je stigao u konjarstvu.

Ta priča dalje teče ovako.

Poziv za vojsku Svilokosu je doneo

Dule Svilokos

dilemu da li da svoje konje ostavi u štali ili da ih proda. Odabrao je ovo drugo, ali čim je časno odslužio vojni rok, odmah po povratku kući na lačaračkom vašaru ponovo je kupio konja.

- Od tada su mi konji i ljubav i hobi. Još kad sam dobio sina, više sam se posvetio njima i želji da i sin u toj tradiciji bude naslednik meni kao što sam ja nasledio tu ljubav od oca i dede. Konja sam platio markama te 1995. godine, sećam se suma je bila oko 900 maraka, priseća se Dule.

Lačaračka fijakerijada

Druga po redu Fijakerijada održaće se 14. juna u Lačarku, u organizaciji Konjičkog udruženja „Stari fijaker“. Nakon defilea kroz selo, učesnici će se takmičiti u više disciplina. Očekuju dolazak mnogih predstavnika konjičkih udruženja iz Vojvodine, ističe Dule Svilokos, koji se takođe priprema a učestvovaće na ovoj manifestaciji.

Obilazak njiva

Nekoliko meseci kasnije kupio je još jedno grlo i tako je krenulo. Sve konje kasnije je kupovao na ergeli u Karađorđevu i nije pogrešio, jer su to zaista čuvena grla.

U svom dvorištu je sredio prostor za konje. Uredio je ne samo štalu, već i ispuste i korale za četiri sadašnja konja i dvoje ždrebad. Ima tu mesta i za mnogo više grla ako ih nabavi on ili njegov sin nabave.

- Za gajenje konja je najbitnija ljubav, jer oni sve oseti, sve razumeju, sve što im činiš ili pružiš. Konj voli da ga češkaju, voli da se kupa i ja im to pružam, podseća ovaj Lačarac.

Za ovaj hobi obezbedio je i svu neophodnu opremu, nabavlja je od jednog sarača iz Kučeva, sa njim već dugo saraduje, a njegovu robu pronalazi i kupuje na vašaru u Rumi.

Dule je od pre četiri godine član

Svadba

Na fijakerijadi

Etno kutak u dvorištu

Konjičkog kluba „Kanisa“ u Pećincima i učestvuje na fijakerijadama i takmičenjima. Po njemu, donji Srem je mnogo „jači“ kada su u pitanju konji, tamo ih ima svaka kuća po nekoliko komada. No, bez obzira na članstvo u ovom klubu, Svilokos kaže da na takmičenjima predstavlja i svoje selo Lačarak.

- Prvo sam vozio revijalno, pa paradno, a sada mi je takmičarski deo bitan jer tako vidim gde sam i dokle mogu u odnosu na druge. Za sada ostvarujem ono što mi leži, a i drugi mi kažu da sam u bavljenju konjima našao sebi najbolji hobi. Kad teram konje, bilo da su dva ili četiri čar koji doživljavam ne mogu opisati. Kakav „mercedes“? Vozio sam ja i „mercedes“, ali vožnja konjima je nešto sasvim drugo – kaže Dule Svilokos.

Na fijakerijadama je, ponavlja, vozio revijalno i zauzimao je prvo mesto u kategoriji najmladji par konja. Tu titulu je osvajao u Pećincima, Šidu, Lipolistu i nekim drugim mestima. U Šidu je zauzeo treće mesto u vodnji troprega paradnih konja, ali će, poručuje, pehare i dalje osvajati.

Dule Svilokos poseduje zemlju, bavi se poljoprivredom, ali njive obrađuje mehanizacijom. Konje drži zbog uživanja u vožnji i paradama. Nedavno je nabavio posebne kajase zvane

„francuzi“ kojima se lakše manevriše u vožnji. Još nije savladao sistem njihovog rada ali uspeće, poručuje.

U planu mu je da zameni fijaker i da zameni jedno žensko ždrebe muškim ždrebetom sa ergele Karađorđevo. Fijaker koji sada ima, kupio je u Šidu pre skoro četiri godine, platio ga je 1.500 evra, a vredni svaki evro jer je donet iz inostranstva i prvi je fijaker u selu sa diskom. U planu su i takmičenja, ali i revije preko kojih je Dule Svilokos upoznao ceo Srem, Bačku i Banat i sve konjare na tom prostoru.

Tekst: **S. Đaković**
Foto: Iz porodičnog albuma

Једини у Срему - радио народне музике

радио 105,0
ФРУШКА ГОРА

Бирај и уживај!

Između carske i nesuđene prestonice

Poznato po manastirima koje ga okružuju, selo Šišatovac vekovima živi „u senci“ duhovnih zdanja koja su dala nemerljiv doprinos srpskoj istoriji i kulturi. Nakon novinskih napisa o želji bogatih preookeanskih Srba da u Šišatovcu, Tesli u čast, naprave Novi Smiljan, selo se ponovo našlo u žiži interesovanja javnosti, a za dvestotinak meštana u sedamdesetak šišatovačkih domova, sve to je samo tračak nove, ko zna koje po redu, nade da će nešto, najzad, možda biti bolje.

Ovako, na sredokračiću puta između Sremske Mitrovice i Novog Sada, 16 kilometara od bivše prestonice Rimskog carstva i nepunih 40 kilometara od nesuđenog glavnog grada Pokrajine, meštani Šišatovca broje monotone fruškogorske dane, svesni da selo polako izumire i da će veoma brzo vikendaša biti više nego stanovnika. Sada imaju stotinak vikendaša koji su ovde veći deo godine, bave se baštovanstvom, voćarstvom i pčelarstvom, ali selo vrvi od dece samo u vreme vreme školskog raspusta, kada stignu mališani čiji su roditelji potekli iz Šišatovca. Rado se klinci vraćaju se na pradedovska ognjišta, krv nije voda, koreni vuku, ali osećaj traje samo dok su deca. Što su stariji, sve ređe dolaze i na kraju zaborave selo svojih predaka.

Malo je je onih koji žele da ostanu da žive u selu bez prodavnice, kafića, ambulante, pošte...Više od 40 neženja, mahom starijih, ne može da se oženi jer devojke neće ovde nogom da kroče. Zato je, što bi rekao mladi, agilni predsednik Saveta MZ Šišatovac **Nikola Mitrović**, paradoks još: ljudi ovde ne ostaju, a s druge strane – sve prazne kuće brzo pronađu kupce, pa su čak skuplje nego u susjednom, daleko većem Ležimiru tako da u Šišatovcu skoro da nema praznih kuća! Nažalost, kuće u selu ne kupuju mladi, već penzioneri, ostareli ljudi koji žele da u blizini manastira Šišatovac i Petkovića, na čistom vazduhu fruškogorskih padina provedu svoje poslednje dane.

Predsednik sela Nikola Mitrović je obrazovan mladić, zaposlen u sremskomitrovačkoj Direkciji za izgradnju grada. Često je spreman da bukvalno sam zasuče rukave i dohvati se uređenja sela. Svestan je da od starijih meštana ne može očekivati veliku pomoć, a i od malog broja mladih, na prste jedne ruke mogu se izbrojati oni koji istinsku prionu da pomognu. Zato je Nikola primenio „taktiku“ da, zahvaljujući tome što je u gradskim vlastima dosta njegovim vršnjaka, mladih, sposob-

Nikola Mitrović

nih ljudi, iskoristi svaku priliku i ličnim uticajem koji dinar više „skrene“ u svoje selo.

Sticajem okolnosti, desilo se da u istom danu Šišatovac posete novinari ali i pomoćnik gradonačelnika Sremske Mitrovice **Borislav Babić** i **Branko Jakovljević** iz Gradske uprave za obrazovanje. Po ko zna koji put Nikola je potegnuo veze i vršnjake „iz vlasti“ doveo u selu. Prva stanica – seoska škola. U četvorogodišnjoj školi – samo tri đaka: **Goran Mirković**, učenik prvog razreda, **Dušan Petrović**, učenik drugog i **Marko Filipović**, učenik četvrtog razreda. Od tri đaka, dvojica su iz obližnje Petkoviće kraj istoimenog manastira. Eto slučajnosti: i maleni Šišatovac nekome je centar sveta.

Sa đacima radi učiteljica **Aleksandra Laketić** koja svakoga dana putuje iz Sremske Mitrovice. Za svoje učenike ona ima samo reči hvale:

- Dobri su i veoma poslušni đaci, jako dobra deca. Iako nas je malo u školi, imamo razne aktivnosti i vreme tokom nastave veoma brzo nam proleći – priča nam učiteljica Aleksandra.

Mališani baš svojski rade na časovima, a kako i ne bi kada je učiteljica posvećena samo njima trojici. Svaki dan, na svakom času, radi se predviđeno građivo, odgovara...

Iako je fasada školske zgrade uređena, sama unutrašnjost govori da decenijama nije bilo većih ulaganja. U prostranom hodniku, pre ulaska u učionicu, smešten je i deo sportskih rekvizita, ali su stare pločice dotrajale i vreme je da se sve to promeni. Plan je da se ovoga leta promeni i pod u učionici, izmalteriše hodnik i izvede još par sitnih rado-

U senci manastira

va. Jer, uveliko se „šuška“ da je u selu „čak“ pet novih trudnica! To je za Šišatovčane prvorazredna vest, važnija od svih drugih. Deca znače budućnost sela.

- Sve što radimo, radimo zbog ovih mališana u školi i dece koja će se tek roditi – priča nam Nikola.

U blizini škole je uređen i mini park sa igračkama za decu, a dalje u centru sela i malo veći park napravljen na mestu nekada zakorovljenog prostora skoro zašumljenog divljim izdancima. Sve je to predsednik Nikola svojim rukama krčio prethodne dve godine koliko je na čelu sela, sve dok nije uredio i pretvorio u igralište i mesto okupljanja.

Na pitanje kako se ovde živi, Nikola odgovara pitanjem:

- Da li biste vi živeli u selu koje ima samo četvorogodišnju školu i manastir? Zaista, naše jedino bogatstvo, bukvalno sve što imamo, su ova škola i manastir. Nemamo lekara, apoteku, zubara, prodavnicu, poštu. Za svaku sitnicu, nekada i više puta dnevno, moramo u tri kilometra udaljeni Ležimir. Nije to zgodno ni leti, a kamoli zimi kad veje – kazuje nam Nikola.

Što se prevoza tiče, autobus iz Mitrovice dolazi u selo nekoliko puta dnevno kada je školska godina, a reč je o liniji koja povezuje Mandelost, Ležimir i Šišatovac. Šišatovčani su zadovoljni, samo kad ima prevoz do grada, makar i samo dva puta dnevno.

Put nas vodi do sportskog igrališta koje je Nikola uredio, dok pomoćnik gradonačelnika Sremske Mitrovice Borislav Babić više za sebe govori kako bi ovo selo moglo biti idealno odmaralište, blizu dva velika grada, a okruženo tišinom dva manastira.

- Nemamo sportski klub, ali u centru imamo ovo igralište koje smo sami napravili i tu se mladi okupljaju svako veče. Iza je mali bazen sa izvorskom vodom, omiljeno mesto za provod dece koja ovde na raspust – priča predsednik sela i najavljuje planove da se ogradi park i asfalti-

Branko Jakovljević, Borislav Babić i Nikola Mitrović

raju dve ulice u selu koje još uvek nemaju asfalt.

- Biće dobro ako to uspemo, a za dalje ćemo videti. Znamo da nema previše novca u gradskoj kasi i zato tražimo samo ono što je najnužnije – ističe Nikola.

Plan je i da se u centru sela renovira i prostor kraj mesne zajednice. Ideja je da se zatim taj prostor izda u zakup nekome ko bi ovde otvorio prodavnicu mešovite robe.

- Treba prodavnica svima, ne samo meštanima. Vikendima u posete manastirima Šišatovac i Petkovića dođe i više od 30 autobusa prepunih turista. Selo od toga nema nikakve koristi. Nemamo ni prodavnicu gde bi kupili hleb, vodu, čokoladu... Potrebna je prodavnica i turistima i meštanima. Jer, činjenica je da mi nemamo nikakvu korist od toga što turisti dolaze u selu. Zato planiram da na platou u centru sela već naredne godine postavimo štandove gde bi naše domačice, voćari i pčelari prodavali svoje proizvode. Imamo veliki potencijal i treba ga iskoristiti jer to znači novi prihod i garantuje

opstanak ljudi u selu – optimista je Nikola Mitrović. – Zato želim da već ove godine u selu formira udruženje žena, da se organizuju i počnu ostvarivati neku zaradu.

A, kada je već reč o tome kako se sada preživljava, Nikola nam iznosi još jednu zanimljivost: svi meštani se bave povrtarstvom, najviše proizvodnjom paradajza, dok je gajenje ratarskih kultura – kukuruza i pšenice – skoro sporedna delatnost, jer se, uz povrtarstvo, dobar deo meštana bavi voćarstvom i vinogradarstvom kao osnovnim zanimanjima.

- Šta vrede odlični prinosi kada u selu nema hladnjače ni organizovanog otkupa. Zato ubeđujem poljoprivrednike da se moraju organizovati, biti složniji i zajednički nastupiti na tržištu – kaže nam na kraju razgovora Nikola. – Neću se smiriti dok se žene i poljoprivrednici ne organizuju u udruženja zarad sopstvenog interesa. Tek tada se mogu nadati i većim prihodima, a Šišatovac ne bi strahovao da će selo brzo nestati.

Ž. Negovanović

Učiteljica sa tri đaka

PROIZVODNJA GROŽDJA, VINA I RAKIJE (5)

Proizvodnja rakije i ostalih alkoholnih pića

Piše: **Branislav Gulan,**
član Odbora za selo SANU

Prosečna proizvodnja rakije i jakih alkoholnih pića za poslednjih pet godina u Srbiji iznosi oko devet miliona litara. Republički zavod za statistiku prati samo proizvodnju jakih alkoholnih pića kod poljoprivrednih gazdinstava, odnosno Sektor industrije prati proizvodnju kod privrednih subjekata, ali ne i kod fizičkih lica, gde je skoncentrisana najveća proizvodnja, tako da zvanični podaci ne daju pravu sliku na terenu. Od 369 registrovanih proizvođača alkoholnih pića u Srbiji 25 odsto su preduzeća, dok su ostalih 75 odsto registrovani proizvođači.

Najrasprostranjenija proizvodnja voćnih rakija je proizvodnja rakije od šljive, kao najzastupljenije voćne vrste. Po proizvodnji šljive Srbija zauzima četvrto mesto u svetu, od čega se oko 75 odsto šljive upotrebi za proizvodnju rakije.

Najkvalitetnije rakije od šljive se proizvode u zapadnom delu Srbije i to od autohtonih sorti šljive požegače i crvene ranke, a u poslednje vreme i od čačanskih sorti.

U zapadnoj Srbiji se najviše proizvodi rakija šljivovica, u istočnoj Srbiji dominiraju specijalne rakije (tipa travarice, nanovača, menta,...), dok se u Vojvodini manje proizvode rakije od voća i većinom su zastupljene rakije od grožđa.

U Mačvanskom, Kolubarskom i Moravičkom okrugu je alarmantno stanje u primarnoj proizvodnji, zbog šarke šljive kod požegače. U Kolubarskom okrugu skoro da više nema ove sorte, a poznato je da požegača daje šljivovicu najboljeg kvaliteta. Najveća rasprostranjenost šarke je na području od Šapca do Ljiga, odakle se smanjuje opasnost od zaraze prema Čačku i Užicu.

Na osnovu podataka kojima raspolažu inspekcijске službe, prosečna ukupna proizvodnja rakije na godišnjem nivou iznosi oko 12 miliona litara, a samo u Rasinskom okrugu se proizvode oko osam miliona litara rakije.

Srbija je nekad bila veliki izvoznik rakije, ali poslednjih decenija se izvoz znatno smanjio. Blag rast izvoza ponovo počinje od 2006. godine. S obzirom da imamo veliku proizvodnju, velike količine rakija koje su lagorovane u podrumima proizvođača, visok kvalitet i veliku potražnju naših rakija, izvoz je mali u odnosu na količinu koja se godišnje proizvode u Srbiji. Prosečan izvoz u periodu od 2009-2013 godine je 1,6 miliona litara u vrednosti od oko pet miliona dolara. Za isti period uvoz jakih alkoholnih pića iznosi 5,2 miliona litara u vrednosti od oko 16 miliona dolara.

Proizvodi koji se najviše izvoze su vinjak, šljivovica i voćni destilat. Šljivovica se najviše izvozi u Crnu Goru, SAD, BiH, Kanadu, Švajcarsku, Australiju, a potom slede ostale zemlje. Destilati se najviše izvoze u Francusku i Češku. Ostale rakije od voća u Crnu Goru, potom slede Rusija, BiH, SAD i Švajcarska. Specijalne rakije se najviše izvoze u BiH. Vinjak se najviše izvozi u Crnu Goru, BiH, SAD, Makedoniju, Rusiju i Švajcarsku. Lozovača se najviše izvozi u Crnu Goru, BiH, SAD i Poljsku.

Proizvodi koji se najviše uvoze su vinski i voćni destilat, viski, liker i konjak. Srbija zauzima četvrto mesto

U Srbiji se godišnje proizvede 20 do 30 miliona litara ljute rakije i još toliko meke šljivovice. Od 369 registrovanih proizvođača alkoholnih pića u Srbiji 25 odsto su preduzeća, dok su ostalih 75 odsto registrovani proizvođači

među evropskim zemljama po godišnjoj potrošnji alkohola.

Prateći problemi u oblasti proizvodnje rakije i drugih alkoholnih pića su:

- Neopremljenost proizvođača potrebnim uređajima i aparatima pogotovo uređajima za punjenje;
- Zastarelost opreme i uređaja, slaba upotreba savremene tehnologije proizvodnje i moderne opreme;
- Većina proizvođača nisu stručno osposobljeni;
- Proizvodnja rakije sa geografskom oznakom porekla nije razvijena u dovoljnoj meri;
- Visoki troškovi proizvodnje rakija sa oznakom geografskog porekla (troškovi kontrole nad proizvodnjom sirovina i rakija, fizičko hemijska analiza i senzorska ocena);
- Proizvodnja falsifikata alkoholna pića, koja se proizvode od etil alkohola uz dodatak veštačkih boja i aroma;
- Velika nelegalna proizvodnja, proizvodi se zvanično za sopstvene potrebe, a onda se nelegalno stavlja u promet;
- Usitnjena proizvodnja, veliki broj proizvođača sa malim proizvodnim kapacitetima koji bi trebalo da udruže svoju proizvodnju u okviru udruženja, zadruga ili unija;

Važeći zakon koji reguliše ovu oblast je Zakon o rakiji i drugim alkoholnim pićima („Sl. glasnik RS“, br. 41/09), koji je dobio negativnu ocenu u Briselu, jer nije usklađen sa regulativom EC 110/2008, posebno u oblasti geografske oznake porekla. Uz pomoć projekta POLICY& LEGAL ADVICE CENTRE finansiranog od strane EU, u toku je izrada novog Zakona o jakim alkoholnim pićima, koji će u potpunosti biti usaglašen sa EU regulativom, a najbitnije izmene odnose se na geografsku oznaku alkoholnih pića, koja će biti derinisana po evropskim kriterijumima.

Prema postojećem Zakonu svi proizvođači rakija sa geografskom oznakom porekla su zaštitili svoj proizvod kao „individualnu geografsku oznaku“ i kao takvu isključivo oni mogu da je stavljaju u promet. Ovaj način individualne geografske oznake mora se zameniti „kolektivnom“, koja će biti opšteg karaktera i odnosiće se na određen lokalitet u kojem se ovaj proizvod dobija na tradicionalan način. Svi oni koji se pridržavaju propisane, specifične tehnologije proizvodnje rakije koja bude bila definisana za taj region stiču pravo korisnika geografske oznake.

U oblasti proizvodnje rakije kao i vinarskom sektoru u povećanju plasmana na inostrana tržišta nedostaje dovoljno kvalitetnog marketinga. Kako u svetu, tako i u Srbiji, globalna popularizacija veštačkih pića i intenzivan marketing učinili su da mnogi proizvodi poput srpske rakije izgube autentičnost i priču o tradiciji koja ih je pratila. Poslednjih godina u Srbiji se javlja značajan broj proizvođača kvalitetne rakije, konzumenti se okreću visoko kvalitetnim pićima, a mali proizvođači imaju priliku da zauzmu pozicije na tržištu.

„Mučenica“ teče najviše na crno

U Srbiji se godišnje proizvede 20 do 30 miliona litara ljute rakije i još toliko meke šljivovice, govore podaci stručnjaka iz čačanskog Instituta za voćarstvo. U 2014. godini je ispečeno za 30 odsto manje, jer su i prinosi šljive bili značajno umanjeni. Rakija je i lošijeg kvaliteta, zbog manjka šećera u plodovima.

Ujam za jedan kazan rakije je dva litra ljute rakije

Procenjuje se da u Srbiji ima 244.000 hektara, sa oko 49 miliona stabala šljive. Prosečno se ubere oko 600.000 tona „požegače“, „stenleja“, „čačanske lepote“, „rane“. Od te količine tek deset odsto se na domaće i strano tržište plasira kao stona šljiva. Sve ostalo ide za preradu - najviše, oko 80 odsto, u kazane za pečenje rakije!

Stručnjaci ističu da nije loše ostavljati šljivu za rakiju, ali kada bi se proizvodila kontrolisana visokokvalitetna, vrhunska rakija, koja bi bila zaštićena i brendirana.

Retko ko zna da je srpska šljivovica u vreme prohibicije u Americi bila u rangu sa viskijem i konjakom, i po ceni i po kvalitetu - kaže dr **Rade Miletić**, istaknuti stručnjak Instituta za voćarstvo u Čačku. Pojedini srpski domaćini i sada proizvode rakiju odličnog kvaliteta, ali se tu radi o manjim količinama, sa kojim ne može ozbiljno da se izađe na tržište. Na tome bi trebalo ozbiljno da se poradi i da se napravi srpski brend, koji će biti prepoznatljiv u svetu.

Ujam dva litra po kazanu

Kazandžije, širom zapadne i centralne Srbije, vlasnici uređaja za destilaciju, idu od sela do sela i od domaćina do domaćina koji nemaju lampeke i peku rakiju. Ujam za jedan kazan rakije je dva litra ljute rakije. Danas se u Srbiji u više od 90 odsto slučajeva rakija proizvodi nekontrolisano. Zakon o proizvodnji rakije, koji je donet pre nekoliko godina i koji propisuje da proizvođač mora da ima tehnologiju, poseban uređaj za pečenje rakije..., nije sa oduševljenjem dočekan među proizvođačima srpske mučenice. Oni vele da bi, ukoliko bi poštovali zakon, troškovi samo jednog litra rakije, u koje ulaze usluge tehnologija, akcizna marka, porez, knjigovođa, dostigli cifru veću od 450 dinara, pa tako ne bi imali kome da je prodaju.

Decenijama pečem rakiju onako kako su me učili moji preci“, kaže **Sveto Lazarević**, iz Dragačeva. Sva-ke godine ispečem oko hiljadu litara i stavljam je u hrastovu burad, gde odeleži najmanje dve godine. Veću količinu prodam na beogradskom tržištu. Dolaze ljudi do kuće, sipaju u balone i teraju. Cena je 500 dinara po litru. Gde ta rakija završava ne znam. Valjda po beogradskim kafanama. Proizvođači ističu da je Zakon o proizvod-

nji rakije, umesto da uredi ovu oblast, zapravo doprineo pojavi kupovine rakije na „crno“, te predlažu da se što pre menja, ili da im se obezbede povoljniji uslovi za proizvodnju.

Registrovani proizvođači ističu da bi prvo trebalo da se izmeni akcizna politika, jer, recimo, 13 funti je potrebno da se litar rakije izveze u Englesku, dok se akciza za uvoz viskija u našu zemlju plaća tek jedan evro.

Rakija je plemenitije piće od viskija, vodke ili bilo kod drugog žestokog pića i zato nema razloga da litar rakije košta ispod 15 evra - kazao je **Predrag Predo Prodanović**, jedan od najpoznatijih proizvođača rakije u Srbiji, koji svake godine izveze više od 1.000 boca „Jeličkog dukata“. - Čašica moje rakije u restoranu u Hannoveru košta devet evra, kaže on, dok se čašica nekakve rakije u čačanskim birtijama služi za 30 ili 40 dinara. To je pokazatelj koliko mi cenimo svoje nacionalno piće. Zakon treba da ozbiljnije štiti proizvođače i zabrani da u srpske kafane rakija dolazi nelegalnim tokovima.

Hvalimo se rakijom, ali je slabo izvozimo

Iako se busamo u grudi kako je rakija naš najveći brend u svetu, sa izvozom ovog alkoholnog pića u potpunosti smo zatajili. Prema podacima agencije „Kjub risk“, Srbija je od početka 2013. godine, na inostranom tržištu, plasirala samo 29.688 litara rakije. Stručnjaci kažu da je ta količina „mala“ i „smešna“, i da je nekada sam „Prokupac“, dok je radio, dnevno punio 20.000 boca.

Izvoz je simboličan, a potencijal ogroman - kaže **Ivan Urošević**, predsednik Grupacije proizvođača rakije pri Privrednoj komori Beograd. Glavni problem je što mi naš nacionalni proizvod ne cenimo. - Za nekog ko se ozbiljno bavi proizvodnjom, ta količina izvezene rakije je zanemarljiva. Nažalost, niko nije našao za shodno da vidi kakvi su nam potencijali, jer ovaj izvoz koji je omogućen za rusko tržište, dešava se jednom u sto godina. Zemlje se decenijama bore da uđu na njihovo tržište, nama se ukazala šansa, ali nemamo količine.

Kako kaže Urošević, mogućnost da se potencijal proširi je velika, ali sa ovim zakonom, šanse su vrlo male. Zaliha ima, ali ne dovoljno da bi to i izvezli. Naime, najveće količine rakije nalaze se kod individualnih proizvođača, na „crnom“ tržištu, i njih zakon ne poznaje. Novim zakonom, koji bi trebalo da „zaživi“ polovinom 2015. godine, želimo da tu rakiju vratimo u legalne tokove, dodaje ističe Urošević. Upravo bi taj postupak doveo do našeg realnog potencijala kada je reč o proizvodnji rakije.

Registrovani proizvođači, u odnosu na toliko koliko bi mogli, prave simbolično male količine rakije. Zato je predloženo da svako ima pravo da proizvodi i flašira rakiju, ali mora da bude registrovan proizvođač. Ako neće to da radi, treba da mu se omogući da to proda kao sirovinu, uz kontrolu proizvoda. Podaci „Kjub risk“ agencije pokazuju da je za prvih devet meseci 2014. godine izvezeno rakije za 482.291 evro. U 2013. godini ovog alkoholnog pića izvezli smo za nešto više od 518.000 evra. Poslednji podaci govore da je u 2012. oko 80 odsto alkoholnog pića bilo u nelegalnim tokovima, od toga, 95 odsto je raki-

ja, priča Urošević. U zakonu postoji ogromna rupa, i on ne prepoznaje ilegalce. Tačno je da mi ne znamo šta pijemo, i da li je zdravstveno bezbedno ili nije. Kako niko ne kontroliše i ne postoje deklaracije, postoje ogromne mogućnosti za malverzacijama. Kako kaže Urošević, registrovani proizvođači ne mogu da odgovore na zahteve inostranog tržišta, a država bi morala da bude posrednik.

Rakija u legalnim tokovima

Očekuje se da će sredinom 2015. godine biti donet novi zakon o jakim alkoholnim pićima. Glavne novine tiču se malih proizvođača koje je država do sad gurala u sivo tržište. Seoska domaćinstva koja su do sada proizvodila rakiju i nisu mogla legalno da je prodaju, zbog važećeg Zakona o rakiji, moći će da odahnu jer će ih novi zakon o jakim alkoholnim pićima uvesti u legalne tokove.

Novi zakon o rakiji priprema se od kraja 2014. godine. Glavne novine tiču se malih proizvođača, pre svega, seljaka, kojima će biti omogućeno da svoju rakiju prodaju legalno. Po Zakonu koji je donet 2009. godine da bi neko proizvodio rakiju morao je da bude registrovan, što je bilo prilično komplikovano za male proizvođače, navodi **Ivan Bogdanović**, član radne grupe koji radi na donošenju novog zakona.

Dosta seoskih domaćinstava ima šljive i sve viškove u proizvodnji dosada su tradicionalno koristili za proizvodnju rakije, ali nisu imali mogućnost da je legalno prodaju. Novi zakon će im to omogućiti. Bezbroj seljaka time se bavi godinama i njih je starim zakonom država praktično gurala u ilegalu, odnosno sive tržište. Dobar deo promena u novom zakonu odnose se i na usaglašavanje naših kategorija sa evropskim. U Srbiji postoje specifični proizvodi kao što su klekovača, travarica i još neke rakije koje u Evropi ne postoje. To treba sačuvati i prilagoditi evropskom zakonodavstvu i tržištu. Ono što će takodje biti pojednostavljeno su i procedure za započinjanje proizvodnje. Tehnički uslovi koji su dosada bili previše birokratski znatno će biti smanjeni. Birokratija će biti svedena na minimum.

Član radne grupe za izradu novog zakona **Ivan Bogdanović** je sedma generacija porodice Bogdanović iz sela Kostojeviću kod Bajine Bašte, koja se bavi proizvodnjom rakija „Stara Sokolova“. Kako kaže, ovaj brend nastavio je kombinacijom najnovijih metoda proizvodnje i iskustva predaka koji su pre dve decenije rešili da znanje ugrađeno u njihove domaće rakije stave pod ime „Stara Sokolova“. Danas, prodaju više od 100.000 boca različitih rakija i jakih pića. Više od 65 odsto proizvodnje izvoze, dok je ostatak namenjen srpskom tržištu.

Četiri najznačajnija tržišta su nam preokookeanska - Australija, Rusija, Kanada i Amerika -ističe **Bogdanović**. Po njegovim rečima, u Srbiji su i dalje ekuelne „bele“ voćne rakije koje su razrevale u inoks sudovima ili staklu, dok se u inostranstvu i dalje najviše ceni i traži stara šljivovica iz hrastovog bureta. Kada je reč o vinu, imamo dobra vina, navodi **Bogdanović**, ali našim proizvođačima je posao veoma otežan u izvozu jer ceo svet proizvodi vina. Rakija je ono po čemu smo poznati i u čemu smo najbolji. Srbija zato mora da iskoristi svoju tradiciju u proizvodnji rakije jer ona može da bude značajan izvozni potencijal ove zemlje.

(Nastaviće se)

Zaštita paprike

PROGNOZNO IZVEŠTAJNA SLUŽBA
ZAŠTITE BILJA
AP VOJVODINE

Na lokalitetu Buđanovci usev paprike (sorta Bobita, rasađena 04.05.) se nalazi u fazi početak cvetanja: vidljivi cvetni pupoljci na glavnom stablu do otvoreni prvi cvetovi.

Vizuelnim pregledom useva registrovano je prisustvo sledećih štetnih organizama:

1. Kukuruzni plamenac (Ostrinia nubilalis)

Prvo jajno leglo kukuruznog plamenca u ovom usevu je uočeno 01.06. Tokom ove nedelje je došlo do intenziviranja polaganja jaja, pa je prilikom pregleda 05.06. uočeno još 8 jajnih legala (9% napadnutih biljaka) koja nalazimo i na licu i na naličju lista.

Paprika je izuzetno osetljiva na napad ove štetočine čija gusenica prodire u stablo i plod paprike. Štete nastaju usled lomljenja stabla, poleganja biljaka i oštećenja samih plodova na kojima se kasnije često razvija bakterija Erwinia carotovora (prouzrokovatelj vlažne truleži).

Proizvođačima preporučujemo redovne preglede paprike, naročito kod useva koji su ranije rasađeni i već formiraju plodove. Najbolji momenat za tretman je sam početak piljenja larvi, dok još nisu prodrle u stablo ili plod, insekticidima ovicidno - larvicidnog dejstva:

- Coragen 20-SC (a.m. hlorantraniliprol) 0,14-0,2 l/ha
- Avaunt 15-EC (a.m. indoksakarb) 0,17-0,25 l/ha
- Affirm 095-SG (a.m. emamektin benzoat) 1,5-2 kg/ha

2. Vaši (Aphididae)

U usevu smo registrovali i kolonije lisnih vašiju. Ako se utvrdi njihovo prisustvo, primeniti neke od insekticida kao što su:

- Actara 25-WG (a.m. tiametoksam) 160-180 g/ha
- Calypso 480-SC (a.m. tiakloprid) 0,15-0,2 l/ha
- Proteus 110-OD (a.m. tiakloprid+deltametrin) 0,5-0,75 l/ha
- Confidor 200 SL (a.m. imidakloprid) 0,5-0,7 l/ha
- Gatgo 20-OD (a.m. imidakloprid) 0,2-0,25 l/ha
- Tonus (a.m. acetamiprid) 0,25-0,4 kg/ha

3. Bakteriozna pegavost lista paprike i krastavosti plodova (Xanthomonas axonopodis pv. vesicatoria)

Usled učestalih i obilnih padavina u poslednjoj dekadi maja uz povoljne temperature stvoreni su uslovi za infekcije od strane prouzrokovaca bakteriozne pegavosti lista paprike i krastavosti plodova. Simptomi se uočavaju na 10% biljaka.

Simptomi su na početku u vidu vlažnih pega, nepravilnog oblika koje se kasnije pretvaraju u nekrotične mrlje okružene hlorotičnim ore-

Sveže leglo na licu i naličju lista paprike i oker leglo pred piljenje

olom. Spajanjem pega nastaju veće nekrotične površine. Takvo lišće prevremeno žuti i opada. Simptomi na plodu su u vidu malih ispupčenih pega (plikova), koje su u početku sitne i zelenkastomrke. Širenjem pega tkivo postaje mrko a u sredini dolazi do pucanja tkiva i pojave krasta. Plodovi se deformišu i gube tržišnu vrednost.

Preporuka proizvođačima paprike je da ukoliko uoče simptome bakteriozne urade tretman preparatima na bazi bakra kako bi sprečili širenje infekcije. Preparati:

- Fungohem SC (a.m. bakar hidroksid) 4-6 l/ha (karenca 14 dana)
- Champ DP (a.m. bakar hidroksid) - 2 kg / ha (karenca 7 dana) i dr.

Tretman raditi u večernjim satima kako bi se sačuvali cvetovi paprike koji su tada zatvoreni. Fungicide na bazi bakra ne mešati sa

Crne repine vaši

Kolonija lisnih vaši

drugim preparatima, jer može doći do pojave fitotoksičnosti. Voditi računa o karenca. Broj tretiranja zavisi od infekcionog potencijala i uslova za zaražavanje.

Stanje u usevu šećerne repe

Na lokalitetu Ruma-Fišer, usev šećerne repe se nalazi u fazi zatvaranja redova (39 BBCH: oko 90% biljaka zatvorilo red).

Vizuelnim pregledom useva uočava se prisustvo oštećenja od repine muve (Pegomya betae) u vidu mina u kojima se nalaze larve. Ove simptome nalazimo na 15% pregledanih biljaka. Na 5% biljaka uočena su i položena jaja.

Vizuelnim pregledom useva uočava se prisustvo oštećenja od repine muve (Pegomya betae) u vidu mina u kojima se nalaze larve. Ove simptome nalazimo na 15% pregledanih biljaka. Na 5% biljaka uočena su i položena jaja.

Proizvođačima se preporučuje pregled šećerne repe na prisustvo ove štetočine. Ukoliko se registruje preko 20 jaja po biljci na 20% biljaka, preporuka je da se primene mere zaštite u cilju kontrolisanja populacije ove štetočine s obzirom na veliki broj generacija (3 do 4 generacije godišnje).

Na pregledanim parcelama nismo registrovali prisustvo položenih jaja sovića, kao ni larve i oštećenja od larvi.

Na pojedinačnim biljkama uočava se prisustvo crne repine vaši (Aphis fabae).

Za sada se ne preporučuju hemijske mere zaštite.

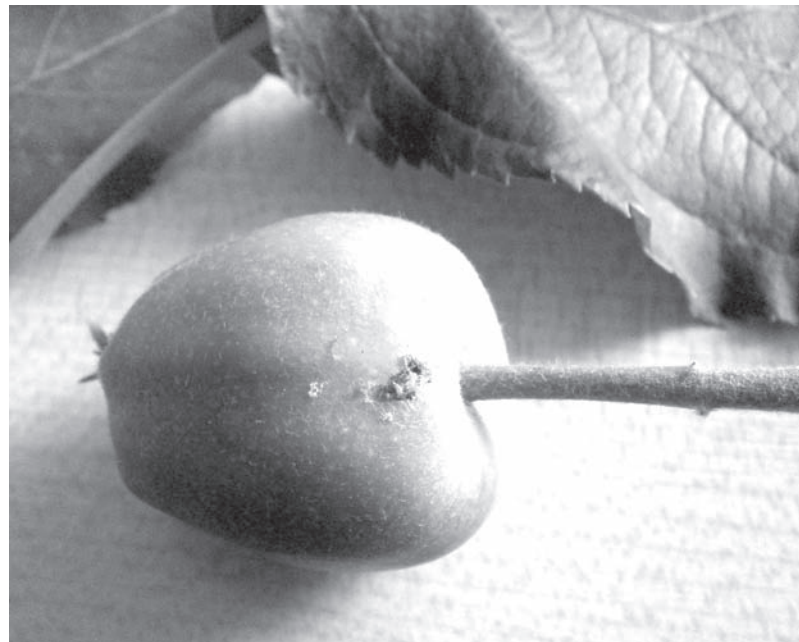
Stanje u zasadu breskve

Obilaskom zasada breskve, uočene su ženke Qvadraspidiotus perniciosus (kalifornijske štitaste vaši)

Koje su pričvršćene za biljku i ulaze u fazu formiranja štita. Ženke nakon formiranja štita stvaraju otpornost na delovanje insekticida tako da se suzbijanje vrši, kada su u fazi larvi lualica ili u momentu pre formiranja štita. Beleži se maksimalan let prve generacije breskvinog moljca Anarsia lineatella i početak leta II generacije Cydia molesta.

Od bolesti prisutni su simptomi Clasterosporium carpophilum na listu i plodu. Za suzbijanje štetnih insekata u zasadu breskve i nektarine koristiti neke od sledećih insekticida:

- a.m. dimetoat-Dimetogal u konc. 0,15%-0,2%
- a.m. hlorpirifos + cipermetrin

Plodovi jabuke sa ubušenjima

Nurell D u konc. 0,075-0,1%

Za suzbijanje Clasterosporium carpophilum reporučuju se preparati na bazi

- a.m. kaptan preparati :Captan 50 - WP u konc. 0,3%;Merpan 50-WP u konc. 0,3%
- a.m. ditionon preparati Delan 700 WG i Fiesta u konc. 0,075%-0,1%

Pepelnica breskve Sphaerotheca pannosa var. persicae, simtomi prisutni na listovima koji se savijaju na gore. Na plodu, koji je najosetljiviji u periodu nakon zemetanja pa do veličine 3-5 cm u prečniku. Simptomi SU u vidu bele micelijske navlake patogena, koji predstavljaju reproduktivne organe gljive. List je osetljiv na patogena u toku čitavog vegetacionog perioda.

U cilju suzbijanja pepelnice, preporučuje se upotreba sredstava na bazi elementarog sumpora.

Bakteriozna plamenjača jabučastog voća

Na terenu RC Sremska Mitrovica, pregledom zasada jabučastog voća, uočeni su simptomi bakteriozne plamenjače Erwinia amylovora.

U periodu od 25.05.-01.06. nije bilo uslova a od 01.06. ponovo su povoljni uslovi za razvoj patogena.

Preporučuje se proizvođačima jabuke, kruške i dunje da obilaze zasade i u slučaju pojave simptoma

bakteriozne plamenjače preduzmu sve higijensko-sanitarne mere u cilju sprečavanja daleg širenja bolesti.

Skidanje zaraženih grančica vrši se dezinfikovanim alatom, i to 30 cm do dela grančice bez simptoma. Zaražene biljne delove potrebno je izneti sa parcele i spaliti.

Zasad se posle mehaničkog odstranjenja grančica sa simptomima može tretirati bakarnim preparatima u veoma malim dozama zbog eventualne fitotoksičnosti.

Jabukin smotavac

Na lokacijama monitoringa jabukinog smotavca (Carpocapsa pomonella) trenutna temperaturna akumulacija od biofixa iznosi 346,04 DD (Novi Slankamen), odnosno 358,38 DD (Irig/Kudoš). U toku je kritičan period za kontrolu piljenja larvi I generacije.

Vizuelnim pregledom zasada jabuke uočava se prisustvo jaja sa crnom glavom i pojedinačni plodovi sa ubušenjima i pokušajima ubušenja.

Ukoliko je od prethodnog tretmana prošlo 7 do 10 dana, preporučuje se primena insekticida kao što su:

- Voliam targo 063 SC (a.m. hlorantraniliprol + abamektin) 0,075%
- Calypso SC 480 (a.m. tiakloprid) 0,02-0,03%
- Imidan (a.m. fosmet) 0,2%

Bakteriozna plamenjača voća

BILJEM PROTIV KARCINOMA (4)

Dijagnoza raka

(Prenosimo izvode iz knjige "Lekovitim biljem protiv karcinoma", autor Momčilo Moci Srečković, Slobomir 2015.)

U tri grupe smo svrstali maligna oboljenja, u odnosu na mogućnost njihovog ranog otkrivanja. Prva grupa zloćudnih tumora odlikuje se mogućnošću ranog postavljanja dijagnoze i lečenja i u nju se ubrajaju rak kože, dojke, grlića materice. Hodžkinova bolest slezine i limfnih čvorova, a ponekad rak pluća i mokraćne bešike.

Druga grupa malignih oboljenja predstavljaju tumore koji retko mogu da se otkriju na vreme, kao na primer rak pankreasa ili želuca.

Treća najmalobrojnija grupa obuhvata oboljenja koja se ispoljavaju tek pošto su se proširila na druge delove tela, kao na primer leukemija.

Dijagnozu raka nije uvek lako postaviti. Simptomi su često malobrojni i neodređeni u početnom stadijumu bolesti i je-

dino tumor koji se razvija ispod kože ili u usnoj duplji može lako da se otkrije. Veliki broj malignih oboljenja potiče iz tkiva koja ne mogu neposredno da se ispituju i zbog toga je veoma teško ustanoviti postojanje bolesti. Ukoliko je tumor manji i javlja se na ograničenom prostoru, lečenje je uspešnije, pa je zbog toga postavljanje rane dijagnoze od velikog značaja.

Sadejstvo velikog broja činilaca ukazuje na mogućnost postojanja zloćudne novotvorine u određenom organu. Simptomi mogu da budu veoma različiti i zavise, pre svega, od mesta na kome se tumor razvio i čim se pojavi jedana od sledećih tegoba, treba se obratiti lekaru.

Navedeni simptomi ne moraju nužno da znače postojanje malignog oboljenja ali ukazuju na potrebu za daljim ispitivanjem.

Ranica, naročito na licu, koja ne zarasta.

Oteklina ili izraštaj pod kožom, naročito u predelu dojki.

Neobjašnjivi gubitak u telesnoj težini za kratko vreme.

Pluća koji krvare ili je promenio izgled.

Dugotrajan suvi kašalj.

Prekomerno menstrualno krvarenje ili krvarenje između menstruacija, a takođe i krvarenje iz vagine posle nmenopauze.

Krv u ispljuvku, mokraći ili stolici.

Uporni poremećaj varenja ili bolovi u trbuhu.

Značajne promene u normalnom pražnjenju creva.

Otežano mokrenje.

Danas postoji veliki broj pouzda-

nih metoda za rano otkrivanje mnogih malignih oboljenja i stalno se pronalaze nove. Dijagnoza zloćudnih tumora se postavlja na osnovu rentgenskog snimka, kontrastne radiografije (za ispitivanje organa za varenje i mokraćnih organa), endoskopije (za želudac, creva i mokranu bešiku), i biopsija (uzimanje uzorka tkiva za mikroskopski pregled). Kompjuterizovana aksijalna tomografija (CAT) se izvodi pomoću naročitog aparata za rentgensko snimanje koji je povezan sa kompjuterom i daje čitav niz snimaka raznih preseka pojedinih organa ili delova tela. Obični rentgenski zraci mogu da prikažu samo tvrda tkiva kao što su kosti, a kompjuterizovanim tomografijom mogu da se uoče promene i na mekim tkivima. Izraštaji na dojci koji može lako da se napipa u toku pregleda ispituje se

pomoću naročite vrste rentgenskog snimanja takozvane mamografije i ispravna dijagnoza se postavlja u 85% slučajeva za koje se sumnja da se radi o tumoru dojke.

Ukoliko se tumor pojavi na površini tela, obično se na tom mestu javi rana i maligne ćelije mogu da se odvajaju od glavne tumorske mase i prepoznaju pomoću naročite metode poznate kao ekfolijativna citologija.

Eksfolijativna citologija je veoma značajna i pouzdana tehnika, naročito prilikom otkrivanja raka grlića materice (Papanikolau test). Ispitivanje ispljuvka je veoma korisno u dijagnozi raka pluća, a tumori bubrega i mokraćne bešike mogu da se otkriju nalazom malignih ćelija u mokraći.

(Nastaviće se)

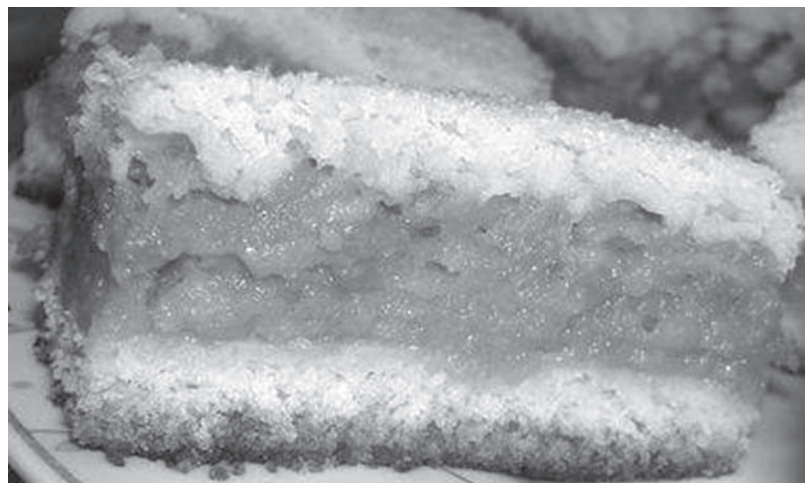
Stari recepti

Pita od jabuka

Potrebno je: 3 jajeta, 12 kašika šećera, 12 kašika ulja, 12 kašika mleka, 15 kašika brašna, 1 prašak za pecivo, 0,5kg jabuka, šećer u prahu za posipanje, cimet.

Priprema: Napraviti smesu od jaja, šećera, brašna, ulja, mleka i praška za pecivo. Jabuke naribati i po želji dodati cimet, a može i

bez cimeta, sve u zavisnosti od ukusa i želje. Pola smese uliti u kalup i staviti da se peče 15 minuta na 180 stepeni. Izvaditi iz pećnice, na biskvit poslagati naribane jabuke, a na jabuke drugu polovicu smese za biskvit i vratiti u pećnicu na još desetak minuta. Pečen i ohlađen kolač posuti šećerom u prahu.

Tašci sa sirom

Potrebno je: 1 kg brašna, 1 jaje i 2 žumanceta, kašičica soli, vode po potrebi. Fil: 500 gr sira, 1 jaje.

Priprema: Staviti brašno u vanjlu, u sredini napraviti udubljenje i sasuti umućena jaja i so. Uz dodavanje mlake vode zamesiti glatko, srednje tvrdo testo i ostaviti da se odmori pola sata. Potom testo razvaljati na pobrašnjenoj površini što tanje. Iseci na pravougaonike, i na svaki stavljati po malo sira, preklopiti. Viljuškom ili prstima pritisnuti ivice da se zalepe.

U većoj posudi staviti vodu da proključa, posoliti i sipati kašiku ulja. Spuštanje taške u kipuću vodu, paziti da se ne zalepe za dno. Gotove su kad isplivaju na površinu. Ocediti i servirati posute parmezanom ili prelama.

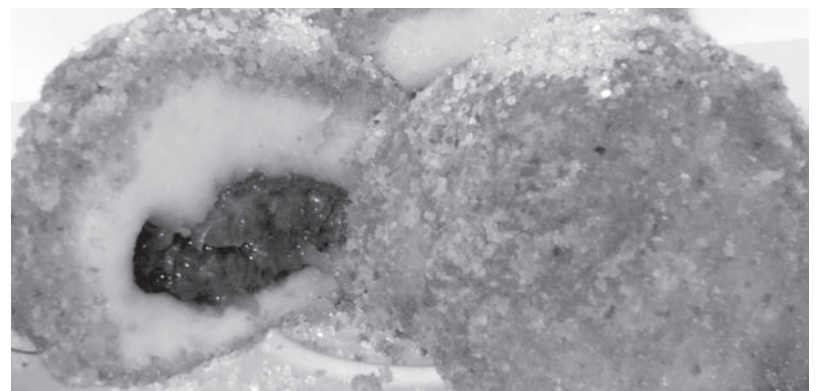
Knedle sa šljivama

Potrebno je: 1kg belog krompira, 1/2 kg brašna, 2 jajeta, prašak za pecivo, 100 gr margarina ili putera, šljive, 200 gr prezli, ulje ili puter za prženje, šećer

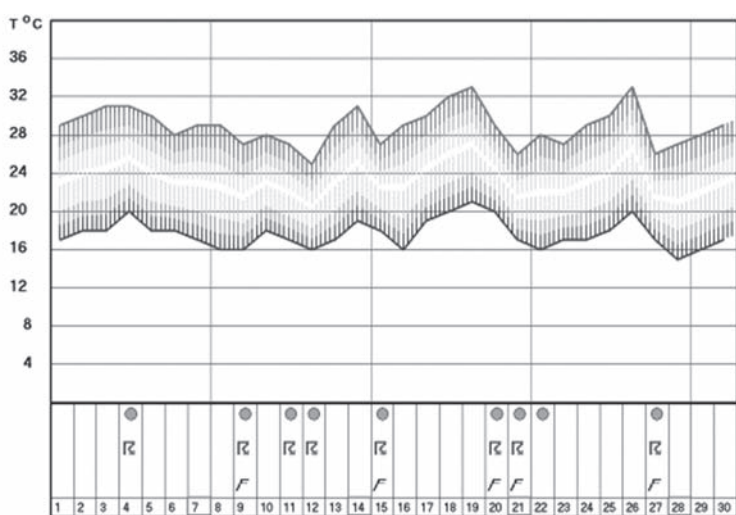
Priprema: Krompir u ljusci skuhati u blago posoljenoj vodi, pa ga oljuštiti i izgnječiti presom za pire krompir. Dodati margarin ili puter, jaja i brašno sa praškom za pecivo. Masu dobro umesiti, dok se ne dobi mekše testo. Od testa formirati valjak, pa seći na reznjeve. U sredinu svakog komada testa staviti šljivu kojima se izvadi koštica i umesto

nje stavi kocka šećera, obmotati testom i rukama formirati lopticu, odnosno knedlu.

Kada smo napravili sve knedle, spuštamo ih jednu po jednu u posoljenu ključalu vodu, pa kuvamo dok ne isplivaju na površinu, otprilike 15 minuta. Kuvane knedle vadimo rešetkastom kašikom, da se malo ocede, pa ih uvaljamo u prezle. Prezle propržimo na malo ulja, ili, još bolje, na puteru, pa spuštamo po dve - tri kuvane knedle i okrećemo ih dok se sa svih strana uvaljaju u prezle. Služimo ih posute kristal šećerom, a ko voli i cimetom.

Prognoza vremena do kraja juna

Promet roba na Produktnoj berzi

od 1. do 5. juna 2015.

Najvažnije iz protekle nedelje:

- Rast cene kukuruza
- Pad cene soje
- Dešavanja na svetskim berzama

Prva nedelja juna, na "Produktnoj berzi" u Novom Sadu, prošla je u znaku veoma skromnog prometa. Prometovano je svega 200 tona robe, što predstavlja tek trećinu prošlonedeljnog prometa. Kao i količinski obim prometa i ovonedeljni vrednosni obim prometa od 6.138.000,00 dinara, beleži nedeljni pad i to za 54,68 %.

Razlozi uglavom leže u veoma slaboj tražnji, ali i u iščekivanju tržišnih učesnika kada su u pitanju kako prinose novog roda pšenice, tako i njena cena. Za to vreme nije registrovan promet prošlogodišnjim rodom, iz prostog razloga što potencijalni prodavci još uvek ne nude stari rod po ceni koja bi bila interesantna za kupce. Približavanje žetve će svakako izjednačiti

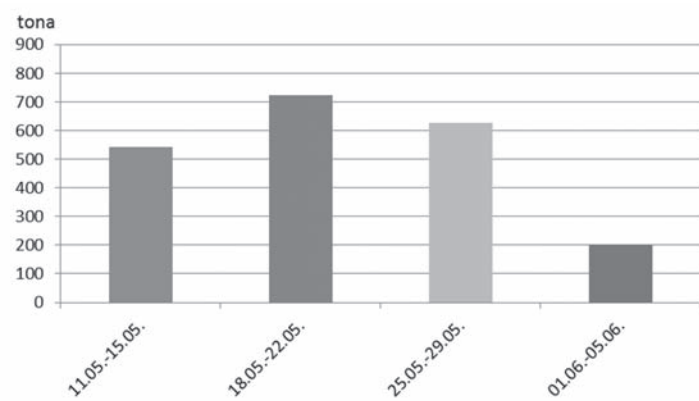
cenovne kotacije ponude i tražnje prošlogodišnje pšenice, ali ostaje da se vidi na kom cenovnom nivou će se tasevi izjednačiti.

Za to vreme kukuruz je sredinom nedelje dostigao cenovni nivo od 17,60 din/kg (16,00 din/kg, bez PDV-a), koliko je vredeo i tokom aprila meseca ove godine. Ova cena je za 2,62 % viša nego prethodne nedelje. Mali obim trgovanja je između ostalog i posledica disproporcija izvoznih cena, u odnosu na domaće, što neminovno prouzrokuje izvozniku apstinenciju kada su u pitanju novi izvozni aranžmani. Upravo je ovakvo povlačenje tražnje sa tržištu kukuruza dovelo do toga da, pred kraj ove nedelje, nisu "prolazile" ni prodajne kotacije po 15,80 din/kg, bez PDV-a.

Pregled zaključenih i ponuđenih količina, kao i dijapazon zaključenih i ponuđenih cena poljoprivrednih proizvoda tokom protekle nedelje, dati su u sledećoj tabeli:

ROBA	PONUĐENA KOLIČINA (t)	CENA PONUDE DIN/KG SA PDV-OM	ZAKLJUČENA KOLIČINA (t)	ZAKLJUČENA CENA DIN/KG SA PDV-OM	PROMENA U ODNOSU NA PRETHODNU NEDELJU
Kukuruz vešt. sušen, rod 2014.	100	17,60	100	17,60	+2,62%
Soja, rod 2014.	200	43,78-44,88	100	43,78	-1,97%

Čini se da je tržište soje bilo najzanimljivije tokom nedelje za nama. Posle gotovo tri meseca izrazite cenovne stabilnosti soje u zrnju, gde je cena varirala u veoma uskom cenovnom rasponu od 40,00 - 41,00 din/kg, bez PDV-a, tokom protekle nedelje cena ovog proizvoda je pala ispod donje granice od 40,00 din/kg, bez PDV-a i to na nivo od 43,78 din/kg (39,80 din/kg, bez PDV-a). Razlozi su uglavnom vezani za solidne zalihe i samim tim dobru ponudu soje.

Količinski obim prometa u poslednje četiri nedelje

PRODEX

Bez obzira na pad cene soje, prošlonedeljni cenovni rast kukuruza, doveo je do toga da PRODEX već treću nedelju za redom beleži rast indeksne vrednosti.

Na današnji dan ovaj berzanski indeks beleži indeksnu vrednost od 206,34 poena, što je za 0,87 indeksnih poena više nego prethodne nedelje.

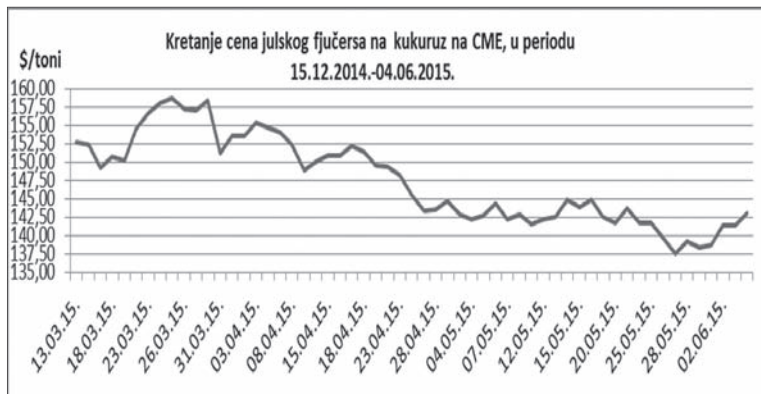

Cene poljoprivrednih proizvoda u protekloj nedelji na vodećim robnim berzama su bile sledeće:

PREGLED DNEVNIH PROMENA CENA NA CME GROUP JULSKI 2015.					
	ponedeljak	utorak	sreda	četvrtak	petak
Pšenica	175,27 \$/t	181,37 \$/t	188,28 \$/t	187,62 \$/t	192,39 \$/t
Kukuruz	138,34 \$/t	138,66 \$/t	143,33 \$/t	141,33 \$/t	143,07 \$/t

BUDIMPEŠTA	
PŠENICA	KUKURUZ
152,57 EUR/t (futures avg 15)	131,05 EUR/t (futures jul 15)

EURONEXT PARIZ	
PŠENICA	KUKURUZ
183,50 EUR/t (futures sep 15)	157,50 EUR/t (futures jun 15)

Zabeleženo je poboljšanje uslova za useve ozime pšenice u SAD-u u regionu Velikih Ravnica najviše zahvaljujući nedavnim povoljnim kišama. Usevi jare pšenice, posejani su na gotovo čitavom području Severne ravnice uz veoma povoljne uslove. Prognoza svetske proizvodnje pše-

nice je skočila za 4.0 miliona tona, najviše zahvaljujući prognozama o veoma dobroj žetvi u Severnoj Africi i Severnoj Americi. Prognoza završnih zaliha za kraj 2016. godine, skočila je na rekord u poslednjih trinaest godina, a opet najviše zahvaljujući Severnoj Americi, ali i EU.

U SAD-u je setva kukuruza gotovo završena, uz veoma povoljne uslove sa potpunim prestankom problema u kukuruznom pojasu.

Julski fjučers na pšenicu je u poslednjih nedelju dana na čikaškoj berzi skočio za 7,16%, dok je fjučers na kukuruz skuplji za 2,83%.

PREGLED DNEVNIH PROMENA CENA NA CME GROUP					
	ponedeljak	utorak	sreda	četvrtak	petak
Soja, zrno, jul 15	343,19 \$/t	340,25 \$/t	345,62 \$/t	343,63 \$/t	347,75 \$/t
Sojina sačma, jul 15	305,70 \$/t	296,60 \$/t	301,80 \$/t	302,70 \$/t	305,70 \$/t

Došlo je do smanjenja prenosivih zaliha soje u SAD-u, dok su uslovi useva povoljni. Setva napreduje. Soja je sa isporukom u julu skuplja za 2,20%, dok je sojina sačma skuplja za 0,30%.

*Objavljeni nedeljni ponderi cena nisu zvaničan podatak, usled činjenice da su obuhvaćeni podaci o trgovanju do trenutka štampanja informatora.

Pšenica je u Parizu, u odnosu na kraj prošle nedelje, skočila za 2,51%, dok je u Budimpešti pojeftinila za 0,50%. Kukuruz je u Parizu skočio u odnosu na prošli petak za 1,94%, dok je u Budimpešti poskupeo za 0,23%.

E-mail: nsberza@eunet.rs,
internet sajt: www.proberza.co.rs
INFO SLUŽBA
021/443-413 od 7³⁰ do 14³⁰

SPONZOR
Francuski hibridi kukuruza i suncokreta
Limagrain d.o.o.
21000 Novi Sad, Radnička 30a
Tel: 021/4750-788; Fax: 021/4750-789
miroslav.sidor@limagrain.com
branimir.alivovodic@limagrain.com
www.limagrain.rs

VOĆE 1.6.2015.-8.6.2015.

Mesto prikupljanja cena: Beograd - kvantaška pijaca

R.B.	Proizvod	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
				min	max	dom		
1	Banana (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	120.00	130.00	120.00	pad	dobra
2	Breskva (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	90.00	110.00	100.00	pad	vrlo slaba
3	Grejpfrut (sve sorte)	Domaće	kg	160.00	165.00	160.00	rast	slaba
4	Jabuka (Ajdared)	Uvoz(uvoz)	kg	90.00	95.00	95.00	bez promene	slaba
5	Jabuka (Delišes zlatni)	Uvoz(uvoz)	kg	90.00	95.00	90.00	pad	slaba
6	Jabuka (Greni Smit)	Uvoz(uvoz)	kg	110.00	115.00	115.00	rast	slaba
7	Jabuka (Jonagold)	Uvoz(uvoz)	kg	100.00	105.00	105.00	bez promene	vrlo slaba
8	Jagoda (sve sorte)	Domaće	kg	90.00	130.00	120.00	rast	dobra
9	Kajsija (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	130.00	300.00	130.00	-	vrlo slaba
10	Kivi (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	160.00	160.00	160.00	pad	vrlo slaba
11	Kruška (Viljamovka)	Uvoz(uvoz)	kg	220.00	220.00	220.00	bez promene	vrlo slaba
12	Kruška (ostale)	Uvoz(uvoz)	kg	220.00	230.00	220.00	pad	vrlo slaba
13	Lešnik (očišćen)	Uvoz(uvoz)	kg	2000.00	2000.00	2000.00	bez promene	vrlo slaba
14	Limun (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	140.00	160.00	150.00	bez promene	dobra
15	Limun (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	180.00	200.00	180.00	bez promene	prosečna
16	Malina (sve sorte)	Domaće	kg	450.00	550.00	500.00	-	slaba
17	Malina (sve sorte)	Domaće	kg	350.00	400.00	400.00	-	slaba
18	Orah (očišćen)	Uvoz(uvoz)	kg	1200.00	1200.00	1200.00	bez promene	slaba
19	Pomorandža (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	95.00	110.00	100.00	bez promene	prosečna
20	Pomorandža (sve sorte)	Domaće	kg	130.00	135.00	130.00	bez promene	prosečna
21	Smokva (suva)	Uvoz(uvoz)	kg	500.00	500.00	500.00	bez promene	slaba
22	Trešnja (sve sorte)	Domaće	kg	80.00	120.00	100.00	pad	dobra
23	Trešnja (sve sorte)	Domaće	kg	130.00	180.00	130.00	pad	dobra
24	Šljiva (suva)	Domaće	kg	250.00	250.00	250.00	bez promene	slaba

POVRĆE 1.6.2015.-8.6.2015.

Mesto prikupljanja cena: Beograd - kvantaška pijaca

R.B.	Proizvod	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
				min	max	dom		
1	Blitva (sve sorte)	Domaće	veza	17.00	20.00	20.00	bez promene	slaba
2	Boranija (šarena)	Domaće	kg	200.00	250.00	250.00	-	vrlo slaba
3	Boranija (žuta)	Domaće	kg	250.00	300.00	250.00	bez promene	vrlo slaba
4	Brokola (sve sorte)	Domaće	kg	70.00	120.00	100.00	bez promene	slaba
5	Celer (sve sorte)	Domaće	kg	120.00	140.00	130.00	rast	slaba
6	Cvekla (sve sorte)	Domaće	kg	45.00	55.00	50.00	pad	vrlo slaba
7	Dinja (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	120.00	130.00	120.00	pad	vrlo slaba
8	Grašak (sve sorte u mahuni)	Domaće	kg	100.00	120.00	100.00	rast	vrlo slaba
9	Karfiol (sve sorte)	Domaće	kg	60.00	100.00	70.00	bez promene	prosečna
10	Kelj (sve sorte)	Domaće	kg	40.00	50.00	40.00	bez promene	slaba
11	Krastavac (salatar)	Domaće	kg	55.00	60.00	60.00	-	prosečna
12	Krastavac (salatar)	Domaće	kg	40.00	50.00	50.00	bez promene	dobra
13	Krompir (beli)	Domaće	kg	45.00	55.00	50.00	rast	prosečna
14	Krompir (crveni)	Domaće	kg	45.00	55.00	50.00	rast	dobra
15	Krompir (mladi)	Domaće	kg	50.00	70.00	60.00	pad	dobra
16	Kupus (mladi)	Domaće	kg	20.00	25.00	20.00	pad	dobra
17	Lubenica (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	70.00	80.00	70.00	pad	vrlo slaba
18	Luk beli (mladi)	Domaće	veza	20.00	30.00	25.00	bez promene	dobra
19	Luk beli (sve sorte)	Domaće	kg	290.00	300.00	300.00	rast	slaba
20	Luk crni (mladi)	Domaće	veza	15.00	20.00	20.00	bez promene	dobra
21	Luk crni (sve sorte)	Uvoz(uvoz)	kg	40.00	55.00	50.00	pad	dobra
22	Paprika (Babura)	Domaće	kg	180.00	180.00	180.00	rast	slaba
23	Paprika (ljuta)	Uvoz(uvoz)	kg	250.00	350.00	300.00	bez promene	slaba
24	Paprika (ostala)	Uvoz(uvoz)	kg	250.00	280.00	270.00	bez promene	vrlo slaba
25	Paprika (sljiva)	Domaće	kg	150.00	200.00	200.00	bez promene	vrlo slaba

IZVEŠTAJ ZA ŽITARICE, ULJANE KULTURE I KRMNO BILJE

* Kvalitet proizvoda je prema JUS standardima ukoliko drugačije nije naznačeno

GAZDINSTVO Mesto prikupljanja cena: Pančevo

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Lucerka (seno u balama)	bala 12-25kg	Domaće	kg	13.00	144.00	14.00	bez promene	dobra

MALOPRODAJA Mesto prikupljanja cena: Loznica

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Kukuruz (okrunjen, prirodno sušen)	džak 50kg	Domaće	kg	16.00	18.00	17.00	bez promene	prosečna
2	Pšenica	džak 50kg	Domaće	kg	24.00	26.00	25.00	bez promene	slaba
3	Sojina sačma (44% proteina)	džak 33kg	Domaće	kg	80.00	100.00	90.00	bez promene	prosečna
4	Stočno brašno	džak 33kg	Domaće	kg	16.00	18.00	17.00	bez promene	dobra
5	Suncokretova sačma (33% proteina)	džak 33kg	Domaće	kg	30.00	40.00	35.00	bez promene	prosečna

PIJACA Mesto prikupljanja cena: Loznica

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Kukuruz (okrunjen, prirodno sušen)	džak 50kg	Domaće	kg	16.00	18.00	17.00	bez promene	dobra
2	Lucerka (seno u balama)	bala 12-25kg	Domaće	kg	18.00	20.00	19.00	bez promene	dobra
3	Pšenica	džak 50kg	Domaće	kg	23.00	25.00	24.00	bez promene	prosečna
4	Sojino zrno	džak 50kg	Domaće	kg	50.00	60.00	55.00	bez promene	slaba
5	Stočni ječam	džak 50kg	Domaće	kg	25.00	27.00	26.00	bez promene	dobra
6	Stočno brašno	džak 33kg	Domaće	kg	16.00	18.00	17.00	bez promene	dobra

SILOS Mesto prikupljanja cena: Sremska Mitrovica

R.B.	Proizvod	Pakovanje	Poreklo	Jed. Mere	Cena (din)			Trend	Ponuda
					min	max	dom		
1	Kukuruz (novi rod, okrunjen, veštački sušen)	rinfuz	Domaće	kg	16.00	17.00	16.50	bez promene	dobra
2	Kukuruz (okrunjen, prirodno sušen)	rinfuz	Domaće	kg	14.50	15.00	15.00	-	dobra
3	Kukuruz (okrunjen, veštački sušen)	rinfuz	Domaće	kg	16.00	17.00	16.50	bez promene	dobra

CENE ŽIVE STOKE

Mesto prikupljanja cena: Južno-banatski okrug

* Kvalitet proizvoda je dobar ukoliko drugačije nije naznačeno

R.B.	Naziv živ.	Težina/uzrast	Rasa	Cena (din)			Trend	Ponuda, broj grla
				min	max	dom		
1	Jagnjad	sve težine	sve rase	280.00	280.00	280.00	-	slaba
2	Junad	>480kg	sve rase	210.00	230.00	220.00	bez promene	slaba
3	Krmače za klanje	>130kg	sve rase	120.00	120.00	120.00	bez promene	vrlo slaba
4	Prasad	16-25kg	sve rase	250.00	250.00	250.00	bez promene	slaba

IZVEŠTAJ O CENAMA ŽIVE I ZAKLANE STOKE U KLANICAMA

Mesto prikupljanja cena: Pančevo stočna pijaca

* Kvalitet proizvoda je dobar ukoliko drugačije nije naznačeno

R.B.	Naziv živ.	Težina/uzrast	Rasa	Cena (din)			Trend	Ponuda, broj grla
				min	max	dom		
1	Jagnjad	sve težine	sve rase	300.00	300.00	300.00	bez promene	vrlo slaba
2	Jarad	sve težine	sve rase	250.00	250.00	250.00	bez promene	vrlo slaba
3	Ovca	sve težine	sve rase	120.00	120.00	120.00	bez promene	vrlo slaba
4	Prasad	16-25kg	sve rase	250.00	250.00	250.00	bez promene	prosečna
5	Prasad	<=15kg	sve rase	260.00	260.00	260.00	bez promene	vrlo slaba
6	Telad	80-160kg	SM	400.00	400.00	400.00	-	vrlo slaba

MALI OGLASI

POLJOPRIVREDNA MEHANIZACIJA

- Prodajem traktor 577 novi tip sa dva para zadnjih točkova. Tel: 069/668-206.
- Prodajem kombajn žitni Džon Dir 950. Tel: 060/067-01-45.
- Prodajem kombajn Zmaj 143, 2004 godište sa sečkom za slamu i kukuruznim adapterom. Tel: 064/063-24-34.
- Prodajem Vladimirca, novi tip sa jednim menjačem u dobrom stanju. Može zamena za Ferguson 533 ili 539.
- Prodajem setvospremač u dobrom stanju. Tel: 467-717.
- Traktor u dobrom stanju, 5450 evra. Sve ispravno. Zamena za kiper kamion do 3.500 evra. Za manji traktor i doplata. Tel: 060/471-4788
- Kombajn Epple Mobil 1240. U odličnom stanju, malo radio, motor odličan, 1980. godište. 1200 evra. Tel: 062/186-94-06.
- Belarus T-40, 1450 evra. Tel: 015/450-144.
- Berač za kukuruz Berko, 5000 evra. Može zamena za prikolice Zmajevku. Tel: 069/11-5-70-73.
- Berač Zmaj 222, ispravan, 2300 evra. Tel: 065/299-51-59.
- Kombajn Zmaj 143, '97. godište u extra stanju. Posедуje i kukuruzni adapter sa roto sečkom. Tel: 064/318-85-41.
- IMT 577 DV, 1990. god. u perfektnom stanju, registrovan, 8500 evra. Tel: 063/531-155.
- IMT 577, 1989. god. u odličnom stanju, registrovan, 5700 evra. Tel: 063/531-155.
- Massey Ferguson 3090, 1988. god. u ekstra stanju, 110KS, registrovan, može zamena, 10700 evra. Tel: 063/531-155.
- Prodajem Vladimirca novi tip sa jednim menjačem u dobrom stanju i setvospremač. Tel: 467-717.
- Prodajem traktor 577 novi tip sa dva para zadnjih točkova. Tel: 069/668-206.
- Prodajem traktor IMT 578 i dva pluga. Tel: 063/660-748.
- Prodajem Vladimirca, novi tip sa jednim menjačem u dobrom stanju. Može zamena za Ferguson 533 ili 539. Prodajem setvospremač u dobrom stanju. Tel: 467-717.
- Traktor IMT-558. Traktor je garažiran, prvi vlasnik, dobro očuvan, gume u odličnom stanju, 80 godište. Tel: 064/167-04-33.
- Kombajn Zmaj 143, Kamiks motor, 136KS, godina proizvodnje kraj 2004, poseduje i adapter za pšenicu i suncokret. U odličnom stanju, prvi vlasnik. Tel: 064/216-61-94.
- Ursus 335. U potpuno ispravnom stanju, moguća zamena za neispravan traktor. Tel: 064/444-28-78.
- Traktor 560i berač šempeterov, jednoredni, grablje, sunce i levator. Tel: 064/376-62-53.
- Vladimirc T 25, 1600 evra. Traktor je u odličnom stanju, hidraulika ispravna, gume sve nove. Tel: 064/000-26-60.
- Traktor Volvo bm814, 5450 evra. Tel: 060/471-47-88.
- Belarus T-40, 1500 evra. Tel: 015/450-144.
- IMT 577 DV, 1990. god. u odličnom stanju, 8500 evra. Tel: 063/531-155.
- Prodajem Vladimirca, novi tip sa jednim menjačem u dobrom stanju. Može zamena za Ferguson 533 ili 539. Tel: 467-717.
- Prodajem traktor 577 novi tip sa dva para zadnjih točkova. Tel: 069/668-206.
- Massey Ferguson 3090, 1988. god. u ekstra stanju, 110KS, registrovan, može zamena, 10700 evra. Tel: 063/531-155.
- Rakovica 60, 2500 evra. Rakovica je ispravna potpuno reg je ima nove tablice. Tel: 062/814-62-25.
- Deutz Fahr 6.50, 1985. god. u odličnom stanju, 140KS, zadnje gume nove, registrovan, može zamena, 11500 evra. Tel: 063/531-155.

OPREMA

- Prodajem traktorsku frezu IMT. Tel: 064/16-15509.
- Prodajem sejalicu za kukuruz Bekericu četiri reda potpuno ispravna. Cena 1.000 evra. Tel: 060/670-36-60.
- Prodajem presu Welger 71 u dobrom stanju. Tel: 064/516-97-10.

- Prodajem prikolice Zmajevku, 7 tona i stado ovaca. Tel: 063/800-93-62.
- Prodajem prikolice marke Pobeda, nosivosti 5 tona. Perica. Tel: 064/289-77-84.
- Poljomehanizacija - pocinkovani silosi, elevatoriod 10-60 tona- CAS, roto i vibro selektor. Tel: 062/848-81-08.
- Prodajem krunjač veliki Čakovec, 20 tona na kardan sa elevatorom za šepurike. Sve u radnom stanju, cena po dogovoru. Tel: 064/277-13-05.
- Motokultivator IMT 506, 350 evra. Tel: 06-3/370-150.
- Transporter za kukuruz Lifam 9 m, kao nov. Pune gume bez duvanja i treći točak pozadi bez podizanja, lako se kreće, 800 evra. Tel: 066/521-81-11.
- Prodajem presu Welger 71 u dobrom stanju. Tel: 064/516-97-10.
- Setvospremač Morović, 550 evra. Tel: 066/208-498.
- Prodajem krunjač prekrupač, Poljostroj Odžaci i vagu Libela Celje 300 kg. Tel: 063/193-97-07.
- Prodajem krunjač prekrupač, Poljostroj Odžaci i vagu Libela Celje 300 kg. Tel: 063/193-97-07.
- Prodajem krunjač veliki Čakovec, 20 tona na kardan sa elevatorom za šepurike. Sve u radnom stanju, cena po dogovoru. Tel: 064/277-13-05.
- Prodajem presu Welger 71 u dobrom stanju. Tel: 064/516-97-10.
- Poljomehanizacija - pocinkovani silosi, elevatoriod 10-60 tona- CAS, roto i vibro selektor. Tel: 062/848-81-08.
- Prodajem prikolice marke Pobeda, nosivosti 5 tona. Perica. Tel: 064/289-77-84.
- Prodajem prikolice Zmajevku, 7 tona i stado ovaca. Tel: 063/800-93-62.
- Prodajem 66-redni temerinski špartač za soju i repu u izuzetnom stanju. Tel: 022/668-409 i 063/707-33-28.
- Prodajem traktorsku frezu IMT. Tel: 06-4/161-55-09.
- Prodajem sejalicu za kukuruz Bekericu četiri reda potpuno ispravna. Cena 1.000 evra. Tel: 060/670-36-60.
- Troredna sejalica za kultivator IMT 506, 50 evra. Tel: 063/802-10-95.
- Tanjirača 24 diska nosena, 1000 evra. Sve velicine tanjirača vucenih i nosenihi sve velicine setvospremaca. Dostava na kucnu adresu. Tel: 064/941-99-14.
- Prikolica jednoosovinka, kiper, 4 tone nosivosti, 1989. god, 1200 evra. Tel: 063/531-155.
- Dvobrazdni plug IMT-757/2, 550 evra. Tel: 022/476-092
- Krunjač za kukuruz, trofazni 3kW, bubanj širine 400mm, 800 evra. Tel: 022/476-092.
- Zmajevka, tip 470. Svetlosna signalizacija, vazdušne kočnice, kipu, ima i ručnu kipu. Pod-lim 3mm, ojačana, široke gume, registrovana. Tel: 022/265-61-11.
- Tanjirače vučene i nošene. Tel: 062/836-07-25.
- Prodajem plug, prskalicu, špartač za kukuruz klimler, korpa za traktor, rasipač đubriva. Tel: 622-483 i 066/447-552
- Prodajem presu Welger 71 u dobrom stanju. Tel: 064/516-97-10.
- Prodajem traktorsku frezu IMT. Tel: 06-4/161-55-09.
- Prodajem sejalicu za kukuruz Bekericu četiri reda potpuno ispravna. Cena 1.000 evra. Tel: 060/670-36-60.
- Prodajem prikolice Zmajevku, 7 tona i stado ovaca. Tel: 063/800-93-62.
- Prodajem prikolice marke Pobeda, nosivosti 5 tona. Perica. Tel: 064/289-77-84.

Prodajem John Deere kombajn 1075 H4; širina hedera 4,9 metara, bunker 5 tona, 5 slamotresa, hidropogon, sečka, klima. Cena: dogovor. Tel: 064/700-58-75

Prodajem krunjač ručni, tučani. Tel: 022/685-081, 064/4615-799

- Prodajem krunjač veliki Čakovec, 20 tona na kardan sa elevatorom za šepurike. Sve u radnom stanju, cena po dogovoru. Tel: 064/277-13-05.
- Berač Zmaj dvoredni 223, 100 jutara obrao, kao nov. Poteznica pozadi za vuču 3 prikolice pune kukuruza u kipu. Čizma ugrađena proširen zadnji točak da ne gazi red, 10000 evra. Tel: 066/521-81-11.
- Transporter za kukuruz Lifam 9 m, kao nov. Pune gume bez duvanja i treći točak pozadi bez podizanja, lako se kreće, 800 evra. Tel: 066/521-81-11.
- Plug tri brazde, 1300 evra. Agro-an plug po licenci Landsberg 3x35cm, visina 70cm. Tel: 060/545-75-56.
- Nodet Gougis GC 4m/žitna sejalica 4m, auttomatski markiri, stalni tragovi, extra stanje, uvoz CH. Tel: 064/510-98-66.
- Šestoredni spartač i tarup za repu ispravno kompletno. Tel: 063/766-88-49.
- Traktorska prikolica, 550 evra. Tel: 065/2-15-84-17.
- Tanjirača 28 diskova, 550 evra. Tel: 06-4/417-84-11.
- Prikolica Kikinda 3t, 650 evra. Treba da se postavi daska. Tel: 060/545-75-56.
- Prodajem setvospremač u dobrom stanju. Tel: 467-717.

VOĐENJE KNJIGOVODSTVA POLJOPRIVREDNIM GAZDINSTVIMA KNJIGOVODSTVENA AGENCIJA "BILANS VM"

Trg Vojvođanskih brigada BB Sremska Mitrovica, Tel: 064/06-06-450

- Prodajem presu Welger 71 u dobrom stanju. Tel: 064/516-97-10.
- Prodajem traktorsku frezu IMT. Tel: 06-4/161-55-09.
- Prodajem sejalicu za kukuruz Bekericu četiri reda potpuno ispravna. Cena 1.000 evra. Tel: 060/670-36-60.
- Prodajem prikolice Zmajevku, 7 tona i stado ovaca. Tel: 063/800-93-62.
- Prodajem prikolice marke Pobeda, nosivosti 5 tona. Perica. Tel: 064/289-77-84.
- Poljomehanizacija - pocinkovani silosi, elevatoriod 10-60 tona- CAS, roto i vibro selektor. Tel: 062/848-81-08.
- Plug cevasti Češki četvorobrazni 4x30 zahvat, visina gredera 75cm, razmak izneđu glava 80cm, plug je u odličnom radnom stanju. Tel: 061/200-32-17.
- Prikolica jednoosovinka, kiper, 4 tone nosivosti, 1989. god, 1200 evra. Tel: 063/531-155
- Sejačica za kukuruz SKPT-4, 400 evra. Sejačica za kukuruz SKPT-4 "OLT Osjek", mehanička četvororedna. Tel: 022/476-092
- Traktorska prskalica, 440 litara., 400 evra. Tel: 022/476-092.
- Spremač Rau 2.20 extra stanje ofarban pre sezone, promenjeno par novih opruga, prodajem zbog kupovine veceg. Tel: 069/502-35-03.
- Kosačica, rotaciona, 1.35m, Lola, skoro nova, 500 evra. Tel: 063/892-24-33.
- Prodajem presu Welger 71 u dobrom stanju. Tel: 064/516-97-10.
- Prodajem krunjač veliki Čakovec, 20 tona na kardan sa elevatorom za šepurike. Sve u radnom stanju, cena po dogovoru. Tel: 064/277-13-05.
- Prodajem presu Welger 71 u dobrom stanju. Tel: 064/516-97-10.
- Poljomehanizacija - pocinkovani silosi, elevatoriod 10-60 tona- CAS, roto i vibro selektor. Tel: 062/848-81-08.
- Prodajem traktorsku frezu IMT. Tel: 06-4/161-55-09.
- Prodajem sejalicu za kukuruz Bekericu četiri reda potpuno ispravna. Cena 1.000 evra. Tel: 060/670-36-60.
- Prodajem prikolice Zmajevku, 7 tona i stado ovaca. Tel: 063/800-93-62.
- Prodajem prikolice marke Pobeda, nosivosti 5 tona. Perica. Tel: 064/289-77-84.

Prodajemo univerzalni selektor za čišćenje zrna i semena svih poljoprivrednih kultura, cveća i ukrasnog bilja. Tel: 063/8334-064 i 063/589-780

- Prodajem traktorsku frezu IMT. Tel: 06-4/161-55-09.
- Prodajem sejalicu za kukuruz Bekericu četiri reda potpuno ispravna. Cena 1.000 evra. Tel: 060/670-36-60.
- Prodajem prikolice Zmajevku, 7 tona i stado ovaca. Tel: 063/800-93-62.
- Prodajem prikolice marke Pobeda, nosivosti 5 tona. Perica. Tel: 064/289-77-84.
- Točak za špartač, 3000 din. Ispravan točak. Tel: 064/233-15-31.
- Dve sušare za duvan 42 i 44 rama na drva, u potpuno ispravnom stanju, cena za obe 3600 evra. Tel: 060/651-63-77.
- Zmaj 485 1987. godište, stranice Zmaj 2 mm, patos 2mm, gume 16 pr. Tel: 063/8-36-98-28.

- Prodajem dve njive od 8 i od 6 ari blizu sela u Kraljevcimapogodne za sve vrste voća i vinograda. Tel: 063/193-97-07.
- Prodajem u jednoj celini dve njive pored glavnog puta u Brestaču, uknjiženo, vlasnik 5h. cena 12.000 evra. Tel: 064/430-23-16.
- Prodajem dvorišni stan polunamešten 48m2 u Sremskoj Mitrovici. Čukovac 6. Tel: 627-926 i 064/400-23-96.
- Prodajem kuće u Šašincima, Save Zdelara 38, druga kuća Svetozara Miletića 92a, 28 ari bašte i jutro zemlje. Zainteresovani doći lično na adresu Save Zdelara 38 Šašinci.
- Prodajem neizgrađeno građevinsko zemljište, oranica, Vladimira Nazora u Šidu, 26,34 ara. Tel: 063/853-25-70.
- Prodajem kuću ulica Ravanička 33 u Sremskoj Mitrovici. Tel: 610-723.
- Prodajem vikendicu 50m2 u Banji Vrujci. Tel: 062/112-57-14.

Prodajem vikendicu sa šljivikom u Krčedinu sa pogledom na Dunav (vikend zona). Plac 42 ara, 220 stabala šljiva 12 godina stare, asfaltni put, trofazna struja. Cena 20.000 evra. Mob: 063/592-235

- Prodajem kuću u Sremskoj Mitrovici Đure Jakšića 25. Tel: 063/534929 i 063/528-814.
- Prodajem plac u Lačarku, Njegoševa 2. Tel: 063/583-944.
- Prodajem kuću kod Lipe 150m2 stambenog prostora, parcela 400m2. Tel: 064/889-47-19.
- Prodajem kuću u Erdeviku sa 150ari placa struja, voda telefon. Tel: 060/701-54-77.
- Prodajem 19 jutara zemlje u Sremskoj Mitrovici. Tel: 062/87-78-380.
- Prodajem kuću sa 0,5ha zemlje u Divošu ulica Fruškogorska 37. Tel: 069/3183850 i 011/318-38-50.
- Prodajem njivu 72 ara treće klase povoljno i šumu 22,33 ara treće klase poljane oboje u Nočaju. Tel: 062/440-047.
- Izdajem dvosoban nenamešten stan sa kuhinjskim elementima stambeno naselje Stari most. Tel: 060/080-53-31.
- Prodajem dvosoban stan u naselju KPĐ. Tel: 064/612-31-88.
- Prodajem nov jednoiposoban stan kod Zmajevke škole, lift, CG, drugi sprat. Tel: 063/32-12-55.
- Prodajem u jednoj celini dve njive pored glavnog puta u Brestaču, uknjiženo, vlasnik 5h. cena 12.000 evra. Tel: 064/430-23-16
- Prodajem neizgrađeno građevinsko zemljište, oranica, Vladimira Nazora u Šidu, 26,34 ara. Tel: 063/853-25-70.
- Povoljno prodajem staru kuću od čvrstog materijala u Obrežu opština Pećinci sa placem oko 50 ari. Tel: 064/539-38-56 i 022/592-213.
- Prodajem plac u centru Novih Banovaca 12 ari. Tel: 060/730-87-97.
- Kupujem 5 jutara zemlje na području Srema. Tel: 060/507-06-52.

POLJOPRIVREDNI PROIZVODI

- Prodajem kozije mleko sir i surutku. Tel: 022/661-312.
- Prodajem domaću rakiju šljivovicu, povoljno. Tel: 661-312 i 069/388-83-99.
- Prodajem sadnice, reznice švedskog energetskog drveta, seče se posle tri godine, Gojko. Tel: 063/109-88-99.
- Prodajem baliranu detelinu sladištena ispod krova. Tel: 063/733-88-55.
- Prodajem seme graorice, mešana graorica i zob, stočni grašak Angela. Tel: 063/808-61-79.
- Polen, 1200 dinara. Tel: 022/718-151.
- Kukuruz kokičar. Tel: 069/212-34-44.

SREMSKA POLJOPRIVREDA

PRETPLATITE SE!!!

Godišnja pretplata 1.500,00 dinara

Svakog drugog petka na Vašu adresu

Novine za savremenu poljoprivredu

Nazovite smesta

615-200

• Sadnice lešnika. Tel: 063/892-50-30.

• Prodajem baliranu detelinu sladištena ispod krova. Tel: 063/733-88-55.

• Prodajem seme graorice, mešana graorica i zob, stočni grašak Angela. Tel: 063/808-61-79.

• Prodajem domaču rakiju šljivovicu, povoljno. Tel: 661-312 i 069/388-83-99.

• Prodajem sadnice, reznice švedskog energetskog drveta, seče se posle tri godine, Gojko. Tel: 063/109-88-99.

• Prodajem iznošene koke nosilje, Regodić Sremska Mitrovica. Tel: 022/631-221 i 069/652-214.

• Prvoklasni lešnik u ljusci. Tel: 015/438-177.

• Trešnje, za sve informacije pozovite. Tel: 063/181-41-52.

• Brane kruške viljamovke i šljive čačanka rodna. Tel: 065/865-49-99.

• Konzumni grašak. Tel: 064/206-49-13.

• Prodajem baliranu detelinu sladištena ispod krova. Tel: 063/733-88-55.

• Prodajem domaču rakiju šljivovicu, povoljno. Tel: 661-312 i 069/388-83-99.

• Prodajem sadnice, reznice švedskog energetskog drveta, seče se posle tri godine, Gojko. Tel: 063/109-88-99.

• Prodajem seme graorice, mešana graorica i zob, stočni grašak Angela. Tel: 063/808-61-79.

• Pregoreli stajnjak i stajnjak goveda kao i 150 bala slame, 1 evro. Tel: 065/413-14-52.

• Prodajem sadnice, reznice švedskog energetskog drveta. Seče se posle tri godine. Gojko. Tel: 063/109-88-99.

• Prodajem domaču rakiju šljivovicu, povoljno. Tel: 661-312 i 069/388-83-99.

• Polen izuzetnog kvaliteta. Godina proizvodnje 2014. Pčelinjak se nalazi na obroncima Fruške Gore okružen šumom sa jedne i livadama sa druge strane. Polen šaljem brzo poštom na vašu adresu. Tel: 060/711-25-55.

• Ovčije đubrivo povoljno. Tel: 063/126-57-68.

USLUGE, POSLOVI

• Slikam portrete u svim tehnikama (olovka, pastel, ulje) prodajem slike (ulja na platnu, akvareli i druge tehnike). Tel: 062/971-37-52.

• Potrebna sezonska radna snaga za rad u Crnoj Gori Budva (kuvari, pekari, pica majstori, pomoćno osoblje, mesari) smeštaj i hrana obezbeđena. Tel: +381/67-345-887.

• Vodoinstalaterski radovi, kvalitetno i povoljno. Tel: 064/22-42-197.

• Uslužno moćer-ski ra-do-ri-vi/kre-će-nje, gle-to-va-nje, izo-la-ci-ja. Po-pust za pen-zi-o-ne-re 30%. Tel: 022/613-245 i 061/681-62-32.

• Čerupanje i klanje pilića, dolasim na kućnu adresu. Tel: 064/119-51-89 i 063/731-94-46.

• Potreban stomatolog u ordinaciji Sremska Mitrovica. Tel:069/609-055.

• Vodoinstalaterski radovi, kvalitetno i povoljno. Tel: 064/22-42-197.

• Čerupanje i klanje pilića, dolasim na kućnu adresu. Tel: 064/119-51-89 i 063/731-94-46

• Uslužno vršim sve vrste selidbi i kombi prevoz do 3,5 tone u zemlji i inostranstvu. Tel: 065/631-11-22 Braca.

• Selidbe kombi prevozom do 3,5 tone. Tel: 064/290-03-86.

• Iskusna žena čuvala bi decu. Tel: 066/438-101.

DOMAĆE ŽIVOTINJE

• Prodajem kravu crno beli holštajn, steona. Tel: 069/668-206.

• Prodajem 20 jarića stare mesec dana. Tel: 064/123-96-41.

• Prodajem 13 koza starosti od 1-3 godine daju do 3 litre mleka. Tel: 064/123-96-41.

• Prodajem tri krave umatičene friške muzare idu u pašu, Susek. Tel: 021/878-025.

• Japanske prepelice različitih uzrasta kao i sveža oplodena jaja. Tel: 064/106-07-36.

• Na prodaju 4 mužjaka pauna starih 2 godine. Tel: 064/281-12-12.

• Hajkom i panon beli kunići, 500 dinara. Starosti od 1 i 2 meseca, cena po mesecu starosti 500 dinara. Tel: 064/128-10-72.

• Mangulica 120 kg, 120 evra. Tel: 064/454-56-64.

• Konj lipicaner, star 2 godine i 5 meseci, sa papirima, može menjanje za neki jeftiniji auto ili domaće životinje. Tel: 064/018-48-76.

• Bik simentalac, težak oko 750kg, 2 evra. Tel: 063/139-19-75.

• 7-nedeljne koke nosilje, 150 kom, cena 300 din/kom, za celu količinu moguć dogovor. Tel: 064/207-18-40.

• Stado travničke pramenke. Tel: 063/842-63-08.

• Muški alpino jarići do 20kg. Tel: 064/404-87-46.

• Prasići 18 komada 13-14 kg, 4500 dinara. Tel: 064/454-56-64.

SREMSKA POLJOPRIVREDA

• Sa "Sremskom poljoprivredom" na sremskim poljima, farmama i vašim gazdinstvima

• „Sremska poljoprivreda" svakog drugog petka na kioscima i u pretplati na vašu adresu

• Kako da unapredite sopstveni agrobiznis – kako do boljih prinosa na vašim poljima, kako do profitabilnog uzgoja na vašim farmama...

• Dragoceni saveti eminentnih stručnjaka, samo u vašoj „Sremskoj poljoprivredi"

MARKETING
Tel/fax 022/610-496
Mob:063/8526-021
E-mail:poljoprivreda@sremskenovine.co.rs

• Prodajem tri krave umatičene friške muzare idu u pašu, Susek. Tel: 021/878-025.

• Prodajem 20 jarića stare mesec dana. Tel: 064/123-96-41.

• Prodajem kravu crno beli holštajn, steona. Tel: 069/668-206.

• Alpino muški jarići starosti 2,5 meseca na prodaju. Tel: 064/164-92-56.

OSIGURAJTE VAŠE USEVE I PLODOVE u kompaniji sa tradicijom dugom 200 godina!
Tel: 064/4615-799

• Odnegovane i mlečne alpino koze, starosti 1 godinu i 2 godine. Tel: 064/164-92-56.

• Pedigrirani alpini jaraci, starost: 2 godine. Umatičen je. Prodajem ili menjam (zarad daljeg priploda). Tel: 064/164-92-56.

• Jarac star godinu dana. Mešanac je, bez rogova. Tel: 060/487-699.

• 9 koza i 15 jarića. Koze daju od 3l do 5l mleka. Jarići su teški oko 20kg. Mogući svaki dogovor. Zvati pošte 18h. Tel: 065/853-43-17.

• Povoljno, prasad za dalji tov, težine 22-25kg, cena 230din/kg. Takođe prodajem sojinu pogacu pogodnu za ishranu svih kategorija svinja, cena 60din/kg, vrsim i fizicku zamenu soje za pogacu, 100kg soje-82kg pogace, 230 dinara. Tel: 066/644-17-25.

• Povoljno, prasad za dalji tov, težine 22-25kg, cena 230din/kg. Takođe prodajem sojinu pogacu pogodnu za ishranu svih kategorija svinja, cena 60din/kg, vrsim i fizicku zamenu soje za pogacu, 100kg soje-82kg pogace, 230 dinara. Tel: 066/644-17-25.

VOĐENJE KNJIGOVODSTVA POLJOPRIVREDNIM GAZDINSTVIMA

KNJIGOVODSTVENA AGENCIJA "KURIR-2"

Trg Vojvođanskih brigada BB Sremska Mitrovica, Tel: 063/404-950

• Prodajem 20 jarića starih mesec dana. Tel: 064/123-96-41.

• Prodajem kravu crno beli holštajn, steona. Tel: 069/668-206.

• Prodajem iznošene koke nosilje, Regodić Sremska Mitrovica. Tel: 022/631-221 i 069/652-214.

• Prodajem jagance za tov ili klanje, 2 muška i 3 ženska, od 24-26kg (uslužno klanje). Cena 3 eura/kg. Tel: 065/956-95-64.

• Ovan 400 EUR i muško jagnje 200 EUR za priplod. Oboje umatičeni. Tel: 065/956-95-64.

• Suprasna krmača. Teška oko 130-140 kilograma. Termin prašenja 23-27 jun, 250 evra. Tel: 064/128-10-72.

• Ovogodišnje i prošlogodišnje guske 28 komada i mali guščići 21 komad. Tel: 063/244-265.

• Menjam 7 sjagnjenih ovaca, ovna godišnjaka i žensko jagnje za auto. Tel: 065/438-41-41.

• 6 koza starosti 1-3 godine. Cena po dogovoru. Tel: 062/240-106

• Kupujem štene rotfajlera. Tel: 022/472-155

• Sibirski haski, ekstra štenad. Tel: 065/6573-857

• Kupujem štene rotfajlera. Tel: 022/472-155

• Sibirski haski, ekstra štenad. Tel: 065/6573-857

PLASTENICI, STAKLENICI

• Staklenik površine 8x4m, sa policama duž celog staklenika u 3 reda. Debeljina cevi je 3x4cm. Staklenik je iz 10 delova. Ima 4 prozora sa strana i vrata. Tel: 063/806-79-52.

• Staklenik površine 8x4m, sa policama duž celog staklenika u 3 reda. Debeljina cevi je 3x4cm. Staklenik je iz 10 delova. Ima 4 prozora sa strana i vrata. Tel:022/326-715.

• Staklenik površine 8x4m, sa policama duž celog staklenika u 3 reda. Debeljina cevi je 3x4cm. Staklenik je iz 10 delova. Ima 4 prozora sa strana i vrata. Tel:022/326-715.

• Staklenik površine 8x4m, sa policama duž celog staklenika u 3 reda. Debeljina cevi je 3x4cm. Staklenik je iz 10 delova. Ima 4 prozora sa strana i vrata. Tel:022/326-715.

PČELARSTVO

• Rojevi. Mogućnost transporta. Tel: 063/752-1113

• Tegle za med sa poklopcom, 25 dinara. Tel: 063/494-553.

• Prvoklasni zreo bagremov med. Kolicina 150kg. Oko cene moguć dogovor. Tel: 060/571-11-03.

• Paviljon za košnice, 100 evra. Metalna konstrukcija paviljona sa elementima za sastavljanje. Tel: 064/686-06-70.

• Kontejner sa 13 AZ standard košnica i vagon. Kontejner se može prevoziti auto prikolicom. Tel: 022/570-768.

• Prvoklasni zreo bagremov med. Kolicina 150kg. Oko cene moguć dogovor. Tel: 060/571-11-03.

KUĆNI LJUBIMCI

• Prodajem hajkom kunice na veliko i malo svih uzrasta, od mesec dana pa do skotnih zenki.

• Prodajem i meso kunice po dogovoru. Cena 500 dinara po mesecu starosti. Tel: 063/564-166.

• Hajkom i panon beli kunići. Cena po mesecu starosti 500 dinara, ima od 1, 2 i 4 meseca. Tel: 064/128-10-72.

• Na prodaju 4 mužjaka pauna starih 2 godine. Tel:064/281-12-12 i 064/371-73-90.

• Prodajem odrasle japanske guske. Tel:022/325-232.

• Poklanjam mačku i mačiće sijamskog porekla. Tel: 641-193 i 062/641-193.

• Prodajem bele puline. Tel: 060/441-4055

• Prodajem štence bišona i pulina. Tel: 022/710-400, 063/8251-526

• Prodajem štence kratkodlakog ptičara. Tel: 022/716-200

• Prodajem štence kratkodlakog ptičara. Tel: 022/716-200

• Prodajem štence kratkodlakog ptičara. Tel: 022/716-200

• Prodajem štence kratkodlakog ptičara. Tel: 022/716-200

• Prodajem štence kratkodlakog ptičara. Tel: 022/716-200

• Prodajem štence kratkodlakog ptičara. Tel: 022/716-200

• Prodajem štence kratkodlakog ptičara. Tel: 022/716-200

• Prodajem štence kratkodlakog ptičara. Tel: 022/716-200

• Prodajem štence kratkodlakog ptičara. Tel: 022/716-200

• Prodajem štence kratkodlakog ptičara. Tel: 022/716-200

• Prodajem štence kratkodlakog ptičara. Tel: 022/716-200

• Prodajem štence kratkodlakog ptičara. Tel: 022/716-200

• Prodajem štence kratkodlakog ptičara. Tel: 022/716-200

• Prodajem štence kratkodlakog ptičara. Tel: 022/716-200

• Prodajem štence kratkodlakog ptičara. Tel: 022/716-200

• Prodajem štence kratkodlakog ptičara. Tel: 022/716-200

• Prodajem štence kratkodlakog ptičara. Tel: 022/716-200

• Prodajem štence kratkodlakog ptičara. Tel: 022/716-200

• Prodajem štence kratkodlakog ptičara. Tel: 022/716-200

• Prodajem štence kratkodlakog ptičara. Tel: 022/716-200

• Prodajem štence kratkodlakog ptičara. Tel: 022/716-200

• Prodajem štence kratkodlakog ptičara. Tel: 022/716-200

• Prodajem štence kratkodlakog ptičara. Tel: 022/716-200

• Prodajem štence kratkodlakog ptičara. Tel: 022/716-200

• Prodajem štence kratkodlakog ptičara. Tel: 022/716-200

• Prodajem štence kratkodlakog ptičara. Tel: 022/716-200

• Prodajem štence kratkodlakog ptičara. Tel: 022/716-200

• Prodajem štence kratkodlakog ptičara. Tel: 022/716-200

• Prodajem štence kratkodlakog ptičara. Tel: 022/716-200

• Prodajem štence kratkodlakog ptičara. Tel: 022/716-200

• Prodajem štence kratkodlakog ptičara. Tel: 022/716-200

• Prodajem štence kratkodlakog ptičara. Tel: 022/716-200

• Prodajem fiću, 1985. godište objavljen. Tel: 670-711.

• Deutz Fahr 6.50. Cena 1.1500 evra, 1985. god, u odličnom stanju, registrovan, zadnje gume nove, može zamena. Tel:063/531-155.

• Kupujem automobile ispravne, neispravne havarisane do 2.000 evra. Tel: 069/133-21-32.

• Prodajem Opel Korsu godina proizvodnje 1998, registrovan godinu dana. Tel: 064/370-45-93.

• Prodajem Opel Korsu godina proizvodnje 1998, registrovan godinu dana. Tel: 064/370-45-93.

• Prodajem Opel Korsu godina proizvodnje 1998, registrovan godinu dana. Tel: 064/370-45-93.

• Prodajem Opel Korsu godina proizvodnje 1998, registrovan godinu dana. Tel: 064/370-45-93.

• Prodajem Opel Korsu godina proizvodnje 1998, registrovan godinu dana. Tel: 064/370-45-93.

• Prodajem Opel Korsu godina proizvodnje 1998, registrovan godinu dana. Tel: 064/370-45-93.

• Prodajem Opel Korsu godina proizvodnje 1998, registrovan godinu dana. Tel: 064/370-45-93.

• Prodajem Opel Korsu godina proizvodnje 1998, registrovan godinu dana. Tel: 064/370-45-93.

• Prodajem Opel Korsu godina proizvodnje 1998, registrovan godinu dana. Tel: 064/370-45-93.

• Prodajem Opel Korsu godina proizvodnje 1998, registrovan godinu dana. Tel: 064/370-45-93.

• Prodajem Opel Korsu godina proizvodnje 1998, registrovan godinu dana. Tel: 064/370-45-93.

• Prodajem Opel Korsu godina proizvodnje 1998, registrovan godinu dana. Tel: 064/370-45-93.

• Prodajem Opel Korsu godina proizvodnje 1998, registrovan godinu dana. Tel: 064/370-45-93.

• Prodajem Opel Korsu godina proizvodnje 1998, registrovan godinu dana. Tel: 064/370-45-93.

• Prodajem Opel Korsu godina proizvodnje 1998, registrovan godinu dana. Tel: 064/370-45-93.

• Prodajem Opel Korsu godina proizvodnje 1998, registrovan godinu dana. Tel: 064/370-45-93.

• Prodajem Opel Korsu godina proizvodnje 1998, registrovan godinu dana. Tel: 064/370-45-93.

• Prodajem Opel Korsu godina proizvodnje 1998, registrovan godinu dana. Tel: 064/370-45-93.

• Prodajem Opel Korsu godina proizvodnje 1998, registrovan godinu dana. Tel: 064/370-45-93.

• Prodajem Opel Korsu godina proizvodnje 1998, registrovan godinu dana. Tel: 064/370-45-93.

• Prodajem Opel Korsu godina proizvodnje 1998, registrovan godinu dana. Tel: 064/370-45-93.

• Prodajem Opel Korsu godina proizvodnje 1998, registrovan godinu dana. Tel: 064/370-45-93.

• Prodajem Opel Korsu godina proizvodnje 1998, registrovan godinu dana. Tel: 064/370-45-93.

• Prodajem Opel Korsu godina proizvodnje 1998, registrovan godinu dana. Tel: 064/370-45-93.

• Prodajem Opel Korsu godina proizvodnje 1998, registrovan godinu dana. Tel: 064/370-45-93.

• Prodajem Opel Korsu godina proizvodnje 1998, registrovan godinu dana. Tel: 064/370-45-93.

• Prodajem Opel Korsu godina proizvodnje 1998, registrovan godinu dana. Tel: 064/370-45-93.

• Prodajem Opel Korsu godina proizvodnje 1998, registrovan godinu dana. Tel: 064/370-45-93.

• Prodajem Opel Korsu godina proizvodnje 1998, registrovan godinu dana. Tel: 064/370-45-93.

• Prodajem Opel Korsu godina proizvodnje 1998, registrovan

BAČINCI • IVAN RACANOVIĆ, VLASNIK RANČA „ČESMIN DO“

Puno mi srce kad sa brda pogledam svoj salaš

- Naučio sam cela veka da nešto radim, da budem aktivan, pa mi zato ovakav način života prija, mada priznajem da i nije baš lako, naročito zimi, kada napadaju veliki snegovi i stegne mraz. Ipak, ne bih mogao da zamislim sebe kako sedim kući i gledam televizor. Jednostavno, to nije za mene - priča Ivan Racanović, farmer iz Bačinaca

Tri kilometra od Bačinaca, kada se šljunčanim putem krene ka Fruškoj gori, u prostranoj dolini pod imenom Česmin do, Ivan Racanović iz Bačinaca osnovao je svoju farmu. U netaknutoj prirodi ovde zajedno žive poniji, ovce, jaganjci, psi, grlice, guske, čurke, morke, margarci, patuljaste koze, vijetnamske svinje - pravi zoološki vrt u malom.

O svima njima ovaj 68-godišnji farmer brine se svakodnevno, jer - iako poseduje kuću u Bačincima, gde mu žive supruga i sin, na svom imanju provodi svih 365 dana u godini. Kaže da je još kao dete maštao da će jednom kad odraste ovde kupiti parče zemlje, s obzirom da je veoma često dolazio u ovu uvalu obraslu šumom.

Ivan Racanović na svom ranču

Ulaz na ranč

Ivan sa magarencem Simom

- Pošto je tada bilo takvo vreme i školarci nisu nigde putovali iz sela, dolazili smo ovde sa nastavnicima na izlete, to je bila naša jedina ekurzija. Meni se toliko dopalo da sam posle dolazio i sam, čak i zimi kad god sam imao vremena. Maštao da sam o tome da ovde jednog dana napravim neki svoj kutak u kome ću moći da uživam daleko od ljudi i buke. I eto, ispostavilo se da mi se želja ostvarila. Kupovao sam komad po komad zemlje, prvu parcelu sam kupio još pre 12 godina, jer sam se polagano spremao da ovde dođem čim odem u penziju. I eto, već šest godina živim ovakvim stilom života.

Trenutno posedujem 23 jutra zemlje. Prvo sam napravio objekat za ovce, jer sam imao nameru da se time bavim, pošto su moji preci bili ovčari, a nakon toga sam krenuo dalje da ulažem u objekte, svaki dinar koji imam završava ovde. Planovi za dalje su mi veliki, ali

nemam novaca, a da imam - sve bi ih brzo ostvario. Ovako, trebaće mi za njihovu realizaciju dosta godina - priča Ivan Racanović, farmer iz Bačinaca, dodajući da bi voleo da uloži više u postojeću vikendicu kako bi mogao da se bavi i seoskim turizmom.

Trenutno na njegovoj farmi ima 115 ovaca i veliki broj jaganjaca. Od proleća do jeseni Ivan sam čuva svoja stada na parcelama koje su ujedno i pašnjaci. U ostalim periodima stoku tera po njivama, nomadski, a kada je dubok sneg, onda su na stajskoj prehrani.

- Naučio sam cela veka da nešto radim, da budem aktivan, pa mi zato ovakav način života prija, mada priznajem da i nije baš lako, naročito zimi, kada napadaju veliki snegovi i stegne mraz. Ipak, ne bih mogao da zamislim sebe kako sedim kući i gledam televizor - jednostavno, to nije za mene - priznaje on.

Najveći problem - kaže, predstavlja mu ishrana, jer ne sme da jede suhu hranu, a na ranču nema uslova da kuva. Takođe, brigu mu zadaje i ishrana njegova četiri bela pulina, jer im mora donositi hranu svaki dan, što znači da nema nijednog dana u godini kada ne dolazi na svoj ranč.

Ipak, priznaje da mu od svega najteže pada to što mu u tom poslu skoro niko ne pruža podršku i dodaje:

- Suprugu stočarstvo ne interesuje, a sin mi daje samo moralnu podršku, retko angažuje na drugi način. Moja okolina se čudi

„Sremski ručak čobanski“

Od pre šest godina, svake poslednje subote u avgustu, na ranču „Česmin do“ održava se turistička manifestacija pod nazivom „Sremski ručak čobanski“. Tog dana održava se etno izložba posvećena ovčarstvu i životu na selu, takmičenja u kuvanju ovčijeg

paprikaša, smotre ovaca, koza, magaraca i ovčarskih pasa, a zabavni deo rezervisan je za nastup kulturo-umetničkih društava, izložbe suvenira, raznih domaćih specijaliteta iz sremačke kuhinje i ručnih radova brojnih udruženja žena.

Veliki broj ovaca i jaganjaca

što toliko radim i zalažem se, a ne moram, jer mogu da živim od penzije. Ali, meni je to ušlo u krv i sada nema povratka, to je postala moja navika koja me održava i vuče u životu. I nisam se ni jed-

nog trenutka pokajao što sam izabrao ovakav način života, da mogu ponovo da biram - opet bih isto izabrao. Jer, ovaj posao radim iz ljubavi, uživam u njemu i on me opušta, mada...radim ga po malo i iz inata, prema svima koji mi se čude što sam ovo izabrao. Ne znaju oni kako je meni kad se popnem na brdo pa odozgo pogledam svoj salaš - puno mi bude srce.

Jezero puno ribe

Ribnjak i vinograd

Na imanju „Česmin do“ postoji i mali ribnjak, koji je ovaj vredni farmer sam iskopao. Ribnjak je tu za sada, kako Ivan kaže samo radi ambijenta, ali planira da ga proširi i sredi. Ono što mu je neophodno jesu voda i struja.

Ivan kaže da je prošle godine podigao vinograd, a od ove godine je počeo da sadi i voćnjak i dodaje:

- Iako ne trošim alkohol, posadio sam 500 čokoti vinove loze, jer smatram da pravi Sremac pa još Frušskogorac ne bi smeo da bude bez vinograda. Osim toga, moj je plan da svake godine posadim sto ruža i sve tako do broja od hiljadu komada, jer bih voleo da se jednog dana ovaj ranč zove „Česmin do - ranč hiljadu ruža“.

Ponji kao hobi

Tekst: S. Mihajlović
Foto: M. Mileusnić

